

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	4
ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΘΑ ΚΛΕΙΣΕΙ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ.....	11
1.1 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΟΡΩΝ	11
1.2 ΑΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ.....	11
1.3 ΈΜΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ	12
1.4 ΔΙΠΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ	12
1.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	12
1.6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	13
1.6.1. <i>Μελέτη της ευρωπαϊκής και νομισματικής ενοποίησης.....</i>	<i>13</i>
1.7 ΕΥΡΩ ΩΣ ΝΟΜΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	17
1.8 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο Η ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ . 25	
2.1 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ: ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ 25	
2.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΤΑΞΗΣ ΤΗΣ	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^Ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ.....	33
3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	33
3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	33
3.2.1 Προσωρινός έλεγχος.....	33
3.2.1.1 Πότε μετατρέπεται ο προσωρινός έλεγχος σε τακτικό.....	40
3.2.2 Προληπτικός έλεγχος.....	41
3.2.3 Έλεγχος απόδοσης Φ.Π.Α. και παρακρατούμενων φόρων	41
3.2.4 Έλεγχοι αποκάλυψης πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων.....	42
3.2.5 Συναλλαγές: Είδος - Τυπικός έλεγχος - Ουσιώδης έλεγχος.....	42
3.2.6 Έλεγχος τύπου	43
3.2.7 Έλεγχος ουσίας.....	44
3.2.8 Λοιποί έλεγχοι	45
3.2.9 Έλεγχοι διακίνησης.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ 47	
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	47
4.1.1 Η Έννοια της Φοροδιαφυγής και η Σχέση της με την Παραοικονομία	47
4.1.2 Η Έννοια της Φοροαποφυγής.....	51
4.2 ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.....	53
4.2.1 Η Μέθοδος των Εθνικών Λογαριασμών.....	53
4.2.2 Η Μέθοδος των Οικογενειακών Προϋπολογισμών	54
4.2.3 Η Μέθοδος της Δειγματοληπτικής Έρευνας.....	55

4.2.4 Η Μέθοδος της Απόκλισης Μεταξύ Πραγματικών και Δυνητικών Φορολογικών Εσόδων.....	56
4.2.5 Η Μέθοδος του Σταθερού Λόγου Φόρων προς ΑΕΠ.....	58
4.2.6 Η Μέθοδος της Φορολογικής Αμνηστίας.....	58
4.3. ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	59
4.4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ	60
4.5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	63
4.6. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	64
4.7. ΟΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ	66
4.8. Η ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1981-2008	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ71	
5.1. ΑΥΣΤΡΙΑ	71
5.2. ΒΕΛΓΙΟ.....	71
5.3. ΓΑΛΛΙΑ	72
5.4. ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	73
5.5. ΟΛΛΑΝΔΙΑ	74
5.6. ΕΛΛΑΔΑ.....	75
5.7. ΕΣΘΟΝΙΑ.....	76
5.8. ΙΤΑΛΙΑ	77
5.9. ΙΡΛΑΝΔΙΑ	78
5.10. ΙΣΠΑΝΙΑ.....	79
5.11. ΚΥΠΡΟΣ	80
5.12. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	81
5.13. ΜΑΛΤΑ.....	82
5.14. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	83
5.15. ΣΛΟΒΑΚΙΑ	84
5.16. ΣΛΟΒΕΝΙΑ	85
5.17. ΦΙΛΑΝΔΙΑ	86
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Σχέση μεταξύ Παραοικονομίας και Φοροδιαφυγής.....	49
Πίνακας 2: Έσοδα από φορολογία επιχειρήσεων	67
Πίνακας 3 Φορολογική κλίμακα Αυστρίας	71
Πίνακας 4 Φορολογική κλίμακα Βελγίου.....	72
Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα Γαλλίας.....	73
Πίνακας 6: Φορολογική κλίμακα Γερμανίας.....	74
Πίνακας 7: Φορολογική κλίμακα Ολλανδίας	75
Πίνακας 8: Φορολογική κλίμακα Ελλάδας.....	76
Πίνακας 9 Φορολογική κλίμακα Ιταλίας.....	77
Πίνακας 10: Φορολογική κλίμακα Ιρλανδίας.....	78
Πίνακας 11 Φορολογική κλίμακα Ισπανίας.....	79
Πίνακας 12: Φορολογική κλίμακα Κύπρου.....	80
Πίνακας 13: Φορολογική κλίμακα Λουξεμβούργου	82
Πίνακας 14: Φορολογική κλίμακα Μάλτας.....	83
Πίνακας 15: Φορολογική κλίμακα Πορτογαλίας.....	84
Πίνακας 16: Φορολογική κλίμακα Φιλανδίας	86

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: συνολική επιβάρυνση της αντιπροσωπευτικής επιχείρησης	61
Διάγραμμα 2: Συνολική κατάταξη παγκόσμιας τράπεζας 2011	62
Διάγραμμα 3: Υπολογισμόςφορολογικού συντελεστή.....	65
Διάγραμμα 4: εμπειρική υπόθεση μιας αρνητικής σχέσης μεταξύ των δύο καμπυλών .	68
Διάγραμμα 5: φορολογικά έσοδα ως ποσοστό των συνολικών φόρων και όχι του ΑΕΠ	69
Διάγραμμα 6: Ποσοστό συνολικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων.....	70

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία στην χώρα μας ρυθμίζεται βασικά από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, Νόμος 2238 – 1994. Οι βασικές κατηγορίες πηγής του εισοδήματος είναι:

Αντικείμενο του φόρου αποτελεί το καθαρό εισόδημα που προκύπτει είτε στην ημεδαπή είτε στην αλλοδαπή και αποκτάται από κάθε φυσικό πρόσωπο για το οποίο συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. **Υποκείμενο του φόρου** είναι:

1. Σε φόρο υπόκειται κάθε **φυσικό πρόσωπο**, το οποίο **αποκτά εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα** ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του. Επίσης, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο για τα εισοδήματά του που προκύπτουν στην αλλοδαπή, εφόσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.
2. Οι **έμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αλλοδαπή θεωρείται ότι κατοικούν στην Ελλάδα.**
3. Σε φόρο υπόκειται και η σχολάζουσα **κληρονομιά.**
4. Σε φόρο υπόκεινται επίσης, οι **ομόρρυθμες** και οι **ετερόρρυθμες** εταιρίες, οι κοινωνίες αστικού δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρίες, οι συμμετοχικές ή αφανείς, καθώς και οι κοινοπραξίες της.

Ο χρόνος επιβολής του φόρου είναι:

1. **Ο φόρος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος, κατά τις διακρίσεις που ορίζει αυτός ο νόμος.**
2. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την **1η Ιανουαρίου και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.**

Εισόδημα και εξεύρεσή του

1. Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος είναι το εισόδημα που προέρχεται από κάθε πηγή ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτησή του.

2. Το εισόδημα ανάλογα με την πηγή της προσέλευσής του διακρίνεται κατά τις επόμενες κατηγορίες ως εξής:

A-B. Εισόδημα από ακίνητα.

Γ. Εισόδημα από κινητές αξίες.

Δ. Εισόδημα από εμπορικές, επιχειρήσεις.

E. Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.

ΣΤ. Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.

Z. Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

3. Για να βρεθεί το συνολικό εισόδημα, αθροίζονται τα επί μέρους εισοδήματα των κατηγοριών Α' έως Ζ' της προηγούμενης παραγράφου τα οποία αποκτώνται από κάθε φυσικό πρόσωπο είτε κατά το οικονομικό έτος το προηγούμενο από τη φορολογία, είτε κατά το ημερολογιακό ή διαχειριστικό ή γεωργικό έτος το οποίο έληξε μέσα στο προηγούμενο από τη φορολογία οικονομικό έτος.

Τα παραπάνω εφαρμόζονται αναλόγως και για το αρνητικό στοιχείο (ζημία) του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις που προκύπτει από επαρκή και ακριβή βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κ.Β.Σ., το οποίο μεταφέρεται για να συμψηφισθεί διαδοχικώς στα τρία (5) επόμενα οικονομικά έτη.

4. Αρνητικό στοιχείο εισοδήματος από πηγή που βρίσκεται στην αλλοδαπή συμψηφίζεται μόνο με θετικά εισοδήματα του φορολογουμένου που προκύπτουν στην αλλοδαπή.

5. Εισοδήματα από την εκμίσθωση ακινήτων και από τόκους δανείων και τα οποία αποδεδειγμένα δεν έχουν εισπραχθεί από το δικαιούχο, επιτρέπεται να μη συνυπολογίζονται στο συνολικό καθαρό εισόδημά του, εφόσον εκχωρηθούν στο Δημόσιο χωρίς αντάλλαγμα.

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης :

1. Κάθε φυσικό πρόσωπο έχει υποχρέωση να υποβάλλει δήλωση, εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο εισόδημά του υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

Υποχρέωση για υποβολή δήλωσης υπάρχει επίσης και όταν το συνολικό εισόδημα του φορολογουμένου είναι μικρότερο από τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ, αλλά στο εισόδημα αυτό περιλαμβάνεται και ζημία από εμπορική επιχείρηση ή γεωργική εκμετάλλευση, την οποία δικαιούται να συμψηφίσει με εισοδήματα του ίδιου και των επόμενων ετών. Παράλειψη του υπόχρεου να επιδώσει μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους δήλωση, η οποία αναγράφει τη ζημία που προέκυψε στο ίδιο ή τα προηγούμενα αυτού οικονομικά έτη, του στερεί το δικαίωμα να τη συμψηφίσει.

Αν ο φορολογούμενος κατοικεί στην αλλοδαπή, υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης είναι αλληλεγγύως με αυτόν, οι αντιπρόσωποι ή οι πράκτορές του στην Ελλάδα.

Υπόχρεοι σε υποβολή δήλωσης για τα εισοδήματά τους, ανεξάρτητα από το αν υπόκεινται ή όχι σε φόρο κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι και:

α) Οι κύριοι ή κάτοχοι επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή ημιφορτηγού, εκτός από αγροτικό ημιφορτηγό, ή αυτοκινήτου μικτής χρήσης ή αυτοκινήτου τύπου JEEP ή αεροσκάφους, κότερου ή θαλαμηγού ή ακάτου ή σκαφών αναψυχής, εκτός από αυτοκίνητα ή σκάφη αναψυχής που δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18, καθώς και όσοι έχουν στη διάθεσή τους για τις ατομικές ή οικογενειακές τους ανάγκες τέτοιου είδους μεταφορικά μέσα, τα οποία ανήκουν είτε στη σύζυγό τους είτε στα μέλη που τους βαρύνουν είτε σε εταιρίες στις οποίες αυτοί μετέχουν ως εταίροι, διαχειριστές εταίροι ή είναι πρόεδροι ή διοικητές.

β) Όσοι διατηρούν στην προσωπική τους υπηρεσία ένα ή και περισσότερα πρόσωπα ως μισθωτούς. γ) Όσοι ασκούν ατομική επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα.

γ) Όσοι μετέχουν σε προσωπική ή περιορισμένης ευθύνης εταιρία ή κοινοπραξία ή κοινωνία ή αστική εταιρία που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα.

δ) Όσοι έχουν εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων πάνω από διακόσιες χιλιάδες το έτος.

ε) Όσοι αγοράζουν ακίνητα ή ανεγείρουν οικοδομή.

στ) Όσοι διατηρούν μία ή περισσότερες δευτερεύουσες κατοικίες με συνολική επιφάνεια πάνω από εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα ή κατοικούν σε οικοδομή με επιφάνεια πάνω από διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα.

ζ) Όσοι είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, εφόσον λαμβάνουν επιδοτήσεις ποσού άνω των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ, για προϊόντα φυτικής παραγωγής ή δύο χιλιάδων διακοσίων πενήντα (2.250) ευρώ, για προϊόντα ζωικής παραγωγής.

Επίσης, όσοι λαμβάνουν καλλιεργητικά δάνεια πάνω από πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ ή όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού τους αυτής της κατηγορίας στην τράπεζα την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους υπερβαίνει τα πέντε χιλιάδες εννιακόσια (5.900) ευρώ.

η) Όσοι έχουν άδεια της αρμόδιας αρχής να πωλούν αγαθά πλανοδίως ή στις λαϊκές αγορές.

θ) Όσοι κατέχουν ή καλλιεργούν ορισμένη έκταση γεωργικής γης, καθώς και όσοι εισπράττουν επιστρεφόμενο φόρο προστιθέμενης αξίας. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η ελάχιστη έκταση, σε σχέση με το είδος της καλλιέργειας, το ύψος του επιστρεφόμενου φόρου προστιθέμενης αξίας και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.

ι) οποιοσδήποτε, εφόσον προσκληθεί γι αυτό εγγράφως από τον αρμόδιο προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας.

Στην περίπτωση αυτήν ο καλούμενος υποχρεούται να υποβάλει τις οικείες δηλώσεις μέσα στην προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία της επίδοσης σε αυτόν της οικείας πρόσκλησης.

2. Για τους εγγάμους, υπόχρεος σε επίδοση δήλωσης είναι ο σύζυγος και για τα εισοδήματα της συζύγου του. Ειδικά, υποχρεούνται να επιδώσουν φορολογική δήλωση ο καθένας χωριστά για το συνολικό εισόδημά του οι σύζυγοι όταν:

α) Έχει διακοπεί η έγγαμη συμβίωση κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης. Το βάρος της απόδειξης για τη διακοπή φέρει ο φορολογούμενος.

β) Ο ένας από τους δύο συζύγους είναι σε κατάσταση πτώχευσης.

γ) Ο ένας από τους δύο συζύγους έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση

3. Υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης, στις πιο κάτω περιπτώσεις, είναι:

α) Σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομιάς ή επιδικίας ή μεσεγγύησης, κατά περίπτωση, ο κηδεμόνας ή ο προσωρινός διαχειριστής ή ο μεσεγγυούχος.

β) Για τους ανήλικους ή αυτούς που έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, κατά περίπτωση, ο επίτροπος ή ο κηδεμόνας ή ο δικαστικός συμπαραστάτης.

γ) Σε περίπτωση θανάτου του φορολογουμένου, οι κληρονόμοι του για το σύνολο του εισοδήματος που απέκτησε μέχρι τη χρονολογία του θανάτου του.

4. Η δήλωση αποτελεί δεσμευτικό τίτλο για το φορολογούμενο.

Μπορεί όμως, για λόγους συγγνωστής πλάνης να την ανακαλέσει εν όλο ή εν μέρει φέροντας και το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που τη συνιστούν. Η συζήτηση της προσφυγής προσδιορίζεται κατά προτίμηση μέσα σε τρεις (3) μήνες το αργότερο από την κατάθεση της προσφυγής. Ανάκληση δήλωσης με σκοπό την ανατροπή οριστικής και αμετάκλητης φορολογικής εγγραφής είναι ανεπίτρεπτη.

5. Όταν ο φορολογούμενος έχει αμφιβολίες αναφορικά με την υποχρέωση επίδοσης δήλωσης για ορισμένα στοιχεία φορολογητέας ύλης, έχει το δικαίωμα να υποβάλει δήλωση στην οποία γίνεται ρητή γι' αυτό επιφύλαξη, η οποία πρέπει να είναι ειδική και αιτιολογημένη. Κάθε γενική και αόριστη επιφύλαξη θεωρείται ανύπαρκτη και δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο επιπλέον φόρος επιστρέφεται.

6. οι διατάξεις εφαρμόζονται ανάλογα και όταν η δήλωση του υπόχρεου έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτύου, η υποβολή όμως της δήλωσης με επιφύλαξη ή της όμοιας ανακλητικής γίνεται χειρόγραφα.

Η παρούσα μελέτη πρόκειται να ασχοληθεί με το ζήτημα της φορολόγησης των επιχειρήσεων. Ο φορολογικός έλεγχος είτε είναι προληπτικός οπότε συνήθως διεξάγεται σε χώρους και τόπους διενέργειας συναλλαγών είτε είναι προσωρινός, τακτικός ή ακόμη και ειδικός του άρθρου 13 Ν. 2238/94, διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36 Κ.Β.Σ. παραλλήλως δε και κατά περίπτωση με τις διατάξεις του άρθρου 48 ΦΠΑ ή του άρθρου 66 Φ.Ε

Η εργασία θα ολοκληρωθεί μέσα από πέντε κεφάλαια , όπου πιο αναλυτικά το πρώτο κεφάλαιο θα ορίσει την έννοια του φόρου και τα χαρακτηριστικά της φορολόγησης .

Έπειτα, το δεύτερο κεφάλαιο θα εστιάσει στο φορολογικό έλεγχο και τις διακρίσεις του.

Το τρίτο θα τονίσει τη σημασία του φορολογικού ελέγχου ενώ θα γίνει λόγος για τους προληπτικούς ελέγχους, τους ελέγχους τύπου και λοιπούς.

Το τέταρτο κεφάλαιο θα σχολιάσει έννοιες της φοροδιαφυγής καθώς και μεθόδους λογαριασμών.

Το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο θα ολοκληρωθεί μέσα από τη περίληψη ευρημάτων έρευνας αλλά και το σχολιασμό της θέσης των φορολογικών συντελεστών και δημοσίων εσόδων.

Η εργασία θα κλείσει με τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Η φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων είναι το "εργαλείο" που διαθέτει η Κυβέρνηση ενός Κράτους, προκειμένου να συγκεντρώσει έσοδα και να μπορέσει να ασκήσει το κυβερνητικό της έργο. Από την άλλη όψη του νομίσματος βρίσκονται οι δαπάνες (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) που στηρίζονται στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει¹.

1.1 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΟΡΩΝ

Οι φόροι διακρίνονται αρχικά σε δύο είδη, ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογουμένου. Συγκεκριμένα, αναφερόμαστε σε άμεση φορολόγηση-άμεσους φόρους, όταν τα έσοδα του κράτους λαμβάνονται βάσει κλίμακας εισοδήματος, φορολογώντας πιο επιθετικά όσους λαμβάνουν μεγάλα εισοδήματα και πιο συντηρητικά όσους λαμβάνουν μικρά².

Αναφερόμαστε σε έμμεση φορολόγηση-έμμεσους φόρους, όταν τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες ανεξαρτήτως εισοδήματος εφόσον δεν είναι εύκολη η διάκριση στο εισόδημα ή για ποικίλους άλλους λόγους³.

1.2 ΆΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

Η άμεση φορολόγηση είναι ο πιο καθιερωμένος και αξιοκρατικός τρόπος φορολόγησης των φυσικών προσώπων και νομικών προσώπων. Όσο πιο υψηλό είναι το ποσοστό συγκέντρωσης εσόδων από αυτό τον τρόπο φορολόγησης, έναντι της έμμεσης, τόσο πιο υγιές και αξιοκρατικό είναι το φορολογικό σύστημα μιας χώρας. Αυτό συμβαίνει διότι η άμεση φορολόγηση ασκείται με βάση κάποιες κλίμακες που καθορίζονται κάθε χρόνο από το Υπουργείο Οικονομικών κάθε χώρας και ανάλογα με τις κλίμακες αυτές οφείλει να φορολογεί πιο ήπια τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και πιο επιθετικά τις

¹Σπίρου Σ.,(2009), Ορισμός της Φορολογίας, Ανάκτηση από <http://el.wikipedia.org>

²Παπακυριάκου Θ.,(2008),Νομικά θέματα Φορολογίας, Σταμούλης

³ForumTraining.,(2008),Φορολογικός Έλεγχος,Ανάκτηση από <http://www.forum-training.gr/LawsList.aspx?C=60&A=51>

ανώτερες.

1.3 ΈΜΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

Η έμμεση φορολόγηση στηρίζεται στο σκεπτικό άντλησης εσόδων σε περιπτώσεις που δεν είναι αυτό εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Παραδείγματα έμμεσης φορολόγησης αποτελούν η φορολογία Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), η φορολογία κύκλου εργασιών (πλην ΦΠΑ), η φορολογία συγκέντρωσης κεφαλαίων, τέλη χαρτοσήμου, φόρος μεταβίβασης ακινήτων και φόρος μεγάλης ακινήτου περιουσίας(ΦΜΑΠ). Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό της έμμεσης φορολόγησης έναντι της άμεσης στο σύνολο των κρατικών εσόδων, τόσο πιο αδύναμο είναι το φορολογικό σύστημα της χώρας⁴.

1.4 ΔΙΠΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

Διπλή φορολόγηση για την ίδια συναλλακτική δραστηριότητα δε νοείται σε καμία περίπτωση. Εάν για κάποιο λόγο αυτό συμβεί, δικαιούται ο φορολογούμενος να το γνωστοποιήσει και να ζητήσει συμψηφισμό του καταβληθέντος φόρου. Περιπτώσεις διπλής φορολόγησης προκύπτουν συνήθως όταν ένα πρόσωπο διενεργεί συναλλακτικές δραστηριότητες και στη χώρα μόνιμης κατοικίας του και σε άλλη χώρα. Για την αποφυγή του φαινομένου αυτού το κράτος έχει προβλέψει ασφαλιστικές δικλείδες. Επίσης αξίζει να σημειωθεί πως όταν σε μία συναλλαγή επιβάλλεται φορολογία, δεν είναι δυνατόν για την ίδια συναλλαγή να επιβληθεί τέλος ή χαρτόσημο και το αντίστροφο. Για παράδειγμα, στην αγορά κατοικιών καταβάλλεται φορολογία, ενώ στην ενοικίαση χαρτόσημο (το οποίο σταδιακά καταργείται)⁵.

1.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Ένα γνωστό χαρακτηριστικό της Φορολογίας, το οποίο είναι ακόμα πιο σύνθετες στην Ελλάδα, είναι ο ευκαιριακός χαρακτήρας των διατάξεων. Κάθε κυβέρνηση ακολουθεί το δικό της φορολογικό πρόγραμμα, εντός της ίδιας

⁴ ΣΔΟΕ.,(2008), Φορολογικός Έλεγχος,Ανάκτηση από http://www.taxheaven.gr/show_law.php?id=2059

⁵ΠΟΛ.1197/28.9.2007 Προσωρινός φορολογικός έλεγχος - Όρια της ελεγκτικής αρμοδιότητας των ΔΟΥ,του ΕΦΕΚ, των ΠΕΚ και του ΣΔΟΕ

κυβερνητικής θητείας μπορεί να ανατραπεί από έτος σε έτος, ενώ σύνηθες φαινόμενο είναι και η ύπαρξη αντιφατικών διατάξεων και εγκυκλίων.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω πολλοί από τους προαναφερθέντες φόρους μπορεί να έχουν ήδη καταργηθεί και σε άλλους να έχει διαφοροποιηθεί το πεδίο εφαρμογής τους. Κλίμακες μπορεί να αναπροσαρμόζονται προς εξυπηρέτηση του κυβερνητικού προγραμματισμού και οι φορολογικοί συντελεστές να διαφέρουν από έτος σε έτος. Συνεπώς καλό είναι οι ενδιαφερόμενοι με ζητήματα σχετικά με τη φορολογία να έχουν συνδρομή σε κάποιο λογιστικό περιοδικό που να τους στέλνει όλες τις νέες αναθεωρήσεις και μεταβολές στις ισχύουσες διατάξεις⁶. Ένα άλλο χαρακτηριστικό των φορολογικών διατάξεων, κυρίως στην Ελλάδα, είναι ο αφαιρετικός και γενικόλογος τρόπος σύνταξής τους, ώστε να ερμηνεύονται κατόπιν με εγκυκλίους(που πολλές φορές έχουν αναδρομική ισχύ με ότι αυτό συνεπάγεται ή να ορίζουν το ακριβώς αντίθετο από το κοινώς αντιληπτό) ή να ερμηνεύονται σύμφωνα με την προσωπική κρίση των ελεγκτών κατά τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου. Το ζήτημα της επίλυσης των οικονομικών διαφορών δυστυχώς είναι τελείως αποκομμένο από το ζήτημα της ερμηνείας των διατάξεων. Αυτό σημαίνει πως πέρα από τη δυνατότητα συμβιβασμού, η μόνη οδός επίλυσης των διαφορών είναι η δικαστική οδός. Το γεγονός αυτό δημιουργεί και ποικίλλα προβλήματα στους ισολογισμούς των εταιριών που προσπαθούν να ισορροπήσουν ανάμεσα στη συντηρητική λογιστική των ελληνικών νόμων και τα επιτακτικώς εφαρμοζόμενα πλέον Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης Αυτό συμβαίνει διότι επηρεάζονται οι σχηματιζόμενες προβλέψεις (τις οποίες επηρεάζουν οι οικονομικές διαφορές που μπορεί να εκκρεμούν για χρόνια στα δικαστήρια). Οι προβλέψεις κατ' επέκταση επηρεάζουν και τα αποτελέσματα της επιχείρησης και μπορεί να αποτελέσουν πεδίο σχολιασμού για τον ορκωτό ελεγκτή που θα κληθεί να ελέγξει τις καταστάσεις της(με ότι αυτό συνεπάγεται).

1.6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

1.6.1. Μελέτη της ευρωπαϊκής και νομισματικής ενοποίησης

Το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης έχει τις ρίζες του στην χρονική περίοδο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Σκοπός της ήταν να αναδομήσει την κατεστραμμένη

⁶ Σπύρου Π.,(2008), Φορολογικός έλεγχος Ανάκτηση από http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=209527

από τον πόλεμο Ευρώπη και να αποτρέψει τις συγκρούσεις μεταξύ των κρατών που έχουν την ίδια ιστορία και γεωγραφία, διατηρώντας ταυτόχρονα την ταυτότητα τους, την γλώσσα και τον πολιτισμό τους.

Με αυτό το ιδεώδες, δημιουργήθηκε αυτό που γνωρίζουμε ως Ευρωπαϊκή Ένωση, και θεσμοθετήθηκε από τέσσερις βασικές συνθήκες⁷:

1. Την Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα.
2. Τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
3. Τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας.
4. Την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι τέσσερις αυτές συνθήκες έθεσαν τις βάσεις για μία ειρηνική συνύπαρξη των κρατών, με την συνειδητοποίηση ότι προϋπόθεση για την μελλοντική ανάπτυξη ήταν η ενότητα.

Η πραγματοποίηση των στόχων της Ε.Ε αναφέρετε στην ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων, και για τον σκοπό αυτό τα κράτη μέλη συνεργάζονται με βάση αμοιβαίως δεσμευτικές συμφωνίες μεταξύ αυτών και των οργάνων της Ένωσης, τα οποία είναι τα ακόλουθα⁸:

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή
4. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο
5. Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Τα παραπάνω αποτελούν τα κύρια όργανα που μνημονεύονται στο άρθρο 7 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, κατόπιν των τροποποιήσεων που έγιναν στην Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997.

⁷Μουτσάτσος Δ.,(2007), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση Οργάνωση και πολιτικές: 50 χρόνια, Θεμέλιο

⁸Μουτσάτσος Δ.,(2007), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση Οργάνωση και πολιτικές: 50 χρόνια, Θεμέλιο

Επιπλέον, στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή βοήθιούνται από μια Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και από την Επιτροπή των Περιφερειών, οι οποίες θα είχαν συμβουλευτικές λειτουργίες.

Επιπλέον, σύμφωνα με προβλεπόμενες διαδικασίες η προαναφερθείσα Συνθήκη, δημιούργησε τους παρακάτω θεσμούς⁹:

1. Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών.
2. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.
3. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Βασική μορφή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής που ορίζεται στο άρθρο 195 της Συνθήκης. Επιπλέον είναι απαραίτητο να αναφερθεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, ένας τριμελής οργανισμός στον οποίο συμμετέχει η Κοινότητα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα Επενδύσεων και άλλοι οικονομικοί φορείς, των οποίων στόχος είναι να συνεισφέρουν στην εδραίωση της εσωτερικής αγοράς, την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής παρεμβαίνοντας σε μεγάλα προγράμματα υποδομής, όπως πρωτοβουλίες σχετικές με μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και σε άλλους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, κέντρα παρακολούθησης και Ευρωπαϊκά γραφεία που καλύπτουν πολλούς τομείς δραστηριοτήτων¹⁰:

1. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αξιολόγησης Φαρμάκων
2. Ευρωπαίος Οργανισμός Περιβάλλοντος
3. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας
4. Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης
5. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Εκπαίδευση
6. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας
7. Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στη Εργασία
8. Γραφείο Εναρμόνισης της Εσωτερικής Αγοράς
9. Κέντρο Ερευνών

⁹Μούσης Ν.Σ.,(2005), Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Παπαζήσης

¹⁰Europan.,(2008), Δραστηριότητες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανάκτηση από http://europa.eu/agencies/index_el.htm

10. Κέντρο Παρακολούθησης Αγροτικής Ανάπτυξης
11. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Οπτικοακουστικού Τομέα
12. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Πολιτικής Οικογένειας
13. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης
14. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας
15. Ευρωπαϊκό Κέντρο των Γλωσσών των Μειονοτήτων
16. Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών
17. Europol Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία
18. Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεταφράσεων των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
19. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Αναδόμησης

Έχοντας η Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίσει ευρύτερα τη λειτουργία της ήταν έτοιμη να προχωρήσει στο επόμενο βήμα, που ήταν η νομισματική ενοποίηση, αυτή αποτελούσε το επόμενο «άλμα», το οποίο θα την ισχυροποιούσε οικονομικά, Το έναυσμα για ένα κοινό νόμισμα ήταν κυρίως οι ακόλουθες δράσεις:

1. Μέσα από τη χρήση του κοινού νομίσματος θα μπορούσε ν' ανταγωνιστεί το δολάριο πολύ καλύτερα από ότι τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, που κάθε χώρα είχε το δικό της νόμισμα.
2. Μέσα από τη χρήση κοινού νομίσματος οι κάτοικοι των χωρών της Ευρωζώνης θα μπορούσαν να ταξιδεύουν σε άλλες χώρες με περισσότερη ευκολία και με οικονομικό όφελος στους πολίτες της, αφού δεν θα χρειάζεται να αγοράζουν συνάλλαγμα.
3. Μέσα από τη χρήση του Ευρώ οι άνθρωποι που θα ταξίδευαν σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης, θα μπορούσαν εύκολα να συγκρίνουν τις τιμές σε διάφορα προϊόντα και να τα αγοράζουν εκεί που είναι φθηνότερα.
4. Μέσα από τη χρήση του Ευρώ οι βιοτεχνίες, οι βιομηχανίες και οι έμποροι θα ωφελούνταν, γιατί θα εξαγάγανε και θα εισαγάγανε πιο εύκολα τα προϊόντα τους. Δε θα χρειάζονταν να χάνουν χρόνο στις τράπεζες προκειμένου να αλλάξουν το νόμισμα της χώρας τους με το νόμισμα της άλλης χώρας της Ευρωζώνης με την οποία έχουν εμπορικές συναλλαγές.

Στην επόμενη ενότητα θα μελετηθεί η πορεία προς τη νομισματική ενοποίηση.

1.7 ΕΥΡΩ ΩΣ ΝΟΜΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης τον Ιούνιο του 1989 καθορίστηκαν οι γενικές αρχές, οι στόχοι και η διαδικασία μετάβασης στην ΟΝΕ σε τρία στάδια¹¹:

α. Το Πρώτο Στάδιο- 1 Ιανουαρίου 1990 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1993: Το πρώτο στάδιο απέβλεπε στη στενότερη σύνδεση και σύγκλιση οικονομιών των χωρών – μελών, με ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής τους μέσα στα υπάρχοντα θεσμικά πλαίσια της ΕΕ. Η οικονομική πολιτική προέβλεπε :

1. Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς η οποία συγκεκριμένα θ' αναφερόταν στην άρση εμποδίων και στην ενίσχυση του ανταγωνισμού.
2. Συντονισμός οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Η οποία αναφερόταν στην εποπτεία πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων σε συμφωνημένους στόχους.

Η νομισματική πολιτική προέβλεπε :

1. Επίτευξη ενιαίου νομισματικού χώρου, δηλαδή κοινός κανόνες στις τράπεζες, χρηματαγορές και ασφάλειες.
2. Ένταξη όλων των κοινοτικών νομισμάτων στον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών.
3. Διατύπωση γενικών κατευθύνσεων στην Επιτροπή Διοικητών Κεντρικών Τραπεζών.

Το πρώτο στάδιο χαρακτηρίζεται από την άρση των εμποδίων στις συναλλαγές, την ομογενοποίηση των αγορών και την επίτευξη νομισματικής σταθερότητας χωρίς τη δημιουργία νέων κοινοτικών θεσμών. Παράλληλα επιχειρήθηκε σταδιακή κατάργηση επί μέρους εθνικών κανόνων και οι εθνικές κυβερνήσεις ανέλαβαν δέσμευση να πειθαρχούν στους μακροοικονομικούς στόχους που αποφασίζονται από μηχανισμό εποπτείας

β. Το δεύτερο Στάδιο (1 Ιανουαρίου 1994 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1998): Κατά το δεύτερο στάδιο θεμελιώνονται βασικοί θεσμοί της ΟΝΕ και διαμορφώνονται οι τελικοί προσανατολισμοί. Το στάδιο αυτό θεωρείται το κρίσιμότερο και έτσι έχουμε την

¹¹Ιωακείμης Π.,(2007), Η επιβίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Παπαζήσης

δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Στον οικονομικό τομέα, το κύριο βάρος της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αφορά τους κάτωθι τομείς¹²:

1. Της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού.
2. Της διαρθρωτικής και περιφερειακής πολιτικής.
3. Της μακροοικονομικής πολιτικής. Εδώ έχουμε τη δημιουργία μηχανισμών που παρακολουθούν την απόδοση μεγεθών και παρεμβαίνουν για τυχόν αποκλίσεις. Παράλληλα καθιερώνονται στόχοι για τον έλεγχο δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Η ίδρυση λοιπόν του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος την 1η Ιανουαρίου 1994 σηματοδότησε την έναρξη του Δεύτερου Σταδίου της ΟΝΕ και, κατά συνέπεια, τη διάλυση της Επιτροπής των Διοικητών.

Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα αποτέλεσε ένα μεταβατικό στάδιο, το οποίο αντανάκλούσε επίσης την κατάσταση της νομισματικής ολοκλήρωσης στο εσωτερικό της Κοινότητας.

Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα δεν έφερε καμία ευθύνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού αυτή αποτελούσε αποκλειστικό δικαίωμα των εθνικών αρχών. Επιπλέον, δεν είχε καμία αρμοδιότητα παρέμβασης στις αγορές συναλλάγματος.

Τα δύο κύρια καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος ήταν¹³:

1. Η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και ο συντονισμός της νομισματικής πολιτικής, και
2. Η εκτέλεση των απαραίτητων προπαρασκευαστικών εργασιών για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, για την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και για τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος στο Τρίτο Στάδιο.

¹²Ιωακείμης Α.,(2005), Ευρωπαϊκό σύνταγμα και ευρωπαϊκή ενοποίηση Συμβολή στην κατανόηση και ερμηνεία της συνταγματικής συνθήκης, Θεμέλιο

¹³Ferry J.M.,(2006), Το ζήτημα του ευρωπαϊκού κράτους, Παπαζήσης

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 1995, θεώρησε σκόπιμο να ονοματίσει τη νέα νομισματική μονάδα «ευρώ». Η μονάδα αυτή θα εισερχόταν κατά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου.

Η Ε.Ε σχεδίασε ένα πρόγραμμα μετάβασης στο ευρώ. Το πρόγραμμα αυτό βασίστηκε σε αναλυτικές προτάσεις που εκπόνησε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα.

Τον Δεκέμβριο του 1996, το Νομισματικό Ίδρυμα υπέβαλε έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, η οποία αποτέλεσε τη βάση ενός ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τις αρχές και τα θεμελιώδη στοιχεία του νέου Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, το οποίο εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 1997¹⁴. Τον Δεκέμβριο του 1996, το Νομισματικό Ίδρυμα παρουσίασε την επιλεγθείσα σειρά σχεδίων για τα τραπεζογραμμάτια ευρώ. Αυτά τέθηκαν στη κυκλοφορία το 2002

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1997 ενέκρινε το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Δύο κανονισμοί αποτελούν μέρος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που αποσκοπεί στη διασφάλιση δημοσιονομικής πειθαρχίας όσον αφορά την ΟΝΕ.

Στις 2 Μαΐου 1998, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης –σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων– αποφάσισε ομόφωνα ότι 11 κράτη μέλη (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία και Φινλανδία) πληρούσαν τις προϋποθέσεις που ήταν απαραίτητες για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από την 1η Ιανουαρίου 1999. Επομένως, οι χώρες αυτές επρόκειτο να συμμετάσχουν στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ.

Οι Υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα συμφώνησαν μαζί με τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών των εν λόγω κρατών μελών, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα ότι οι τρέχουσες διμερείς κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών, στο πλαίσιο του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, θα χρησιμοποιούνταν για τον καθορισμό των αμετάκλητων συντελεστών μετατροπής για το ευρώ¹⁵. Με την ίδρυση της ΕΚΤ την 1η Ιουνίου 1998, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα ολοκλήρωσε τα καθήκοντά του.

¹⁴Ιωακείμης Α.,(2005), Ευρωπαϊκό σύνταγμα και ευρωπαϊκή ενοποίηση Συμβολή στην κατανόηση και ερμηνεία της συνταγματικής συνθήκης, Θεμέλιο

¹⁵Ferry J.M.,(2006), Το ζήτημα του ευρωπαϊκού κράτους, Παπαζήσης

γ. Το Τρίτο Στάδιο (1 Ιανουαρίου 1999): Στο τρίτο στάδιο επιδιώχθηκε αμετάκλητος καθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών ειδικότερα την 1η Ιανουαρίου 1999 άρχισε το τρίτο και τελικό στάδιο της ΟΝΕ με τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των 11 κρατών μελών που συμμετείχαν αρχικά στη Νομισματική Ένωση και με την άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής υπό την ευθύνη της ΕΚΤ. Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη έγιναν 12 με την είσοδο της Ελλάδας στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ, την 1η Ιανουαρίου 2001. Από την ημέρα εκείνη, η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί μέρος του Ευρωσυστήματος. Η συμμετοχή της Ελλάδας κατέστη εφικτή κατόπιν της απόφασης που έλαβε στις 19 Ιουνίου 2000 το Συμβούλιο της ΕΕ, συνερχόμενο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, ότι η Ελλάδα πληρούσε τα κριτήρια σύγκλισης¹⁶.

1.8 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Σύμφωνα με την Συνθήκη του Μάαστριχτ ως προϋπόθεση συμμετοχής των κρατών – μελών στη Νομισματική Ένωση τίθεται η ικανοποίηση των νομικών αλλά κύρια οικονομικών κριτηρίων, που είναι γνωστά ως «κριτήρια σύγκλισης». Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα και η Επιτροπή υποβάλλουν στο Συμβούλιο έκθεση, με την οποία εξετάζεται αν επιτεύχθηκε η σύγκλιση που από τα κράτη – μέλη. Με τις εκθέσεις αυτές εξετάζεται επίσης, αν η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους – μέλους συμπεριλαμβανομένου και του καταστατικού της Εθνικής Κεντρικής Τράπεζας του συμβιβάζονται με την Συνθήκη και με το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

Με τις εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξετάζεται κατά πόσον έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός οικονομικής σύγκλισης με γνώμονα την πλήρωση των ακολούθων κριτηρίων. Αναλυτικά αυτά είναι:¹⁷

Βάσει του πρώτου κριτηρίου, η αξιολογούμενη χώρα – μέλος θεωρείται ότι επιτυγχάνει σταθερότητα τιμών, αν ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού που καταγράφηκε,

¹⁶Euroopa,(2008), Νομισματική Ένωση Ανάκτηση από [http://europa.eu/\(legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125014_el.htm\)](http://europa.eu/(legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125014_el.htm))

¹⁷Πανταζόπουλος Ν.,(1999), Ευρωπαϊκή Ένωση - Δίκαιο και νομοθεσία Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Σάκκουλας

κατά τη διάρκεια του έτους που προηγείται της αξιολόγησης, δεν υπερβαίνει κατά περισσότερο από 1, 5 ποσοστιαία μονάδα τον αντίστοιχο ρυθμό που σημείωσαν στο ίδιο διάστημα τρεις το πολύ χώρες- μέλη με την καλύτερη επίδοση από πλευράς πληθωρισμού.

Όσον αφορά το κριτήριο για τον πληθωρισμό, παρά τις ασάφειες της Συνθήκης αναφορικά με το αν η τιμή αναφοράς για την αξιολόγηση των χωρών θα προκύψει από τον αριθμητικό μέσο των επιδόσεων των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση στον πληθωρισμό ή από κάποιο άλλο μέγεθος.

Όπως προκύπτει από το ENI η ερμηνεία που δόθηκε στο συγκεκριμένο εστιάζει στη τιμή αναφοράς για το κριτήριο του πληθωρισμού που προκύπτει από τον αριθμητικό μέσο του ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις.

Αναφορικά με τις χώρες της δεύτερης ζώνης, όπως και η Ελλάδα, η ερμηνεία του κριτηρίου είναι η εξής : Η τιμή αναφοράς είναι ο αριθμητικός μέσος του ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών – μελών της ΕΕ με την καλύτερη επίδοση. Αυτό σημαίνει ότι, αν μια χώρα που είναι εκτός ζώνης ευρώ (πχ Δανία) έχει να επιδείξει ρυθμό πληθωρισμού χαμηλότερο από αυτόν των χωρών της ζώνης του ευρώ, τότε η επίδοσή της θα χρησιμοποιηθεί για τη διαμόρφωση της τιμής αναφοράς.

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κριτηρίου της σταθερότητας των τιμών πρέπει, βάσει της Συνθήκης, να καταρτίζονται σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών στους εθνικούς ορισμούς. Για την ικανοποίηση της συγκρισιμότητας που ορίζεται στη Συνθήκη, τον Οκτώβριο του 1995 από το Συμβούλιο της ΕΕ θεσπίστηκε ένας κανονισμός για τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή.

Γι' αυτό και η Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες, εργάζονται με στόχο την εναρμόνιση των διαφόρων μεθόδων που χρησιμοποιούν τα κράτη – μέλη για την κατάρτιση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Σύμφωνα με το κριτήριο σύγκλισης επιτοκίων η υποψήφια χώρα – μέλος για διάστημα ενός έτους πριν από την αξιολόγηση, έπρεπε να έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο που να μην υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ κρατών- μελών με την καλύτερη επίδοση από πλευράς πληθωρισμού, περισσότερο από δύο ποσοστιαίες μονάδες.

Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπροθέσμων ομολόγων του δημοσίου με σταθερό τοκομερίδιο ή συγκρίσιμων χρεογράφων, ενώ παράλληλα λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές των εθνικών ορισμών.

Και το κριτήριο για την σύγκλιση των επιτοκίων είχε ασάφειες. Δηλαδή, δεν ήταν σαφές αν θα γινόταν χρήση του αριθμητικού ή του γεωμετρικού μέσου των επιτοκίων για την κατάρτιση της τιμής αναφοράς. Αναφορικά με την ερμηνεία του κριτηρίου για τις χώρες της δεύτερης ζώνης γινόταν χρήση, της τιμής αναφοράς, του επιτοκίου μιας χώρας εκτός ζώνης ευρώ και αυτή έχει μία από τις τρεις καλύτερες επιδόσεις στον πληθωρισμό.

Αυτό σήμαινε ότι, αν μια χώρα που είναι εκτός ζώνης ευρώ έχει να επιδείξει επιτόκια χαμηλότερο από αυτόν των χωρών της ζώνης του ευρώ, τότε η επίδοσή της θα χρησιμοποιούνταν για τη διαμόρφωση της τιμής αναφοράς.

Η λογική του κριτηρίου των επιτοκίων έγκειται στην άποψη ότι τα μακροπρόθεσμα επιτόκια ενσωματώνουν τις προβλέψεις της αγοράς για το μελλοντικό πληθωρισμό. Μια χώρα έπρεπε όχι μόνο να έχει πετύχει χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού, αλλά να έχει πείσει και την κεφαλαιαγορά ότι ο χαμηλός πληθωρισμός θα παρέμενε και στο μέλλον. Καθ' ότι η αντιπληθωριστική αξιοπιστία μιας χώρας δεν αποκτάται σε σύντομο βραχυχρόνια, το κριτήριο των επιτοκίων διασφαλίζει ότι μια χώρα με υψηλό μακροχρόνιο πληθωρισμό δεν θα μπορέσει να εισέλθει στη ζώνη του ευρώ χρησιμοποιώντας τεχνάσματα μείωσης του πληθωρισμού μόνο για το έτος αξιολόγησης.

Τα δημοσιονομικά κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχτ ήταν δύο¹⁸ :

1. Το κριτήριο του δημοσιονομικού ελλείμματος: Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, η χώρα-μέλος επιτυγχάνει σταθερότητα δημοσίων οικονομικών, αν δεν βρίσκεται σε κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος, που σημαίνει ότι ο λόγος του δημόσιου ελλείμματος ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν υπερβαίνει το 3%, εκτός αν ο λόγος σημειώνει συνεχή και ουσιαστική πτώση και φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, για τη διασφάλιση της σταθερότητας στη δημοσιονομική πολιτική ορισμένων μελών της, προβλέπει ότι από την έναρξη του Δευτέρου Σταδίου της Νομισματικής Ένωσης, θα εξετάζετε σε τακτά χρονικά διαστήματα η

¹⁸Σαχπεκίδου Ρ.Ε.,(1999), Ευρωπαϊκή Ένωση, Σάκκουλας

δημοσιονομική κατάσταση των κρατών-μελών, για να ελέγχει αν τα κράτη-μέλη βρίσκονται σε κατάσταση υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος.

Επίσης από την έναρξη του Τρίτου Σταδίου και εφεξής προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων στα κράτη-μέλη που σημειώνουν υπερβολικά ελλείμματα με βάση τις προβλέψεις του Συμφώνου Ανάπτυξης και Σταθερότητας.

2. Το κριτήριο του δημόσιου χρέους: Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ δεν πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ, εκτός αν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει με ικανοποιητικό ρυθμό την τιμή αναφοράς.

Και τα δημοσιονομικά κριτήρια της Συνθήκης, είχαν και έχουν ασάφειες αναφορικά με τεχνικά ζητήματα. Παραδείγματος χάρη αναφορικά με την εξακρίβωση κατάστασης υπερβολικού ελλείμματος σε μια χώρα, η Συνθήκη ορίζει ότι: «η σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα». Στο πρωτόκολλο που συνοδεύει την Συνθήκη διευκρινίζεται ότι το κριτήριο αυτό σημαίνει: «ότι τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου για το κράτος – μέλος, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος». Η Επιτροπή συντάσσει έκθεση αν σε ένα κράτος – μέλος παρατηρηθούν τα ακόλουθα:

1. Ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ, εκτός αν: «ο λόγος σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς», είτε εναλλακτικά, «η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς».

2. Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει το 60% εκτός αν: «ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό». Επιπλέον, η Συνθήκη προβλέπει ότι η Επιτροπή: «πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες». Όπως είναι εμφανές από τη διατύπωση της Συνθήκης υπάρχουν περιθώρια εναλλακτικής ερμηνείας των δημοσιονομικών κριτηρίων, καθώς εκφράσεις όπως «ουσιαστική», «παραπλήσια», «επαρκώς», «ικανοποιητικό», «σχετικούς παράγοντες» δεν μεταφράζονται σε συγκεκριμένα ποσοτικά δεδομένα.

Η παρουσία των προαναφερθεισών εκφράσεων στη Συνθήκη ερμηνεύτηκε από πολλούς σχολιαστές ως παραχώρηση των Γερμανών στις πιέσεις χωρών με δημοσιονομικά προβλήματα, όπως η Ιταλία, για να υπογράψουν τη Συνθήκη.

Το τελευταίο κριτήριο αναφέρεται στη σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό ένα κράτος – μέλος πρέπει να τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης, που προβλέπει ο Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, κατά τα δύο τουλάχιστον έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος-μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του, έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους-μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα¹⁹

¹⁹Grauwe,P.,(1994), The Economics of Monetary Integration, OxfordUniversity Press

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο Η ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΠΙΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ: ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Στην ενότητα αυτή, καταγράφονται οι φόροι και οι εισφορές που υποχρεούνται να καταβάλλουν οι ελληνικές επιχειρήσεις, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα εντάσσεται στο ευρύτερο νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο δεσμεύει τα κράτη-μέλη ως προς την υιοθέτηση συγκεκριμένων πρακτικών, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση ενός ενιαίου κώδικα δεοντολογίας. Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες φόρων που επιβάλλονται στα νομικά πρόσωπα:

- Οι φόροι κατά τη σύσταση της εταιρείας, όπου η φορολόγηση επιβάλλεται κατά τη σύσταση, τη μετατροπή ή τη συγχώνευση του κεφαλαίου, ως «φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου», και,
- Οι φόροι κατά τη λειτουργία της επιχείρησης, οι οποίοι αναφέρονται στην άμεση φορολόγηση επί των συνολικών καθαρών κερδών.

Η φορολόγηση κατά τη σύσταση ανέρχεται στο 1% επί του κεφαλαίου και επιβάλλεται στις ημεδαπές κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, καθώς και στα υποκαταστήματα των αλλοδαπών εταιρειών. Ο φόρος επιβάλλεται στη λεγόμενη πραγματική αξία των πράξεων που υπόκεινται στο φόρο, και η εξακρίβωση της οποίας γίνεται με βάση την αγοραία αξία της πράξης. Οι πράξεις που φορολογούνται είναι:

1. Η σύσταση, με την εισφορά οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου
2. Η αύξηση του ενεργητικού, με εισφορά περιουσιακών στοιχείων, δάνεια, ή με εισφορά υπηρεσιών από μέλος που υπόκειται στο φόρο (εξαιρείται η αύξηση του κεφαλαίου από αναπροσαρμογή αξίας των ακινήτων)

3. Η μετατροπή προσώπου που δεν υπόκειται στο φόρο σε πρόσωπο που υπόκειται στο φόρο (π.χ. μετατροπή μιας μη κερδοσκοπικής σε κερδοσκοπική επιχείρηση)

4. Η συγχώνευση προσώπου που δεν υπόκειται στο φόρο με πρόσωπο που υπόκειται στο φόρο

5. Η διάθεση παγίων κεφαλαίων ή κεφαλαίων κίνησης από αλλοδαπή εταιρεία χώρας εκτός ΕΕ σε υποκατάστημά της στην Ελλάδα.

Για το οικονομικό έτος που ξεκινά την 1η Ιανουαρίου 2011, η φορολόγηση κατά τη λειτουργία συνίσταται σε δύο επιβαρύνσεις:

1. Φόρος που επιβάλλεται στα κέρδη που διανέμονται με συντελεστή 40% (π.χ. μερίσματα, προμερίσματα, αμοιβές και τμήματα στα μέλη Δ.Σ., διανεμόμενα κέρδη στο προσωπικό), και

2. Φόρος στα αδιανεμήτα κέρδη με συντελεστή 24% για το 2010. Για τα επόμενα έτη, ο συντελεστής του φόρου στα αδιανεμήτα κέρδη θα είναι 20% (2011), 22% (2012), 21% (2013) και 20% (2014 και μετά).

Από το φόρο εκπίπτει το 5% των καθαρών κερδών προς σχηματισμό αποθεματικού. Αυτή η αφαίρεση παύει να είναι υποχρεωτική, όταν το αποθεματικό ανέλθει στο ένα τρίτο του κεφαλαίου.

Επίσης, αν στα καθαρά κέρδη ημεδαπής εταιρείας περιλαμβάνονται και μερίσματα ή κέρδη από τη συμμετοχή της σε άλλη ημεδαπή εταιρεία για τα οποία έχει καταβληθεί φόρος στα διανεμόμενα κέρδη, τότε σε περίπτωση διανομής των δικών της κερδών, αφαιρείται το μέρος του φόρου που έχει ήδη καταβληθεί.

Μέχρι πρότινος, ο φορολογικός συντελεστής των ανώνυμων εταιρειών επί των κερδών ήταν 24%, με επιπλέον φόρο 10% στα διανεμόμενα κέρδη. Με το νέο συντελεστή 40%, αν ο δικαιούχος είναι νομικό πρόσωπο, τότε εξαντλείται η φορολογική του υποχρέωση και δεν υπάρχει επιπλέον παρακράτηση φόρου. Επίσης, με την αύξηση αυτή, οι ημεδαπές εταιρείες δεν υφίστανται πλέον φόρο επί των κερδών που διανέμουν προς εταιρείες άλλων κρατών μελών της ΕΕ των οποίων είναι θυγατρικές (όπως ίσχυε πριν).

Αν ο δικαιούχος είναι φυσικό πρόσωπο, η φορολογική υποχρέωση δεν εξαντλείται, καθώς το ποσό φορολογείται στην κλίμακα με τις γενικές διατάξεις συμφνηφιζομένου του φόρου 40%.

Οι νέες αυτές διατάξεις ισχύουν και για κέρδη από παρελθούσες χρήσης που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται από 1 Ιανουαρίου 2011. Οι ημεδαπές επιχειρήσεις φορολογούνται στο σύνολο του εισοδήματός τους (παγκοσμίως), ενώ οι αλλοδαπές επιχειρήσεις μόνο επί του εισοδήματος που έχει αποκτηθεί στην Ελλάδα.

Οι ομόρρυθμες και οι ετερόρρυθμες εταιρείες, οι κοινωνίες αστικού δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρίες, οι συμμετοχικές ή αφανείς, καθώς και οι κοινοπραξίες, φορολογούνται με 25% επί του συνολικού ποσού των καθαρών εισοδημάτων τους (έναντι 20% που ίσχυε μέχρι σήμερα) μετά την αφαίρεση:

1. Των κερδών που απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς (τόκοι εντόκων γραμματίων Δημοσίου, τόκοι καταθέσεων), και
2. Των κερδών που προέρχονται από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε. ή συνεταιρισμών ή κερδών από μερίσματα ΕΠΕ ή από συμμετοχή σε άλλες ΟΕ, ΕΕ ή κοινοπραξίες.

Η επιχειρηματική αμοιβή υπολογίζεται στο 50% των καθαρών κερδών της εταιρείας και μέχρι τρεις ομόρρυθμους εταίρους φυσικά πρόσωπα με τα μεγαλύτερα τμήματα συμμετοχής, ανεξάρτητα αν ο δικαιούχος της αμοιβής αυτής είναι κάτοικος ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Το υπόλοιπο των κερδών (μετά τη φορολόγηση της εταιρείας) μεταφέρεται στις ατομικές φορολογικές δηλώσεις των εταίρων, δίχως άλλη φορολογική υποχρέωση (ως φορολογημένο στην πηγή).

Από το οικονομικό έτος 2011, τα κέρδη των ΕΠΕ φορολογούνται με 11 συντελεστή 35% στο όνομα της εταιρείας (από 25% που ίσχυε από το 2008). Από το 2003 και μετά, η έννοια της επιχειρηματικής αμοιβής έπαψε να ισχύει για τις ΕΠΕ. Το υπόλοιπο των κερδών μεταφέρεται στις ατομικές φορολογικές δηλώσεις των εταίρων, δίχως άλλη φορολογική υποχρέωση.

Επιπλέον του φόρου αυτού, επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος με συντελεστή 3% στο εισόδημα από ακίνητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα. Ο φόρος αυτός δεν

μπορεί να υπερβεί το ποσό του φόρου εισοδήματος. Για τις εταιρείες offshore που έχουν ακίνητα στην Ελλάδα, ο συντελεστής αυτός είναι 15%.

Το ποσοστό των εκπιπόμενων δαπανών συντήρησης, ενοικίασης, επισκευής και κυκλοφορίας είναι 70% (από 60% που ήταν πριν) για επιβατικά οχήματα Ι.Χ. έως 1600 κυβικά εκατοστά και 35% (από 25%) για οχήματα άνω των 1600 κυβικών εκατοστών.

Φορολογία των κερδών από την πώληση μετοχών επιβάλλεται μόνο αν η πώληση γίνει εντός τριών ή δώδεκα μηνών από την απόκτησή τους. Για τα κέρδη αυτά προβλέπεται παρακράτηση 20% αν η πώληση των μετοχών γίνει μέσα σε τρεις μήνες από την απόκτησή τους, και 10% αν γίνει μέσα σε 12 μήνες. Το ποσό των φόρων αυτών αφαιρείται από το φόρο επί των κερδών που υπολογίζεται με τις ισχύουσες διατάξεις.

Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις, διευρύνεται το αντικείμενο του φόρου από λαχεία, λαχειοφόρες ομολογίες κ.λπ., καθώς φορολογούνται και τα κέρδη από όλα τα παίγνια που διενεργούνται από τον ΟΠΑΠ και τον ΟΔΙΕ, καθώς και οι κάθε είδους παροχές από παιχνίδια και διαγωνισμούς οποιασδήποτε μορφής.

Ο συντελεστής είναι 10% για κέρδη έως €1000 και 15% για κέρδη από €1001 και πάνω, μετά την αφαίρεση αφορολόγητου ποσού €100ανά αντικείμενο. Για τις παροχές από λαχειοφόρες αγορές και διαγωνισμούς, ο συντελεστής είναι 20% μετά την αφαίρεση €1000ανά αντικείμενο.

Η αξία των ακινήτων των νομικών προσώπων φορολογείται με συντελεστή 6%. Η αξία των κτισμάτων των ακινήτων τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την άσκηση εμπορικής δραστηριότητας (ανεξαρτήτως αντικειμένου εργασιών) φορολογείται με συντελεστή 1%. Ο φόρος που αναλογεί στη συνολική αξία των κτισμάτων δεν μπορεί να προκύπτει μικρότερος από €1 το τετραγωνικό μέτρο, με εξαίρεση τα ημιτελή κτίσματα και τα κτήρια που χρησιμοποιούνται στη γεωργία ή την κτηνοτροφία.

Ειδικά για τις οικοδομικές επιχειρήσεις, η φορολόγηση γίνεται επί των ακαθάριστων εσόδων τους, με συντελεστή φορολόγησης 20% (αυξήθηκε από 15%). Το ποσοστό του φόρου που καταβάλλεται για προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια για το εισόδημα και τον ΦΠΑ είναι 25% (αυξήθηκε από 10%). Επίσης, οι νέες διατάξεις καταργούν την απαλλαγή από ΦΠΑ των δικηγόρων, των συμβολαιογράφων, των άμισθων υποθηκοφυλάκων και των δικαστικών επιμελητών, όπως ίσχυε μέχρι πρότινος.

Εκτός από τους προαναφερθέντες φόρους εισοδήματος, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται και σε ασφαλιστικές εισφορές (εισφορές κοινωνικής ασφάλισης): πρόκειται για την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών από τον εργοδότη, η οποία υπολογίζεται ως ποσοστό επί των ακαθάριστων αποδοχών του εργαζομένου.

Τα τμήματα των εισφορών μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με το είδος της επιχείρησης, την περιοχή όπου έχει την έδρα της και το είδος της εργασίας. Για παράδειγμα, οι κρατήσεις ΙΚΑ-ΤΕΑΜ που επιβαρύνουν τον εργοδότη ανέρχονται στο 28, 06%, ενώ ισχύουν και ειδικές εισφορές επαγγελματικού κινδύνου και για τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα.

2.2 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΤΑΞΗΣ ΤΗΣ

Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα είναι μια αυτό-τροφοδοτούμενη πραγματικότητα. Στο όνομά της, το κράτος εισάγει φορολογικά νομοσχέδια που, συχνά, ενισχύουν την φοροδιαφυγή.

Το 2008 ο ΣΕΒ δημοσίευσε μελέτη σύμφωνα με την οποία η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα ανέρχεται στα €30 δισεκατομμύρια ετησίως. Στην έρευνα αναφέρεται ότι η αντιμετώπισή της, ή έστω η μείωσή της κατά €20 δισ θα μπορούσε να μειώσει τους φόρους που καταβάλλουν όλοι οι φορολογούμενοι κατά ποσοστό 30%.

Η συγκεκριμένη μελέτη αναφέρει ότι οι μισθωτοί και συνταξιούχοι δηλώνουν ποσοστό 74% του συνολικού εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες μόλις το 4%. Επίσης, ποσοστό 99, 5% των μικρών και μεσαίων νομικών προσώπων πληρώνουν κατά μέσο όρο φόρο €6.100. Αντίστοιχα συμπεράσματα παρουσιάζει και η έκθεση του ΟΟΣΑ (Ιούλιος 2009), όπου το μέγεθος της παρα-οικονομίας στην Ελλάδα κυμαίνεται σε ποσοστό μεταξύ του 25% και του 37%.

Η φοροδιαφυγή αποτελεί μια πραγματικότητα που υπονομεύει το αίσθημα δικαιοσύνης χωρίς το οποίο δεν νοείται ευνομία. Παράλληλα, η εκάστοτε κυβέρνηση νομιμοποιεί, στο όνομα της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, «νομιμοποιεί» υψηλότατους φορολογικούς συντελεστές οι οποίοι, με την σειρά τους, ενισχύουν το πρόβλημα της φοροδιαφυγής.

Οι κυβερνητικοί φορείς δηλώνουν κατ' εξακολούθηση την πρόθεσή τους για τη μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων, ωστόσο, ισχυρίζονται ότι αυτό δεν είναι εφικτό στην παρούσα οικονομική συγκυρία, και πριν την πάταξη της φοροδιαφυγής. Έτσι, προκύπτει μια αρνητική δυναμική που διογκώνει το πρόβλημα καθώς οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές και η φοροδιαφυγή αλληλο-υποστηρίζονται.

Μήπως τώρα, λόγω Κρίσης, αλλάζει κάτι; Τον Ιανουάριο του 2011 κατατέθηκε σχέδιο νόμου προς δημόσια διαβούλευση, με τίτλο «Καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, αναδιάρθρωση των φορολογικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών». Ο νέος νόμος προτείνει ένα πλαίσιο θεσμών που θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά και ενισχυτικά στην προσπάθεια για την σύλληψη και αποτελεσματική τιμωρία της φοροδιαφυγής. Ενδεικτικά, ο νόμος περιλαμβάνει τα εξής:

1. Θεσπίζεται τριετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Καταστολής της Φοροδιαφυγής το οποίο θα περιέχει συγκεκριμένες δράσεις και μετρήσιμους στόχους. Το πρώτο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δημοσιοποιήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών στο τέλος Φεβρουαρίου 2011, και θα τεθεί σε εφαρμογή μέσα στο Μάιο.
2. Θεσπίζεται ο θεσμός του Γενικού Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, ο οποίος είναι ανώτερος εισαγγελικός λειτουργός, και θα εδρεύει στο Υπουργείο Οικονομικών (ΣΔΟΕ). Ο Γενικός Εισαγγελέας έχει (κατά προτεραιότητα) αρμοδιότητα να διενεργεί προανακριτικές πράξεις σε ολόκληρη τη χώρα, καθώς και να εποπτεύει, να συντονίζει και να καθοδηγεί τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων από τους γενικούς ή ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους.
3. Το αδίκημα της μη απόδοσης ΦΠΑ και παρακρατούμενων φόρων, μετατρέπεται από στιγμιαίο σε διαρκές. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι όποιος συλλαμβάνεται να μην έχει αποδώσει ΦΠΑ πάνω από κάποιο ύψος κρατείται και παραπέμπεται σε δίκη (εφαρμόζεται δηλαδή η αυτόφωρη διαδικασία). Το ίδιο ισχύει και για το αδίκημα μη απόδοσης ληξιπροθέσμων χρεών προς το Δημόσιο, εφόσον η καθυστέρηση καταβολής τους υπερβαίνει ένα εύλογο χρονικό διάστημα ανοχής (π.χ. 6 ή 8 μήνες).
4. Αναστολή εκτέλεσης της ποινής ή μετατροπή της δεν επιτρέπεται στα εγκλήματα φοροδιαφυγής, αν προηγουμένους δεν καταβληθούν οι οφειλόμενοι φόροι.

5. Στα φορολογικά εγκλήματα που τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος, εκτός από τους συνήθεις περιοριστικούς όρους (π.χ. χρηματική εγγύηση, απαγόρευση εξόδου από την χώρα), μπορεί κατά περίπτωση να επιβληθεί και η προσωρινή κράτηση (δηλ. προφυλάκιση).

6. Όταν δεν επιτευχθεί διοικητική επίλυση της διαφοράς και ασκείται προσφυγή στα δικαστήρια για φορολογικές διαφορές, αυξάνεται το ποσοστό προβεβαίωσης από 25% στο 50% του αμφισβητούμενου κύριου φόρου, πρόσθετου φόρου και λοιπών συμβεβαιουμένων με αυτόν φόρων και τελών.

7. Συστήνεται η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Οικονομικών, αποστολή της οποίας είναι η συλλογή, επεξεργασία, αξιολόγηση και αξιοποίηση πληροφοριών και στοιχείων που αφορούν στην εμπλοκή υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και των εποπτευόμενων από αυτό Νομικών Προσώπων, στη διαφθορά, διαπλοκή και άλλα σοβαρά πειθαρχικά αδικήματα και εγκλήματα (καταχρήσεις, εκβιασμούς, παθητικές ή ενεργητικές δωροδοκίες, περιπτώσεις κακοδιοίκησης, κατά την άσκηση των καθηκόντων των υπαλλήλων κ.λπ.), καθώς και την εξιχνίαση και δίωξη αυτών, σε συνεργασία με τον Γενικό Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος.

◆ Η Υπηρεσία θα μπορεί να προβαίνει και στον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και των εποπτευόμενων Νομικών Προσώπων.

8. Θεσπίζεται στη Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του Υπουργείου Οικονομικών Τμήμα Διεθνούς Διοικητικής Συνεργασίας στον Τομέα της Άμεσης Φορολογίας.

9. Ο νόμος προωθεί την αποτελεσματικότητα του συστήματος ελέγχων, τροποποιώντας τις σχετικές διατάξεις ώστε οι έλεγχοι να γίνονται κατά κύριο λόγο από το γραφείο και κατ' εξαίρεση στην έδρα της επιχείρησης με βάση κριτήρια ελέγχου και με στόχο την επιτάχυνση των ελέγχων. Στόχος είναι η ελαχιστοποίηση της επαφής των ελεγκτικών αρχών με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις και η χρήση σύγχρονων συστημάτων συγκέντρωσης και επεξεργασίας φορολογικής πληροφορίας κατά τον έλεγχο όπως το σύστημα Elenxis.

10. Αίρεται το φορολογικό απόρρητο των οφειλετών του Δημοσίου, εφόσον έχουν ληξιπρόθεσμα χρέη και καθυστερεί η πληρωμή τους για χρονικό διάστημα

ανώτερο του έτους και το οφειλόμενο ποσό υπερβαίνει συγκεκριμένο ποσό (π.χ. €150.000), καθώς και των παραβατών των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, εφόσον πρόκειται για παραβάσεις έκδοσης πλαστών στοιχείων ή έκδοσης ή λήψης εικονικών στοιχείων ή νόθευσης στοιχείων ή μη έκδοσης ή ανακριβούς έκδοσης στοιχείων από τα οποία προκύπτει απόκρυψη φορολογητέας ύλης.

11. Θεσμοθετείται διάκριση των ληξιπροθέσμων χρεών σε «εισπράξιμα» και «μη εισπράξιμα με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, ώστε να είναι ευχερής και ο έλεγχος των δημοσίων υπαλλήλων που είναι επιφορτισμένοι με το καθήκον είσπραξης τους και η άντληση συμπερασμάτων από την κεντρική φορολογική διοίκηση σχετικά με τα αίτια της μη είσπραξης.

12. Ιδρύεται ειδικό Σώμα Φορολογικών Διαιτητών (Σ.Φ.Δ.) ως ανεξάρτητη αρχή με έδρα την Αθήνα. Έργο του Σ.Φ.Δ. είναι η διαιτητική επίλυση των φορολογικών διαφορών, εφόσον το αντικείμενό τους υπερβαίνει το ποσό των 150.000€.

Πολλές από τις διατάξεις του σχεδίου νόμου αναγνωρίζουν ως προβλήματα του φορολογικού συστήματος και άλλα φαινόμενα εκτός από τη φοροδιαφυγή, αποβλέποντας στην εξάλειψή τους.

Για παράδειγμα, η θέσπιση της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων (βλ. (7) παραπάνω) αποσκοπεί στην πάταξη της κρατικής διαφθοράς και των οικονομικών εγκλημάτων που διαπράττονται από τους ίδιους τους κρατικούς φορείς. Επίσης, η απλοποίηση ορισμένων διαδικασιών (π.χ. με την επιτάχυνση των ελέγχων) στοχεύει στη μείωση του κόστους που σχετίζεται με τη γραφειοκρατία, το οποίο, στην πραγματικότητα, αυξάνει ακόμα περισσότερο τη φορολογία που υφίστανται οι επιχειρήσεις, ως κόστος ευκαιρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

3.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η έννοια και ο σκοπός του φορολογικού ελέγχου είναι το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών που εφαρμόζονται από τα αρμόδια όργανα (ελεγκτές) με σκοπό²⁰:

1. Τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.
2. Τη διαπίστωση της υποβολής των προβλεπόμενων δηλώσεων και επαλήθευσης του περιεχομένου αυτών, σε σχέση πάντα με τη συναλλακτική δραστηριότητα και τα οικονομικά αποτελέσματα, όπως αυτά προκύπτουν από τα προβλεπόμενα και τηρούμενα λογιστικά βιβλία και στοιχεία σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. και τις αρχές της λογιστικής επιστήμης (Ε.Γ.Λ.Σ.)
3. Τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων.

3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.2.1 Προσωρινός έλεγχος

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα περιγράψουμε αυτά που αφορούν τον προσωρινό έλεγχο. Πρέπει δε να σημειώσουμε ότι τα θέματα του φορολογικού ελέγχου τα αναφέρουμε για να ενημερωθεί ο ελεγκτής και να είναι σε θέση ο ελεγχόμενος να τα αντιμετωπίσει. Το κάνουμε τώρα γιατί έχει αρχίσει η εποχή των ελέγχων²¹.

Σήμερα λοιπόν θα αναφέρουμε ότι σχετικό με τη διενέργεια προσωρινού ελέγχου. Τα περί διενέργειας του προσωρινού ελέγχου γενικά περιγράφονται λεπτομερώς στην υπ' αρ. 1075164/ΠΟΛ.1102/20.8.2003Εγκ. Υπ. Οικ., το πλήρες κείμενο της οποίας έχει ως εξής²²:

Ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος διενεργείται προκειμένου να διαπιστωθεί η εκπλήρωση ορισμένων φορολογικών υποχρεώσεων και να προσδιοριστούν και

²⁰ Υπουργείο Οικονομικών.,(2009), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.ypee.gr/sdoeky1/gr/elegxoi_keim.htm

²¹ Υπ' αρ. 1075164/ΠΟΛ.1102/20.8.2003Εγκύκλιος Υπ. Οικονομικών.

²² Υπουργείο Οικονομικών.,(2009), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.ypee.gr/sdoeky1/gr/elegxoi_keim.htm

καταλογισθούν οι τυχόν διαφορές φόρων που δεν καταβλήθηκαν με σχετική δήλωση από τους υπόχρεους.

Πρόκειται για μορφή ελέγχου που εμπεριέχει όλα τα στοιχεία του προληπτικού ελέγχου. Με τον έλεγχο αυτό παρέχεται η δυνατότητα να εκδοθεί προσωρινό φύλλο ελέγχου, χωρίς ν' αναμένεται να διενεργηθεί τακτικός έλεγχος, για να καταλογιστούν οι φόροι κ.λπ. που οφείλει η επιχείρηση²³.

Σκοπός του προσωρινού ελέγχου είναι η άμεση είσπραξη από το δημόσιο φόρων που δεν έχουν αποδοθεί, μεταξύ των οποίων και του οφειλόμενου ΦΠΑ και των λοιπών φόρων, τελών ή εισφορών που δεν έχουν παρακρατηθεί ή έχουν παρακρατηθεί ή επιρριφθεί από τις επιχειρήσεις κατά την πραγματοποίηση των συναλλαγών τους με τρίτους στα πλαίσια της επιχειρηματικής δράσης και λειτουργίας τους, χωρίς να έχουν αποδοθεί στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. σε αντίθεση με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Ειδικά η μη παρακράτηση ή η παρακράτηση και μη απόδοση των φόρων, εκτός του ότι αποστερεί από το δημόσιο πόρους για την πραγματοποίηση των επιδιώξεών του μέσω των ετήσιων κρατικών προϋπολογισμών, δημιουργεί και μη ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, τόσο σε επίπεδο ομοειδών επιχειρήσεων όσο και στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας γενικότερα, με συνέπειες δυσμενείς για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

Προσωρινός φορολογικός έλεγχος μπορεί να διενεργείται και να εκδίδεται βάσει αυτού προσωρινό φύλλο ελέγχου ή πράξη, είτε επί μη υποβολής δήλωσης είτε επί ανακριβούς υποβολής αυτής, σε κάθε περίπτωση όμως οι καταλογιζόμενες στο πλαίσιο του προσωρινού ελέγχου διαφορές φόρων πρέπει να προκύπτουν αποκλειστικά από τα τηρούμενα βιβλία ή από τα εκδοθέντα ή ληφθέντα φορολογικά στοιχεία και λοιπά δικαιολογητικά των εγγραφών του ίδιου του υπόχρεου και όχι από στοιχεία τρίτων²⁴.

Με βάση τα παραπάνω, δεν χωρεί και δεν πρέπει να διενεργείται προσωρινός έλεγχος για τον καταλογισμό παντός είδους φόρων, τελών ή εισφορών, μεταξύ άλλων, σε περιπτώσεις μη έκδοσης ή ανακριβούς έκδοσης φορολογικών στοιχείων ή σε περιπτώσεις λήψης πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων. Στις περιπτώσεις

²³Γεωργίου Κ.,(2009), Προσωπικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.pcci.gr/everimages/pros_F22797.elegxos3.7.08.pdf

²⁴ Γεωργίου Κ.,(2009), Προσωπικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.pcci.gr/everimages/pros_F22797.elegxos3.7.08.pdf

αυτές υποχρεωτικά διενεργείται τακτικός έλεγχος.

Εξαιρετικά, μπορεί να διενεργείται προσωρινός έλεγχος σε περιπτώσεις λήψης εικονικών φορολογικών στοιχείων, όταν η εικονικότητα δεν απορρέει από έλεγχο ουσίας της λήπτριας επιχείρησης ή τρίτων επιχειρήσεων αλλά είναι καταφανής και αυταπόδεικτη, έστω και αν αυτό προκύπτει και τεκμηριώνεται από πληροφορίες του ελέγχου ή από πορίσματα ελέγχου στις τρίτες επιχειρήσεις (π.χ. λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων από αποθανόντα – σχετική απόφαση ΣτΕ 1538/2001)²⁵.

Επί έκδοσης πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων είναι επίσης σκόπιμο, για μεγαλύτερη πληρότητα και νομική επάρκεια του ελέγχου, να διενεργείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα τακτικός έλεγχος και μόνο στις εξαιρετικές περιπτώσεις που η εικονικότητα ή η πλαστότητα είναι καταφανής και αυταπόδεικτη ή αφορά την τρέχουσα χρήση που δεν έχει καταστεί ακόμη ελεγκτέα με τακτικό έλεγχο, μπορεί να διενεργείται προσωρινός έλεγχος στο ΦΠΑ.

Ο προσωρινός έλεγχος συνήθως αφορά επιχειρήσεις και υπόχρεους γενικά²⁶:

- α) που δεν υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις για όλα ή μερικά φορολογικά αντικείμενα
- β) με αρνητικές-πιστωτικές φορολογικές δηλώσεις που είτε είναι συνεχείς είτε δεν δικαιολογούνται κυρίως λόγω του αντικειμένου εργασιών.
- γ) που υποβάλλουν συχνά εκπρόθεσμες ή τροποποιητικές δηλώσεις
- δ) που υπάρχουν πληροφορίες ότι φοροδιαφεύγουν ή εφαρμόζουν εσφαλμένα συγκεκριμένες φορολογικές διατάξεις
- ε) που ασκούν ή φέρονται ότι ασκούν δραστηριότητα υψηλής επικινδυνότητας, όπως:
 1. διαφημιστικές επιχειρήσεις
 2. επιχειρήσεις γραφικών τεχνών
 3. επιχειρήσεις χωματουργικών έργων
 4. επιχειρήσεις οικοδομικών υλικών

²⁵ Γεωργίου Κ.,(2009), Προσωπικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.pcci.gr/everpimages/pros_F22797.elegxos3.7.08.pdf

²⁶ Γεωργίου Κ.,(2009), Προσωπικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.pcci.gr/everpimages/pros_F22797.elegxos3.7.08.pdf

Ο προσωρινός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης ή του επιτηδευματία γενικά ή στην αρμόδια ελεγκτική υπηρεσία, κατά περίπτωση, ή και σε άλλο χώρο που θα υποδειχθεί από τον ελεγχόμενο εφόσον ο έλεγχος είναι ανέφικτο να διενεργηθεί στην εγκατάσταση της επιχείρησης ή στην ελεγκτική υπηρεσία. Σε κάθε περίπτωση, έχουν εφαρμογή και επί προσωρινού ελέγχου οι διατάξεις του άρθ. 36 του ΚΒΣ (έλεγχος βιβλίων και στοιχείων Γ κατηγορίας πάντα στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης, εκτός αν ο έλεγχος είναι εξαιρετικά δυσχερής)²⁷.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις των επί μέρους φορολογιών που αναφέρονται στον προσωρινό έλεγχο (άρθρο 67 ν. 2238/1994, 50 ν. 2859/2000 κλπ.), σε συνδυασμό με τις διατάξεις των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων και των εκδοθεισών υπουργικών αποφάσεων, καθώς και με τις σχετικές εγκυκλίους, που αναφέρονται στα Ελεγκτικά Κέντρα, αρμοδιότητα προσωρινού ελέγχου έχουν κατ' αρχήν οι Δ.Ο.Υ. σε οποιαδήποτε υπόθεση της κατά τόπο αρμοδιότητάς τους, καθώς επίσης, παράλληλα και ανεξάρτητα, και τα Ελεγκτικά Κέντρα (ΔΕΚ, ΠΕΚ), σε οποιαδήποτε υπόθεση που αυτά έχουν καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα τακτικού ελέγχου.

Εξαιρετικά, οι Δ.Ο.Υ. (Β' τάξης) δεν έχουν αρμοδιότητα προσωρινού ελέγχου (ούτε και τακτικού) σε περιπτώσεις επιχειρήσεων με βιβλία Γ' κατηγορίας ΚΒΣ, για τα έτη που τηρούνται βιβλία της κατηγορίας αυτής καθώς και για τα προηγούμενα έτη ανεξαρτήτως κατηγορίας βιβλίων. Στις περιπτώσεις αυτές αρμόδιες για τον έλεγχο είναι συγκεκριμένες κατά περίπτωση Δ.Ο.Υ. Α' τάξης που έχουν ορισθεί με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και όλη η υπόλοιπη, εκτός από τη διενέργεια του ελέγχου, διαδικασία επιβολής του φόρου γίνεται από τις Δ.Ο.Υ. Β' τάξης (ΑΥΟ ΠΟΛ.1150/98 και 1089529/1366/98, σχετ. και η εγκ. ΠΟΛ.1209/98). Ειδικά οι Δ.Ο.Υ. Β' τάξης που εδρεύουν σε νησιά, εκτός της Κρήτης, στα οποία δεν εδρεύουν Δ.Ο.Υ. Α' τάξης, μπορούν να διενεργούν προσωρινό έλεγχο, παράλληλα και ανεξάρτητα από τις αντίστοιχες Δ.Ο.Υ. Α' τάξης που κατά τα ανωτέρω έχουν ορισθεί (σχετικό ΑΥΟ ΠΟΛ.1206/2000).

Αρμοδιότητα προσωρινών ελέγχων είχε και το ΣΔΟΕ, μέχρι της διάλυσής του με το άρθρο 30 του ν. 3296/2004. Η νέα υπηρεσία που αντικατέστησε το ΣΔΟΕ, η Υπηρεσία Ειδικού Ελέγχου (ΥΠΕΕ), έχει δικαίωμα άσκησης προσωρινών ελέγχων (άρθ. 30§2β').

²⁷ Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο.,(2009), Προσωρινός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://elearn.elke.uoa.gr/elearn/docs/odigoi_spoudon/forologikos_elegxos_1239192732.pdf

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι προσωρινοί έλεγχοι διενεργούνται παράλληλα και ανεξάρτητα, τόσο από τις αρμόδιες ΔΟΥ και τα Ελεγκτικά Κέντρα όσο και από τις υπηρεσίες της ΥΠ.Ε.Ε. Η παράλληλη αυτή αρμοδιότητα δεν σημαίνει ότι οι παραπάνω ελεγκτικές αρχές μπορούν να επιλαμβάνονται ταυτόχρονα του ελέγχου της ίδιας υπόθεσης, πολύ δε περισσότερο δεν είναι επιτρεπτό, όταν έχει διαταχθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη τακτικός (οριστικός) έλεγχος να ενεργείται ταυτόχρονα από άλλη αρχή προσωρινός έλεγχος για τις ίδιες φορολογικές ή διαχειριστικές περιόδους της ίδιας υπόθεσης (σχετική και η ΠΟΛ.1197/99 εγκύκλιος).

Εξάλλου, με τη νέα οργανωτική δομή των ελεγκτικών υπηρεσιών του Υπουργείου (Δ.Ο.Υ., ΥΠΕΕ, ΔΕΚ, ΠΕΚ), στοχεύετε η αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη άσκηση του ελεγκτικού έργου γενικά, για την επίτευξη δε του στόχου αυτού, στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής ελέγχων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η κύρια αποστολή κάθε ελεγκτικής υπηρεσίας.

Εν όψει αυτών, προσωρινοί έλεγχοι που απαιτούν ευρείας έκτασης ελεγκτικές επαληθεύσεις και σημαντικό χρονικό διάστημα για τη διενέργειά τους (π.χ. έλεγχος εισοδήματος λογιστικών διαφορών), εφόσον αφορούν υποθέσεις που υπάγονται ως προς τον τακτικό (οριστικό) έλεγχο στα Ελεγκτικά Κέντρα (ΔΕΚ και ΠΕΚ), δεν είναι σκόπιμο να διενεργούνται από τις Δ.Ο.Υ., αλλά ορθό είναι οι οικείες υποθέσεις να αντιμετωπίζονται κατ' ευθείαν και κατά προτεραιότητα με τακτικό έλεγχο από τα αρμόδια Ελεγκτικά Κέντρα, εφόσον βεβαίως αυτό είναι εφικτό σύμφωνα με τον προγραμματισμό τους.

Επίσης, οι υπηρεσίες του ΣΔΟΕ (ΥΠ.Ε.Ε.) σκόπιμο είναι να επιλαμβάνονται του προσωρινού ελέγχου ιδίως στο ΦΠΑ και στους εν γένει παρακρατούμενους ή επιρριπτόμενους φόρους και να αποφεύγουν τον προσωρινό έλεγχο στη φορολογία εισοδήματος και ιδίως τον έλεγχο λογιστικών διαφορών. Ακολουθεί ανάλυση ως προς τη διενέργεια προσωρινών ελέγχων ειδικά στη φορολογία εισοδήματος και στο ΦΠΑ, καθώς και σε κάποιες περιπτώσεις παρακρατούμενων φόρων και χαρτοσήμου με ιδιαίτερο²⁸.

Με τις διατάξεις του άρθρου 67§1 ν. 2238/1994, ορίζεται ότι επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες των οποίων το καθαρό εισόδημα προσδιορίζεται σύμφωνα με

²⁸ Σπύρου Σ.,(2009), Έλεγχος Φορολογίας, Ανάκτηση από <http://www.anaconda.gr/forologia/HTM%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BB/%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%98%CE%9C%CE%9F%CE%A3124-04.htm>

τις διατάξεις των άρθρων 31 και 49 του νόμου αυτού, αντίστοιχα, και δεν έχουν υπαχθεί σε οριστικό έλεγχο κατά τις διατάξεις του άρθρου 66 του ίδιου νόμου, μπορεί να υπαχθούν σε προσωρινό έλεγχο για το μερικό προσδιορισμό του εισοδήματός τους για ένα ή περισσότερα συγκεκριμένα θέματα και αντικείμενα του πλήρους και οριστικού φορολογικού ελέγχου.

Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου ως άνω άρθρου 67 ν. 2238/1994, προσωρινός έλεγχος μπορεί να διενεργείται στα στοιχεία των δηλώσεων και στα βιβλία και στοιχεία που τηρήθηκαν καθώς και στην επαγγελματική εγκατάσταση του υπόχρεου, προκειμένου να διαπιστωθεί²⁹:

α) Αν οι εκπτώσεις από το εισόδημα υπολογίσθηκαν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

β) Το αντικείμενο εργασιών του υπόχρεου και αν το εισόδημα που δηλώθηκε ανταποκρίνεται προς τα πραγματικά δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων του, καθώς και αν εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του ν. 2238/94.

γ) Αν με ανακλητική δήλωση μειώθηκαν νόμιμα οι φορολογικές υποχρεώσεις και επιβαρύνσεις γενικά.

Κατόπιν αυτών και σε ότι αφορά τη φορολογία εισοδήματος, προσωρινός έλεγχος διενεργείται για τη διαπίστωση³⁰:

α) Τυχόν λογιστικών διαφορών επί επιχειρήσεων γενικά και ελεύθερων επαγγελματιών που το καθαρό εισόδημά τους προσδιορίζεται λογιστικά. Μεταξύ άλλων, κυρίως γίνεται έλεγχος:

β) Των λογιστικών εγγραφών στα βιβλία.

γ) Των κάθε είδους δαπανών (παραγωγής, διοίκησης, γενικών εξόδων κ.λ.π).

δ) Τυχόν καταχώρησης στα βιβλία δαπανών χωρίς στοιχεία ή καταχώρησης επιπλέον ποσών δαπανών από τα αναγραφόμενα στα στοιχεία που έχουν ληφθεί.

ε) Τυχόν αθροιστικών λαθών των βιβλίων στα έσοδα ή τα έξοδα.

στ) Τυχόν μη καταχώρησης ή ανακριβούς καταχώρησης εκδοθέντων ή ληφθέντων

²⁹ ΥΠΟΙΚ 1075164/6432/ΔΕ-Β'/ΠΟΛ 1102/20-08-2003, «Διενέργεια προσωρινών φορολογικών ελέγχων».

³⁰ ΥΠΟΙΚ 1075164/6432/ΔΕ-Β'/ΠΟΛ 1102/20-08-2003, «Διενέργεια προσωρινών φορολογικών ελέγχων».

φορολογικών στοιχείων γενικά στα βιβλία του υπόχρεου (υποχρεωτικά ελεγκτέα με τακτικό έλεγχο η υπόθεση σε περίπτωση διαπίστωσης μη καταχώρησης ή ανακριβούς καταχώρησης).

ζ) Τυχόν καταχώρησης στα βιβλία μη επαγγελματικών δαπανών. Επισημαίνεται σχετικά, ότι πρέπει να ελέγχεται με ιδιαίτερη προσοχή αν η δαπάνη πραγματοποιήθηκε για τις ανάγκες της επιχείρησης ή του επαγγέλματος και όχι για άλλους λόγους (π.χ. δαπάνη που αφορά την οικία ελεύθερου επαγγελματία κ.τ.λ.).

η) Της ακριβούς ή μη μεταφοράς των δεδομένων των βιβλίων και στοιχείων στις φορολογικές δηλώσεις και τα συμπληρωματικά τους έντυπα.

θ) Της ορθότητας των δεδομένων της δήλωσης γενικά και των εκπεστέων φόρων (προκαταβληθέντων, κάθε είδους παρακρατηθέντων φόρων κ.λ.π).

ι) Ορθού προσδιορισμού των καθαρών κερδών (λογιστικά ή εξωλογιστικά, ανάλογα με την περίπτωση) και εφαρμογής του ορθού Μ.Σ.Κ.Κ., όταν τα αποτελέσματα προσδιορίζονται εξωλογιστικά.

ια) Συνδρομής των προβλεπόμενων προϋποθέσεων και ορθής εφαρμογής γενικά των διατάξεων για το σχηματισμό ειδικών αφορολόγητων αποθεματικών και αφορολόγητων εκπτώσεων.

ιβ) Ορθής εφαρμογής των διατάξεων περί τεκμηρίων διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων φυσικών προσώπων (άρθρα 15, 16, 17, 18 και 19 ν. 2238/1994).

Σύμφωνα με την παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου 67 του ν. 2238/1994, η διενέργεια προσωρινού ελέγχου, και αν ακόμα το προσωρινό φύλλο που εκδόθηκε έγινε οριστικό, δεν αποκλείει τη διενέργεια και δεύτερου προσωρινού ελέγχου και την έκδοση συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου, με αντικείμενο ελέγχου το ίδιο ή διαφορετικό του πρώτου προσωρινού ελέγχου, αν από στοιχεία ή πληροφορίες ή από βάσιμες υπόνοιες ή από τα στοιχεία των φορολογικών δηλώσεων προκύπτει ότι δεν δηλώθηκε ή δηλώθηκε ανακριβώς συγκεκριμένη φορολογητέα ύλη.

Συνεπώς, εφόσον δεν πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις, δεν πρέπει για τον ίδιο υπόχρεο, την ίδια χρήση και το ίδιο αντικείμενο, να διενεργείται και δεύτερος προσωρινός έλεγχος. Σε κάθε περίπτωση βεβαίως, μπορεί, υπόθεση που ελέγχθηκε με προσωρινό έλεγχο να επιλεγεί με βάση τα σχετικά κριτήρια επιλογής και να οδηγηθεί

σε πλήρη και οριστικό έλεγχο κατά το άρθρο 66 του ν. 2238/1994, στο πλαίσιο μάλιστα του οποίου δεν αποκλείεται ο καταλογισμός και επί πλέον διαφορών για το φορολογικό αντικείμενο που ήδη ελέγχθηκε από τον προηγηθέντα προσωρινό έλεγχο, εφόσον βεβαίως συντρέχει τέτοια περίπτωση.

3.2.1.1 Πότε μετατρέπεται ο προσωρινός έλεγχος σε τακτικό

Επισημαίνεται ότι υποχρεωτικά ελεγκτέα με τακτικό έλεγχο καθίσταται η υπόθεση και γίνεται τακτικός έλεγχος κατά τις κείμενες διατάξεις, για όλες τις ανέλεγκτες χρήσεις, αν από προσωρινό έλεγχο διαπιστωθεί ότι τα εκδοθέντα ή ληφθέντα φορολογικά στοιχεία γενικά δεν έχουν καταχωρηθεί ή έχουν καταχωρηθεί ανακριβώς στα τηρούμενα από τον υπόχρεο βιβλία³¹.

Τα ίδια πρέπει να εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις που κατά τη διάρκεια προσωρινού ελέγχου διαπιστώνεται η απόκρυψη φορολογητέας ύλης από οποιαδήποτε άλλα στοιχεία (π.χ. από λογαριασμούς Τραπεζών, χρησιμοποίηση παράνομων φορολογικών ταμειακών μηχανών, ύπαρξη και κατάσχεση ανεπίσημων βιβλίων και στοιχείων με μη νόμιμες συναλλαγές, από δεδομένα διαφόρων πηγών πληροφόρησης, από χρήση πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων κ.λπ.), για τα οποία απαιτείται τακτικός έλεγχος.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ολοκληρώνεται ο προσωρινός έλεγχος για τον οποίο εκδόθηκε η εντολή, συντάσσονται οι τυχόν εκθέσεις παραβάσεων ΚΒΣ και περαιτέρω η υπόθεση προτάσσεται για άμεσο τακτικό έλεγχο από την αρμόδια προς τούτο ελεγκτική αρχή.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 67 του ν. 2238/1994, προσωρινός έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί και για να διαπιστωθεί η ορθή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 52 (προκαταβολή φόρου), 54 (παρακράτηση φόρου κινητών αξιών), 55 (παρακράτηση φόρου στο εισόδημα εμπορικών επιχειρήσεων), 56 (παρακράτηση φόρου στο εισόδημα γεωργικών επιχειρήσεων), 57 (παρακράτηση φόρου στο εισόδημα μισθωτών υπηρεσιών) και 58 (παρακράτηση φόρου στο εισόδημα ελευθερίων επαγγελματιών) του νόμου αυτού, για την προκαταβολή καθώς και για την παρακράτηση του φόρου εισοδήματος, η οποία ειδικότερα και παρουσιάζει εξαιρετικά ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

³¹ Παρ.2.β άρθ. 67 ν. 2238/2004

3.2.2 Προληπτικός έλεγχος

Με τον προληπτικό έλεγχο, συνήθως, ελέγχονται πράξεις ή παραλείψεις της επιχείρησης που ανάγονται στην τρέχουσα χρήση, χωρίς βεβαίως, εφόσον αυτό απαιτείται (π.χ. διασταυρώσεις, έλεγχος καταγγελιών κ.λπ.) να αποκλείεται ο έλεγχος πράξεων ή παραλείψεων που έλαβαν χώρα σε προγενέστερες χρήσεις.

Σκοπός του προληπτικού ελέγχου είναι ο άμεσος εντοπισμός παραβάσεων καθώς και η δημιουργία αίσθησης στους φορολογούμενους ότι υφίσταται διαρκής και αποτελεσματικός έλεγχος, ώστε να λειτουργεί αποτρεπτικά στη διάπραξη φορολογικών παραβάσεων (πρόληψη).

Ο προληπτικός έλεγχος μπορεί να διενεργείται εκτός ή εντός της επιχείρησης και διεξάγεται κυρίως από την ΥΠ.Ε.Ε. και αφορά τον έλεγχο εφαρμογής της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας.

3.2.3 Έλεγχος απόδοσης Φ.Π.Α. και παρακρατούμενων φόρων

Σκοπός των ελέγχων αυτών είναι η άμεση είσπραξη από το Δημόσιο φόρων που δεν έχουν αποδοθεί, μεταξύ των οποίων και του οφειλόμενου Φ.Π.Α. και των λοιπών φόρων, τελών ή εισφορών που δεν έχουν παρακρατήσει ή έχουν παρακρατήσει ή επιρριφθεί από τις επιχειρήσεις κατά την πραγματοποίηση των συναλλαγών τους με τρίτους, στα πλαίσια της επιχειρηματικής δράσης και λειτουργίας τους, χωρίς να έχουν αποδοθεί στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ., σε αντίθεση με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας³².

Ειδικά η μη παρακράτηση ή η παρακράτηση και μη απόδοση των φόρων, εκτός του ότι αποστερεί από το δημόσιο πόρους για την πραγματοποίηση των επιδιώξεών του μέσω των ετήσιων κρατικών προϋπολογισμών, δημιουργεί και μη ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, τόσο σε επίπεδο ομοειδών επιχειρήσεων όσο και στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας γενικότερα, με συνέπειες δυσμενείς για την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας.

³² Υπουργείο Οικονομικών.,(2008), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.de9.gr/de9-gr/pol_05_1087.htm

3.2.4 Έλεγχοι αποκάλυψης πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων

Το φαινόμενο της χρήσης των πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων παρατηρείται σε όλους τους χώρους οικονομικής δραστηριότητας, από την παραγωγή και το εμπόριο αγαθών, την παροχή υπηρεσιών, μέχρι το χώρο των κατασκευών και των ελευθέρων επαγγελματιών.

Ουσιαστικός λόγος χρήσης εικονικών και πλαστών φορολογικών στοιχείων είναι η αποφυγή καταβολής τόσο έμμεσων όσο και άμεσων φόρων και σε ελάχιστες περιπτώσεις η τακτοποίηση λογιστικών – φορολογικών ατασθαλιών που πάντα προέρχονται από την προσπάθεια των επιτηδευματιών και επιχειρήσεων να αποφύγουν την καταβολή φόρων, αφού χρησιμοποίησαν προηγουμένως άλλες μεθόδους φοροδιαφυγής.

Η αποφυγή της καταβολής των έμμεσων φόρων εντοπίζεται κυρίως στον Φ.Π.Α. με την διόγκωση του Φ.Π.Α. των εισροών, ο οποίος συμψηφίζεται με τον Φ.Π.Α. των εκροών, με τιμολόγια για ανύπαρκτες αγορές και δαπάνες.

Η αποφυγή άμεσων φόρων συντελείται με την αύξηση είτε των δαπανών, είτε του κόστους των πωληθέντων προϊόντων ή εμπορευμάτων ή παρασχεθεισών υπηρεσιών, με τιμολόγια για ανύπαρκτες δαπάνες ή αγορές, που έχουν σαν αποτέλεσμα την μείωση των κερδών.

3.2.5 Συναλλαγές: Είδος - Τυπικός έλεγχος - Ουσιώδης έλεγχος

Η φύση των φορολογικώς ελεγχόμενων συναλλαγών συνήθως διαχωρίζεται σε δύο μορφές³³:

1. Μεταβίβαση εμπράγματος δικαιώματος (κυριότητα, νομή κ.λπ.) σε υλικό αγαθό π.χ. αυτοκίνητο, οικία, εμπόρευμα...
2. Παροχή υπηρεσίας π.χ. Ιατρική εξέταση, συντήρηση μηχανήματος κ.λπ.

Ο υποκείμενος στην φορολογική νομοθεσία επιτηδευματίας οφείλει να τηρεί την κείμενη φορολογική νομοθεσία εκδίδοντας ή λαμβάνοντας τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση στοιχεία Κ.Β.Σ. για όλες τις επαγγελματικές του συναλλαγές και να καταχωρεί αυτά σε θεωρημένα κατά περίπτωση βιβλία του Κ.Β.Σ.

³³ Υπουργείο Οικονομικών.,(2008), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.de9.gr/de9-gr/pol_05_1087.htm

Περιπτώσεις όπου μη επιτηδευματίες ελέγχονται για οικονομικές συναλλαγές είναι μεταξύ άλλων και όσοι π.χ. αποκτούν εισόδημα από ακίνητα που οφείλουν να αποδώσουν φόρο άμεσο (εισοδήματος), τέλη ειδικών φορολογιών, όσοι ενεργούν συμπωματικά χρηματοοικονομικές πράξεις όπως ένα ιδιώτης που δανείζει ένα άλλο ιδιώτη με έντοκο χρηματικό ποσό και πρέπει να αποδώσει φόρο άμεσο επί των τόκων (εισοδήματος) και τέλη ειδικών φορολογιών.

3.2.6 Έλεγχος τύπου

Ο έλεγχος υποχρεούνται να διαπιστώσει αν³⁴:

1. Τηρούνται τα προβλεπόμενα βιβλία και τα κατά περίπτωση, στοιχείο ΚΒΣ;
2. Τηρούνται τα ανωτέρω σύμφωνα με τον Κ.Β.Σ.
3. Εκδόθηκε ή λήφθηκε το προβλεπόμενο για την συναλλαγή στοιχείο Κ.Β.Σ.;
4. Καταχωρήθηκε η (οι) συναλλαγή (ες) στα τηρούμενα βιβλία;
5. Υποβλήθηκαν έγκαιρα τυχόν, προβλεφθέντα βάσει διατάξεων, συμφωνητικά στην αρμόδια υπηρεσία;
6. Ο τρόπος εξόφλησης της συναλλαγής ήταν ο ενδεδειγμένος (επί τήρησης βιβλίων Γ κατηγορίας η επί συναλλαγής αξίας άνω των 15.000 ευρώ);
7. Συμπεριλήφθηκαν οι αξίες μετά των αντίστοιχων φόρων στις υποβληθείσες φορολογικές δηλώσεις (εισόδημα, ΦΠΑ, ΦΜΥ κ.λπ.);
8. Ακυρώθηκε η συναλλαγή εν όλο ή εν μέρει με την έκδοση Πιστωτικού;
9. Είναι θεωρημένο και συμπληρωμένο ορθά το, κατά περίπτωση, ληφθέν στοιχείο Κ.Β.Σ.;
10. Συμπεριλήφθηκαν οι αξίες της (των) συναλλαγής (ών) στις, κατά περίπτωση προβλεπόμενες, ετησίως υποβαλλόμενες συγκεντρωτικές καταστάσεις του άρθρου 20 Κ.Β.Σ.;
11. Επιβλήθηκε επί της αξίας της συναλλαγής ο τυχόν προβλεπόμενος φόρος ή τέλος και στο ορθό ύψος συντελεστή π.χ. 19% ΦΠΑ ή 3% εισφορά ΕΛΓΑ κ.λπ.;

³⁴ Επαμεινώνδας Γ.Ρ.,(2008), Φορολογικός Έλεγχος Συναλλαγών, Ανάκτηση από http://www.poedoy.gr/fe/forologies/AR_ME/%CE%91%CE%A1%CE%98%CE%A1%CE%9F_%CE%A1%CE%9F%CE%96%CE%9F%CE%A3.doc

12. Εκκρεμεί προς επεξεργασία έγγραφο δελτίο πληροφοριών από άλλη Υπηρεσία η καταγγελία για τον ελεγχόμενο;

3.2.7 Έλεγχος ουσίας

Ο έλεγχος δύναται επιπλέον να διαπιστώσει αν³⁵:

1. Έχει υποπέσει σε παραβάσεις Κ.Β.Σ. για προηγούμενες συναλλαγές ο ελεγχόμενος;
2. Έχουμε διακίνηση αγαθών με πιο μεταφορικό μέσο έγινε (ιδιόκτητο ή δημοσίας χρήσης); Επίσης εάν υπάρχουν συναφή στοιχεία της διακίνησης π.χ. Φορτωτική, αποδείξεις διοδίων, τιμολόγιο αγοράς καυσίμου οχήματος, ζυγολόγιο κ.λπ.
3. Με αυτοψία των εγκαταστάσεων προκειμένου για περιπτώσεις όπου αναγράφεται στα στοιχεία ότι λαμβάνει χώρα παραγωγική διαδικασία ή αποθήκευση και εμπορική δραστηριότητα ότι υφίσταται η σχετική υποδομή,
4. Υπήρχε, κατά περίπτωση, το απόθεμα του εμπορεύματος ή του προϊόντος που ήταν το αντικείμενο της συναλλαγής;
5. Σε καταμέτρηση υπολοίπου ταμείου και αξιόγραφων, σε περίπτωση τακτικού ελέγχου σε επιχείρηση που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας Κ.Β.Σ., δεν παρατηρούνται διαφορές,
6. Βρισκόταν σε ουσιαστική λειτουργία η επιχείρηση κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα;
7. Υπάρχει κατά περίπτωση σύνδεση - αντίκρισμα της συναλλαγής με πραγματοποιηθέντα έσοδα;
8. Υφίστανται ήδη εκθέσεις ελέγχου της Υπηρεσιακής μονάδος για προηγούμενες διαπιστώσεις ή τρίτων που έχουν θεσμικό χαρακτήρα π.χ. Ορκωτών ελεγκτών.

Συνδρομή άλλων υπηρεσιακών μονάδων ή άλλων δημοσίων ή ανεξάρτητων αρχών ή φορέων κ.λπ. Πολλές φορές κατά των έλεγχου των συναλλαγών υπάρχουν ενδείξεις που όμως δεν στοιχειοθετούν ακράδαντα παρατυπία ή παράλειψη της ελεγχόμενης επιχείρησης. Οι κυριότερες ενδείξεις μπορεί να είναι:

³⁵ Επαμεινώνδας Γ.Ρ.,(2008), Φορολογικός Έλεγχος Συναλλαγών, Ανάκτηση από http://www.poedoy.gr/fe/forologies/AR_ME/%CE%91%CE%A1%CE%98%CE%A1%CE%9F_%CE%A1%CE%9F%CE%96%CE%9F%CE%A3.doc

1. Λίγα παραστατικά με μεγάλες αξίες με συγκεκριμένο συναλλασσόμενο,
2. Παραποιημένη θεώρηση, χειρόγραφη έκδοση στοιχείων,
3. Ανύπαρκτο Α.Φ.Μ. συναλλασσόμενου,
4. Δυσαναλογία αγορών προς πωλήσεις,
5. Υπόλοιπα οφειλών συναλλαγών πέραν του έτους από την ημερομηνία διενέργειας των (εφικτή η διαπίστωση σε βιβλία Γ κατηγορίας),
6. χρήση μηδενικών στις καθαρές αξίες και τους αντίστοιχους φόρους όταν τα παραστατικά στοιχεία του Κ.Β.Σ. έχουν εκδοθεί χειρόγραφα,
7. Πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α.,
8. Μεγάλα έξοδα προβολής και διαφήμισης.

Η ανωτέρω αναφορά ενδείξεων είναι ενδεικτική και όχι περιοριστική για τον έλεγχο ο οποίος σε κάθε περίπτωση πρέπει να λαμβάνει υπόψιν του τις κλαδικές ιδιαιτερότητες κάθε επιχείρησης. Σαν αποτέλεσμα των ανωτέρω και κατά την κρίση του, θα πρέπει ο έλεγχος να απευθύνεται σε άλλες υπηρεσιακές μονάδες ή άλλες δημόσιες ή ανεξάρτητες αρχές ή επιτηδευματίες ή φορείς κ.λπ. με έγγραφα δελτία πληροφοριών όπου, θα αναζητά πρόσθετα στοιχεία και θα ζητά διασταύρωση των συναλλαγών των ελεγχόμενων με τους αντισυμβαλλόμενους ή ακόμη και με τρίτους οι οποίοι νομίμως κατέχουν στοιχεία π.χ. το Ι.Κ.Α. Η βασική αναζήτηση στοιχείων μέσω των εγγραφών δελτίων πληροφοριών θα πρέπει πέραν των ήδη αναγραφόμενων επαληθεύσεων να ζητεί τον έλεγχο της πραγματικής δραστηριότητας του αντισυμβαλλομένου και την αντιπαραβολή των στοιχείων Κ.Β.Σ. συναλλαγών με το στέλεχος³⁶.

3.2.8Λοιποί έλεγχοι

Στους ανωτέρω ελέγχους περιλαμβάνονται οι έκτακτοι εποχιακοί έλεγχοι όπως :

- Πάσχα,
- Θερινής – τουριστικής περιόδου,
- Χριστουγέννων

³⁶Power-Tax.,(2009), Λογιστική Οργάνωση, Ανάκτηση από <http://www.power-tax.gr/printword.asp?catid=2244>

- Διακύμανσης των τιμών και συντελεστών μικτού κέρδους,
- Παραεμπορίου.

3.2.9 Έλεγχοι διακίνησης

Είναι γνωστό ότι η προληπτική δράση των υπηρεσιών της ΥΠ.Ε.Ε. δεν εξαντλείται μόνο στους χώρους των επιχειρήσεων όπου διενεργούνται οι συναλλαγές, αλλά και σε κάθε σημείο και γεωγραφικό χώρο από όπου διακινούνται κυρίως εμπορεύματα και προϊόντα με κάθε μέσο μεταφοράς³⁷.

³⁷ http://www.pavlosnet.gr/page_1193007694500.html- ΠΟΛ 1041-08: Φορολογικοί έλεγχοι-13:35 - 26 Φεβρουάριος 2008

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

4.1.1 Η Έννοια της Φοροδιαφυγής και η Σχέση της με την Παραοικονομία

Ως φοροδιαφυγή (taxevasion) νοείται κάθε *παράνομη πράξη* ή παράλειψη των φορολογούμενων, η οποία έχει σκοπό την μείωση της νόμιμης φορολογικής υποχρέωσης και την αποφυγή καταβολής του φόρου³⁸. Σε τέτοιες παράνομες ενέργειες των φορολογουμένων συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων,

- Η απόκρυψη από τις επιχειρήσεις των πωλήσεων τους
- Η απόκρυψη ή η υποεκτίμηση από τους φορολογούμενους των εισοδημάτων τους,
- Η λαθραία εισαγωγή εμπορευμάτων
- Η μη δήλωση περιουσιακών στοιχείων, η κατοχή των οποίων υπόκειται σε φορολογία ή η δήλωσή τους σε τιμή χαμηλότερη της κανονικής.

Οι παραπάνω ενέργειες έχουν ως συνέπεια

- Να μην φθάνει στο δημόσιο ταμείο το τμήμα εκείνο των έμμεσων φόρων, το οποίο, βάσει της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας θα έπρεπε να εισπράττεται
- Να μην αποδίδεται στις φορολογικές αρχές εκείνο το μέρος του φόρου εισοδήματος, το οποίο αντιστοιχεί σε εισόδημα που θα έπρεπε, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, να δηλώνεται οικειοθελώς από τους φορολογούμενους

Επίσης, ως φοροδιαφυγή νοείται η μη καταβολή τόκων αντιστοιχούντων στο τμήμα εκείνο των φόρων που καταβάλλονται με καθυστέρηση και μετά την λήξη του οικείου δημοσιονομικού έτους³⁹. Συνεπώς, ως παράνομη ενέργεια δύναται να εννοηθεί και η

³⁸Τάτσος Ν., Γκάνος Γ., Μανίκα Β., Τραγάκη Αλ., και Χριστόπουλος Δ. (2001). “Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.” *IOBE*, Εκδόσεις Παπαζήση.

³⁹Μανεσιώτης, Β. (1990), “Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή: Μια Πρώτη Διερεύνηση της Μεταξύ τους Σχέσης”, στο *Παραοικονομία*, Ι. Βαβούρας (επιμ.), Εκδόσεις Κριτική

αποφυγή της μη έγκαιρης δήλωσης της φορολογητέας ύλης⁴⁰. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η υποχρέωση καταβολής φόρων που προκύπτει ως αποτέλεσμα φορολογικών ελέγχων, συμβιβασμών κ.λπ. θα πρέπει να θεωρηθεί φοροδιαφυγή.

Θα πρέπει επίσης να έχουμε κατά νου ότι υπάρχουν δυο βασικές κατηγορίες φοροδιαφυγής⁴¹: α) η φοροδιαφυγή η σχετιζόμενη με την τρέχουσα συνολική οικονομική δραστηριότητα (φόροι εισοδήματος, φόροι κατανάλωσης), και β) η φοροδιαφυγή η μη σχετιζόμενη με την τρέχουσα συνολική οικονομική δραστηριότητα (για παράδειγμα η φορολογία κληρονομιών, τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων, η φορολογία της ακίνητης περιουσίας κ.λπ.)

Έχοντας λοιπόν ορίσει την έννοια της φοροδιαφυγής, εν συνεχεία μπορούμε να εξετάσουμε την σχέση μεταξύ αυτής και της παραοικονομίας με την βοήθεια του παρακάτω πίνακα⁴².

⁴⁰Μανεσιώτης,Β. (1990), “Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή: Μια Πρώτη Διερεύνηση της Μεταξύ τους Σχέσης”, στο *Παραοικονομία*, Ι. Βαβούρας (επιμ.), Εκδόσεις Κριτική

⁴¹Μανεσιώτης,Β. (1994). “Η Φοροδιαφυγή Στην Ελλάδα.” στο *Τα Δημόσια Οικονομικά Στην Ελλάδα*, Ν. Τάτσος (επιμ.). Εκδόσεις Σμπίλια.

⁴²Μανεσιώτης,Β. (1990), “Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή: Μια Πρώτη Διερεύνηση της Μεταξύ τους Σχέσης”, στο *Παραοικονομία*, Ι. Βαβούρας (επιμ.), Εκδόσεις Κριτική

Πίνακας 1: Σχέση μεταξύ Παραοικονομίας και Φοροδιαφυγής

			ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	
ΠΑΡΑΓΩΓΗ (ΑΕΠ)			Καταγραφόμενη	Μη Καταγραφόμενη
Πρωτογενής Τομέας (Q_1)	ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	ΔΗΛΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	(I) Μη Φοροδιαφυγή Μη Παραοικονομία	(III) Μη Φοροδιαφυγή Παραοικονομία
Δευτερογενής Τομέας (Q_2)				
Τριτογενής Τομέας (Q_3)				
Εισαγωγές				
Κεφάλαιο	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΜΗ ΔΗΛΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	(II) Φοροδιαφυγή Μη Παραοικονομία	(IV) Φοροδιαφυγή Παραοικονομία
Μισθοί	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ			
Κέρδη	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ			
Φόροι – Επιδότησεις				

Πηγή: Μανεσιώτης, 1990

Ο ανωτέρω πίνακας εξηγεί τη σχέση της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας. Κατ' αρχάς βλέπουμε ότι η τρέχουσα δραστηριότητα είτε καταγράφεται είτε δεν καταγράφεται στους εθνικολογιστικούς λογαριασμούς. Για παράδειγμα, η εργασία ενός ηλεκτρολόγου, ο οποίος επισκευάζει τα ηλεκτρικά της οικίας του δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς.

Επίσης, βλέπουμε ότι η δραστηριότητα της παραγωγής (δημιουργία του ΑΕΠ) παρέχει την δυνατότητα, εφ' όσον δηλωθεί, είτε άμεσης φορολογίας, των εισοδημάτων που εισρέουν στους χρησιμοποιηθέντες παραγωγικούς συντελεστές (κεφάλαιο, ανθρώπινο παραγωγικοί συντελεστές), είτε έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ επί των πωλήσεων και των αγορών πρώτων υλών). Αυτές λοιπόν οι δραστηριότητες της παραγωγής μπορεί να

είναι είτε δηλωμένες, οπότε δεν υπάρχει φοροδιαφυγή, είτε μη δηλωμένες, οπότε υπάρχει φοροδιαφυγή.

Από την παραπάνω ταξινόμηση μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερα τεταρτημόρια. Στο πρώτο τεταρτημόριο έχουμε την *ιδανική* κατάσταση χωρίς φοροδιαφυγή και παραοικονομία. Στην περίπτωση αυτή οι φορολογικές αρχές είναι ενήμερες και μπορούν να ανιχνεύσουν ολόκληρη την τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα. Παράλληλα κάθε υπόχρεος είναι τόσο γενναιόδωρος που δεν αποκρύπτει το πραγματικό εισόδημα (ή οι οικονομικές υπηρεσίες είναι τόσο αποτελεσματικές που μπορούν ελέγξουν τον καθένα φορολογούμενο). Με άλλες λέξεις το πρώτο τεταρτημόριο είναι η περίπτωση που δεν υπάρχει ασύμμετρη πληροφόρηση μεταξύ δυνητικού παραοικονομούντα και του ρυθμιστή (regulator).

Στο δεύτερο τεταρτημόριο βλέπουμε την περίπτωση φοροδιαφυγής χωρίς παραοικονομία. Σε αυτήν την περίπτωση οι Εθνικοί Λογαριασμοί καταγράφουν την προστιθέμενη αξία στην οικονομία από κάποιες δραστηριότητες αλλά τα εισοδήματα και οι συναλλαγές από αυτές τις δραστηριότητες δεν δηλώνονται. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα και αρκετά επίκαιρο λόγω της ραγδαίας αύξησης της οικοδομικής δραστηριότητας είναι η εκτεταμένη απόκρυψη εισοδημάτων από τους οικοδόμους. Η προστιθέμενη αξία μιας οικοδομής μπορεί να καταγραφεί αυτοί όμως που καρπώνονται τα αντίστοιχα εισοδήματα φοροδιαφεύγουν σε μεγάλη κλίμακα. Άλλο παράδειγμα στην Ελλάδα αποτελούν οι αγρότες, η παραγωγή των οποίων καταγράφεται στους Εθνικούς Λογαριασμούς, ωστόσο αρκετοί εξ' αυτών δεν υποβάλλουν φορολογική δήλωση.

Στο τρίτο τεταρτημόριο βλέπουμε την περίπτωση κατά την οποία παρόλο που έχουμε την καταγραφή μιας δραστηριότητας, η οποία ωστόσο, για κάποιο λόγο, δεν καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς. Τα δε εισοδήματα που αποκτώνται από την προαναφερθείσα δραστηριότητα δηλώνονται κανονικά και οι φόροι που αντιστοιχούν σε αυτά τα εισοδήματα καταβάλλονται από τους υπόχρεους. Είναι δυνατόν η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία να μην καταγράφει κάποιες νέες οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες δεν έχει διαμορφωθεί ακόμα κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο. Συνήθως, η περίπτωση της παραοικονομίας άνευ φοροδιαφυγής ανακύπτει όταν οι εθνικοί λογαριασμοί δεν καταρτίζονται βάσει των φορολογικών δηλώσεων.

Τέλος, στο τέταρτο τεταρτημόριο συναντάμε την περίπτωση *συνύπαρξης* φοροδιαφυγής και παραοικονομίας, περίπτωση κατά την οποία τα εισοδήματα που

κερδίζονται στην παραοικονομία όχι μόνο διαφεύγουν από τις στατιστικές υπηρεσίες αλλά και οι αντίστοιχοι φόροι αυτών των εισοδημάτων δεν εισπράττονται από τις οικονομικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, η οχτάωρη απασχόληση ενός εργαζομένου ο οποίος καταγράφεται στην μισθοδοσία ως μερικώς απασχολούμενης δημιουργεί ένα επιπλέον εισόδημα, το οποίο ούτε καταγράφεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, ούτε φορολογείται.

Ουσιαστικά, η σύνδεση που υπάρχει μεταξύ παραοικονομίας και φοροδιαφυγής είναι ότι ένας από τους σημαντικότερους λόγους ύπαρξης της παραοικονομίας είναι η αποφυγή της πληρωμής φόρων. Από την άλλη πλευρά, η δραστηριοποίηση στο χώρο της παραοικονομίας που οφείλεται σε άλλους λόγους (π.χ. αποφυγή κρατικών περιορισμών και ρυθμίσεων κ.λπ.) οδηγεί σχεδόν αυτόματα σε φοροδιαφυγή, ώστε να μην αποκαλυφθούν οι κρυφές δραστηριότητες. Έτσι, σε μεγάλο βαθμό όταν υπάρχει το ένα από τα δύο φαινόμενα υπάρχει και το άλλο. Σε καμία περίπτωση όμως δεν ταυτίζονται.

4.1.2 Η Έννοια της Φοροαποφυγής

Η **φοροαποφυγή** (taxavoidance), όπως και η φοροδιαφυγή, αποτελεί πλήρης ή μερική αποφυγή του φόρου, με την διαφορά ότι στην περίπτωση της φοροδιαφυγής υπάρχει καταστρατήγηση τόσο του γράμματος, όσο και του πνεύματος του νόμου, στην δε περίπτωση της φοροαποφυγής υπάρχει καταστρατήγηση μόνο του πνεύματος του νόμου⁴³. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση της φοροαποφυγής οι φορολογούμενοι αποφεύγουν την καταβολή του φόρου με μέσα και διαδικασίες, οι οποίες δεν συνεπάγονται ποινές γι' αυτούς και δεν επιφέρουν νομικές συνέπειες.

Σύμφωνα με τους Τάτσο κ.α. (2001), στο πλαίσιο της φοροαποφυγής δύναται κάποιος βρει «ένα ευρύτατο φάσμα μέσων και ενεργειών, όπου στο ένα άκρο βρίσκεται ο «φορολογικός σχεδιασμός» (taxplanning), ο οποίος είναι φυσιολογικός και καθ' όλα αποδεκτός, και στο άλλο η «σκληρή» φοροαποφυγή, η οποία είναι η ανειλικρινής μεθόδευση ενεργειών με στόχο να δοθεί στις φορολογικές αρχές πλαστή εικόνα της πραγματικότητας και η οποία δεν μπορεί φυσικά να είναι αποδεκτή.»⁴⁴

⁴³Τάτσος Ν., Γκάνος Γ., Μανίκα Β., Τραγάκη Αλ., και Χριστόπουλος Δ.(2001). “Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.” *IOBE*, Εκδόσεις Παπαζήση.

⁴⁴Τάτσος Ν., Γκάνος Γ., Μανίκα Β., Τραγάκη Αλ., και Χριστόπουλος Δ.(2001). “Παραοικονομία και

Ο φορολογικός σχεδιασμός περιλαμβάνει άπασες τις αναλαμβανόμενες, εντός του πλαισίου της κανονικής λειτουργίας του φορολογικού συστήματος, ενέργειες, όπως είναι η εκμετάλλευση των υπό της νομοθεσίας παρεχόμενων φορολογικών ελαφρύνσεων, τα φορολογικά κίνητρα, η αποφυγή της κατανάλωσης προϊόντων που υπόκεινται σε φορολογία κ.λπ.⁴⁵. Αντίθετα, στην περίπτωση της φοροαποφυγής οι φορολογούμενοι συμπεριφέρονται έτσι ώστε να εμπίπτουν στις περιπτώσεις που ήθελε να καλύψει ο νομοθέτης, αλλά δεν το πέτυχε λόγω αδυναμιών στη διατύπωση των νόμων, ύπαρξης νομοθετικών κενών κ.λπ.

Κατά συνέπεια, στην έννοια της φοροαποφυγής πρέπει να περιληφθούν μόνο οι ενέργειες που αποσκοπούν στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης σε επίπεδο χαμηλότερο από αυτό που έχει πρόθεση να επιβάλλει ο νομοθέτης. Το κριτήριο διάκρισης όμως αυτό έχει το μειονέκτημα ότι δεν είναι πάντα εύκολο να διαπιστωθεί ποια ήταν πράγματι η πρόθεση του νομοθέτη⁴⁶.

Θα μπορούσε ωστόσο να δεχθεί κανείς ότι, παρά τις δυσκολίες που υπάρχουν στον ακριβή ορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της φοροαποφυγής, μια ενέργεια για να θεωρηθεί ως ενέργεια φοροαποφυγής θα πρέπει τυπικά να έχει τρία χαρακτηριστικά:

- Πρώτον, σχεδόν πάντοτε υπάρχει ένα στοιχείο ανειλικρίνειας, εικονικότητας ή πλαστότητας. Δηλαδή, κατά κανόνα οι σχετικές ενέργειες και διευθετήσεις δεν έχουν πρωταρχικό κίνητρο την επίτευξη κάποιου οικονομικού ή επιχειρηματικού στόχου, αλλά την αποφυγή φόρου.
- Δεύτερον, συχνά οι ενέργειες που έχουν στόχο τη φοροαποφυγή εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες (κενά, ασάφειες, κακή διατύπωση κ.λπ.) της φορολογικής νομοθεσίας ή εκμεταλλεύονται δυνατότητες που παρέχει η φορολογική νομοθεσία, οι οποίες δεν ήταν στην πρόθεση του νομοθέτη (π.χ. η απαλλαγή στην Ελλάδα από τα τεκμήρια των επαγγελματικών σκαφών αναψυχής, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα να δηλώνονται τους ιδιοκτήτες τους ως επαγγελματικά και σκάφη που δεν έχουν στην

φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.” *IOBE*, Εκδόσεις Παπαζήση.

⁴⁵Τάτσος Ν., Γκάνος Γ., Μανίκα Β., Τραγάκη Αλ., και Χριστόπουλος Δ.(2001). “Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.” *IOBE*, Εκδόσεις Παπαζήση.

⁴⁶ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2008). *Διεξαγωγή πολυμερών ελέγχων με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. για την πάταξη της φοροδιαφυγής στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ και της απάτης τύπου Καρουζέλ*. Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων. Γενική Διεύθυνση Φορολογίας.

πραγματικότητα αυτή την ιδιότητα).

- Τρίτο χαρακτηριστικό της φοροαποφυγής είναι η μυστικότητα που τη διακρίνει. Γιατί, αυτοί που φοροαποφεύγουν έχουν κάθε λόγο οι φορολογικές αρχές, αλλά και γενικά η κοινή γνώμη να μην γνωρίζουν ή να πληροφορηθούν όσο το δυνατό αργότερα τα νέα μέσα φοροαποφυγής, αφού η γνωστοποίηση των μέσων αυτών θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα στη λήψη σχετικών μέτρων.

Λόγω των χαρακτηριστικών της αυτών ο περιορισμός της φοροαποφυγής, όπως και ο περιορισμός της φοροδιαφυγής, αποτελεί σε όλες σχεδόν τις χώρες βασική επιδίωξη της κυβερνητικής πολιτικής. Οι ομοιότητες δε που έχει όσον αφορά τις οικονομικές και άλλες επιπτώσεις της με τη φοροδιαφυγή κάνουν πολλούς επιστήμονες να μην διαφοροποιούν στις αναλύσεις τους τα δύο αυτά φαινόμενα, αλλά να εξετάζουν γενικά τη «φορολογική απάτη» (taxfraud) ή να αναφέρονται και στα δύο φαινόμενα υπό τον ίδιο όρο

4.2 ΜΕΘΟΔΟΙ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

4.2.1 Η Μέθοδος των Εθνικών Λογαριασμών

Η μέθοδος των εθνικών λογαριασμών είναι η πιο συνηθισμένη για τη μέτρηση της φοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα, η μέθοδος αυτή υπολογίζει την απόκλιση μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε στις φορολογικές αρχές και του εισοδήματος που καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς. Βασική προϋπόθεση για την ισχύ αυτής της μεθόδου είναι ο υπολογισμός του εισοδήματος των εθνικών λογαριασμών με διαφορετικά δεδομένα από εκείνα των φορολογικών αρχών. Συνήθως, η προϋπόθεση αυτή ισχύει γιατί τα μεγέθη στους εθνικούς λογαριασμούς υπολογίζονται από δειγματοληπτικές έρευνες.

Η φιλοσοφία της μεθόδου στηρίζεται στο γεγονός ότι η διαφορά στη φορολογική βάση των εθνικών λογαριασμών σε σχέση με τη διαφορά στη φορολογική βάση που δηλώνεται στις φορολογικές αρχές αποτελεί μια ένδειξη του μεγέθους της φοροδιαφυγής. Με άλλα λόγια, αν ο φορολογικός συντελεστής είναι πλήρως αναλογικός, τότε το αδήλωτο εισόδημα -που προκύπτει από την παραπάνω απόκλιση- δίνει άμεσα μια εκτίμηση των οφειλόμενων φόρων. Αν ο φορολογικός συντελεστής είναι προοδευτικός όπως συνήθως συμβαίνει με τον φόρο εισοδήματος τότε ο

υπολογισμός της φοροδιαφυγής γίνεται δυσκολότερος και πρέπει να γίνουν υποθέσεις σχετικά με την επίδραση του φορολογικού συντελεστή.

Βασικό μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι το γεγονός ότι το προσωπικό εισόδημα που καταγράφεται στους εθνικούς λογαριασμούς στην πράξη δεν υπόκειται εξολοκλήρου σε φορολογία. Αυτό οφείλεται στο ότι τμήματα του προσωπικού εισοδήματος προέρχονται από μεταβιβαστικές πληρωμές, δωρεές, επιχορηγήσεις επενδύσεων, φοροαπαλλαγές λόγω οικογενειακών βαρών κα. Έτσι, για να συγκριθεί το προσωπικό εισόδημα των εθνικών λογαριασμών με εκείνο των φορολογικών αρχών πρέπει να γίνουν κατάλληλες προσαρμογές στο εισόδημα των εθνικών λογαριασμών.

4.2.2 Η Μέθοδος των Οικογενειακών Προϋπολογισμών

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιεί στοιχεία της έρευνας οικογενειακών προϋπολογισμών και με βάση τα στοιχεία αυτά υπολογίζει την απόκλιση μεταξύ της οικογενειακής δαπάνης και του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος που δηλώνεται. Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία της έρευνας οικογενειακών προϋπολογισμών κατανέμονται τα νοικοκυριά σε ομάδες με κριτήριο Το διαθέσιμο εισόδημα και στη συνέχεια λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε νοικοκυριού (αριθμός και ηλικία μελών, πόσα μέλη εργάζονται κ.α.). Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται ομοιογενείς ομάδες νοικοκυριών τα μέλη των οποίων γίνεται η υπόθεση ότι έχουν την ίδια σχεδόν ροπή για κατανάλωση. Με άλλα λόγια, γίνεται η υπόθεση ότι νοικοκυριά με ίδιο εισόδημα και παρόμοιες προσωπικές συνθήκες πρέπει να καταναλώνουν το ίδιο μέρος του εισοδήματός τους.

Όμως, και αυτή η μέθοδος παρουσιάζει μειονεκτήματα. Πρώτον, δεν αποδεικνύεται από τη θεωρία ότι όσοι ανήκουν στο ίδιο εισοδηματικό κλιμάκιο έχουν την ίδια ροπή για κατανάλωση, γιατί υπάρχουν διαφορές στα καταναλωτικά πρότυπα και στις προτιμήσεις μεταξύ των νοικοκυριών. Δεύτερον, υπάρχει πιθανότητα τα δηλούμενα στην έρευνα εισοδήματα να είναι υποεκτιμημένα, γιατί οι ερωτώμενοι στην προσπάθειά τους να αποκρύψουν την δράση τους στην κρυφή οικονομία μπορεί να δηλώσουν το ίδιο εισόδημα με εκείνο που δήλωσαν στις φορολογικές αρχές. Επίσης, επειδή η συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική μπορεί αυτοί που δέχτηκαν να συμμετάσχουν να είναι κυρίως αυτοί που δεν έχουν τη δυνατότητα φοροδιαφυγής (π.χ. μισθωτοί). Συνεπώς υπάρχει κίνδυνος μεροληψίας δείγματος και απάντησης γεγονός

που οδηγεί σε υποεκτίμηση της φοροδιαφυγής. Τέλος, η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών τείνει να υποεκτιμά τη συνολική δαπάνη των νοικοκυριών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα νοικοκυριά δηλώνουν χαμηλότερη της πραγματικής δαπάνης είτε για τον προφανή λόγο απόκρυψης «ενοχοποιητικών» στοιχείων, είτε για λόγους «κακής» μνήμης.

Η μέθοδος αυτή έχει εφαρμοσθεί στη Μ. Βρετανία όπου διερευνήθηκε το φαινόμενο των υψηλών δαπανών των ελεύθερων επαγγελματιών σε σύγκριση με τις χαμηλότερες δαπάνες των μισθωτών που είχαν το ίδιο δηλωθέν εισόδημα. Τα αποτελέσματα της έρευνας (η οποία βασίστηκε σε στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών για την περίοδο 1971-1977), έδειξαν ότι η κατανάλωση των νοικοκυριών των ελευθέρων επαγγελματιών σε πολλές περιπτώσεις υπερέβαινε το συνολικό δηλωθέν εισόδημα. Συνολικά, η εφαρμογή της μεθόδου έδειξε ότι το 18% του πραγματικού εισοδήματος των ελευθέρων επαγγελματιών δεν δηλώθηκε.

4.2.3 Η Μέθοδος της Δειγματοληπτικής Έρευνας

Σε πολλές χώρες έχει χρησιμοποιηθεί η μέθοδος των απευθείας ερευνών. Η μέθοδος αυτή συγκρίνει το δηλωθέν στις φορολογικές αρχές εισόδημα με εκείνο που προκύπτει από μια δειγματοληπτική έρευνα. Η διαφορά μεταξύ των δυο διαφορετικών εισοδημάτων αποτελεί μια εκτίμηση της φοροδιαφυγής.

Το δείγμα μιας τέτοιας δειγματοληπτικής έρευνας προέρχεται, είτε από τους καταλόγους των φορολογουμένων, είτε από τηλεφωνικούς καταλόγους. Στη συνέχεια, τα άτομα που επιλέγονται, ερωτώνται για το ακαθάριστο και το καθαρό εισόδημά τους, αλλά και γενικότερα για την περιουσιακή τους κατάσταση και σε επόμενο στάδιο ελέγχεται πόσα από τα άτομα αυτά έχουν υποβάλει φορολογική δήλωση και πόσα δεν έχουν υποβάλει. Όσον αφορά τα άτομα που έχουν κάνει φορολογική δήλωση, γίνεται διασταύρωση των στοιχείων που προκύπτουν από την έρευνα με εκείνα που έχουν δηλωθεί στις φορολογικές αρχές, ενώ για τα άτομα που δεν υπέβαλαν φορολογική δήλωση είναι εξ' ορισμού αδύνατη η αντιπαράθεση στοιχείων. Όμως, το ποσοστό των ατόμων που θα έπρεπε να υποβάλει φορολογική δήλωση και δεν υπέβαλε αποτελεί ένδειξη της ποιότητας των φοροεισπρακτικών αρχών του κράτους. Ακολούθως, τα αποτελέσματα που αναφέρονται στο δείγμα προβάλλονται στο σύνολο του πληθυσμού προκειμένου να υπάρξει εκτίμηση του μεγέθους της φοροδιαφυγής.

Η μέθοδος αυτή έχει δεχθεί κριτική για την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων της, τα οποία εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και γενικότερα από τα σφάλματα που μπορεί να περιλαμβάνει ή να συνεπάγεται μια τυχαία δειγματοληψία. Επιπλέον, πολλοί υποστηρίζουν ότι οι έρευνες που επιλέγουν τυχαίο δείγμα από φορολογικές δηλώσεις ή φορολογικούς καταλόγους τείνουν να υποεκτιμούν το μέγεθος της φοροδιαφυγής, γιατί αποκλείουν ένα σημαντικό τμήμα του πληθυσμού που δεν υποβάλει φορολογική δήλωση (ή δεν έχει τηλέφωνο) και διαπράττει εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Επίσης, ως μειονέκτημα της μεθόδου θεωρείται από πολλούς η αδυναμία των ατόμων, που συμμετέχουν στην έρευνα, να θυμούνται μεγέθη όπως είναι η συνολική τους κατανάλωση. Αλλά και στην περίπτωση που θυμούνται τέτοια μεγέθη, το ερώτημα που προκύπτει είναι πόσο πρόθυμοι είναι να τα δηλώσουν.

Η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα στις ΗΠΑ από το IRS, το οποίο επαναλάμβανε την έρευνα σε τακτά διαστήματα προκειμένου να υπάρξει διαχρονική εκτίμηση της εξέλιξης του φαινομένου. Το δείγμα που επέλεγε το IRS ήταν 50.000 έως 55.000 φορολογούμενοι. Για την τελευταία χρονιά που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (1987) προέκυψε ότι η συνολική φοροδιαφυγή ανήλθε στα 85 δισ. δολάρια από τα οποία 63, 3 δισ. ήταν φοροδιαφυγή φυσικών προσώπων, 21, 4 δισ. φοροδιαφυγή νομικών προσώπων και 1, 1 δισ. φοροδιαφυγή από άτομα που δεν συμπλήρωσαν φορολογική δήλωση.

4.2.4 Η Μέθοδος της Απόκλισης Μεταξύ Πραγματικών και Δυνητικών Φορολογικών Εσόδων

Με αυτήν την μέθοδο υπολογίζεται η απόκλιση μεταξύ των φόρων που εισπράχθηκαν από τις αρχές και των φόρων που θα έπρεπε να εισπραχθούν σύμφωνα με όσα προβλέπει η φορολογική νομοθεσία. Το σκεπτικό αυτής της μεθόδου είναι ό,τι αν για μια χρονική περίοδο είχαν τηρηθεί από τους φορολογούμενους όλες οι νόμιμες φορολογικές τους υποχρεώσεις, τα δυνητικά έσοδα από φόρους θα ήταν ίσα με τα έσοδα που τελικά εισέπραξε το κράτος κατά την ίδια χρονική περίοδο. Άρα, η διαφορά ανάμεσα στα έσοδα που εισπράχθηκαν και στα δυνητικά έσοδα αποτελεί μια εκτίμηση του μεγέθους της φοροδιαφυγής⁴⁷.

⁴⁷ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2008). Διεξαγωγή πολυμερών ελέγχων με άλλα κράτη

Έτσι, για να υπολογισθούν οι δυνητικοί φόροι χρησιμοποιείται ως βάση το εθνικό εισόδημα αφού πρώτα προσαρμοσθεί κατάλληλα, ώστε να είναι συγκρίσιμο με το φορολογητέο εισόδημα. Στη συνέχεια κατανέμεται το προσαρμοσμένο εισόδημα σε εισοδηματικά κλιμάκια σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική κλίμακα και υπολογίζεται ο δυνητικός φόρος κάθε κλιμακίου με βάση τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές, ο οποίος συγκρίνεται με τους φόρους που πραγματικά εισπράχθηκαν. Όμως και αυτή η μέθοδος δεν στερείται μειονεκτημάτων. Καταρχήν, πολλοί αμφισβητούν τις υποθέσεις με τις οποίες γίνεται η κατανομή του προσαρμοσμένου εθνικού εισοδήματος στα εισοδηματικά κλιμάκια. Επιπλέον, έχουν διατυπωθεί αντιρρήσεις για τη σύγκριση που γίνεται μεταξύ των δυνητικών φόρων και των φόρων που εισπράχθηκαν και όχι με αυτούς που βεβαιώθηκαν. Σε αυτήν την περίπτωση, ακόμα και αν όλοι οι φορολογούμενοι έχουν δηλώσει το πραγματικό τους εισόδημα και ο αναλογών φόρος έχει βεβαιωθεί, αλλά για οποιονδήποτε λόγο (αδυναμία φορολογικών αρχών, υψηλό κόστος συλλογής κ.λπ.) δεν έχει εισπραχθεί, τότε ο βεβαιωθείς, αλλά μη εισπραχθείς φόρος, συμπεριλαμβάνεται στο μέγεθος της φοροδιαφυγής, με συνέπεια να μην μπορεί να προσδιορισθεί εκείνο το μέρος των διαφυγόντων φορολογικών εσόδων που οφείλεται αποκλειστικά στη φοροδιαφυγή. Τέλος, και σε αυτήν τη μέθοδο παρουσιάζεται το πρόβλημα προσδιορισμού του εθνικού εισοδήματος, όπως αυτό προκύπτει από τους εθνικούς λογαριασμούς. Δηλαδή, δεν λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ένα μέρος του πραγματικού εισοδήματος διαφεύγει από τους εθνικούς λογαριασμούς και κατά συνέπεια οι δυνητικοί φόροι μπορεί να είναι περισσότεροι⁴⁸.

Η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε στην Αργεντινή και έδειξε ότι τα διαφυγόντα φορολογικά έσοδα, ως ποσοστό των δυνητικών φόρων ήταν μεγαλύτερα στα μεσαία εισοδηματικά κλιμάκια. Το ποσοστό αυτό κυμάνθηκε από 99% στα μεσαία κλιμάκια έως 72% στα ανώτερα κλιμάκια.

μέλη της Ε.Ε. για την πάταξη της φοροδιαφυγής στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ και της απάτης τύπου Καρουζέλ. Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων. Γενική Διεύθυνση Φορολογίας.

⁴⁸Κιόχος,Π. (1993). *Στατιστική*. Αθήνα: εκδόσειςInterbooks

4.2.5 Η Μέθοδος του Σταθερού Λόγου Φόρων προς ΑΕΠ

Η μέθοδος αυτή στηρίζεται στην εφαρμογή ενός σταθερού λόγου φόρων προς το ΑΕΠ, που έχει προκύψει από ένα έτος βάσης, στο ΑΕΠ της υπό εξέταση περιόδου⁴⁹ Το σκεπτικό αυτής της μεθόδου είναι σχεδόν ίδιο με εκείνο της μεθόδου του σταθερού λόγου *C/D* που εξετάστηκε στην προηγούμενη ενότητα. Αναλυτικότερα, η μέθοδος αυτή προϋποθέτει την επιλογή ενός έτους βάσης κατά το οποίο θεωρείται ότι υπάρχει χαμηλή φοροδιαφυγή. Σε αυτό το έτος βάσης υπολογίζεται ο σταθερός λόγος εισπραχθέντων φόρων προς ΑΕΠ. Στη συνέχεια, αν εφαρμόζεται αυτός ο σταθερός λόγος στο ΑΕΠ της περιόδου εξετάζεται και υπολογίζονται οι φόροι που θα είχαν εισπραχθεί, αν δεν υπήρχε φοροδιαφυγή. Έτσι, η διαφορά στους φόρους που εισπράχθηκαν και στους φόρους που θα έπρεπε να είχαν εισπραχθεί, αποτελεί μια εκτίμηση της φοροδιαφυγής.

Η αξιοπιστία της μεθόδου εξαρτάται από την επιλογή του κατάλληλου έτους βάσης αφού αν στο έτος βάσης ο λόγος αυτό είναι μεγάλος, υπάρχει κίνδυνος υπερεκτίμησης της φοροδιαφυγής και το αντίθετο. Έτσι, προκειμένου να αποφευχθούν τέτοιου είδους προβλήματα πρέπει η ελαστικότητα των φόρων να είναι ίση με τη μονάδα ή να υπάρχει σταθερή διάρθρωση του ΑΕΠ.

4.2.6 Η Μέθοδος της Φορολογικής Αμνηστίας

Το σκεπτικό αυτής της μεθόδου είναι η παροχή φορολογικής αμνηστίας (σε διάφορες μορφές) σε όσους φορολογούμενους αποκαλύπτουν το πραγματικό τους εισόδημα. Η διαφορά που θα προκύψει ανάμεσα στο εκ των υστέρων αποκαλυφθέν εισόδημα και στο δηλωθέν εισόδημα, αποτελεί μια ένδειξη του μεγέθους της φοροδιαφυγής. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η μέθοδος αυτή δεν έχει τύχει ευρείας εφαρμογής και ότι ουσιαστικά εφαρμόστηκε μόνο στις περιπτώσεις που υπήρχε έλλειψη αξιόπιστων εθνικολογιστικών μεγεθών.

Όπως και οι προηγούμενες μέθοδοι έτσι και αυτή παρουσιάζει μειονεκτήματα. Καταρχήν, η συχνή (σε τακτά χρονικά διαστήματα) εφαρμογή της μεθόδου δημιουργεί την προσδοκία στους φορολογούμενους ότι υπάρχουν περιθώρια μεγαλύτερης

⁴⁹Richupan S.,(1984), A survey of the determinants of income tax evasion : role of tax rates, shape of tax schedule, and other factors, Washington/D. C.

φοροδιαφυγής στο μέλλον. Επιπλέον, με την παροχή φοροαπαλλαγών αλλά ακόμα και με την επιβολή ποινών σε περίπτωση αποκάλυψης της φοροδιαφυγής, δεν δημιουργείται στη συνείδηση των φορολογουμένων μια αιτιώδης σχέση παράβασης-ποινής. Αντίθετα, η μη επιβολή ποινών ή προστίμων σε περιπτώσεις φοροδιαφυγής μπορεί να λειτουργήσει ως επιβράβευση μιας τέτοιας συμπεριφοράς. Τέλος, πολλοί από τους φορολογούμενους που φοροδιαφεύγουν δεν λαμβάνουν μέρος σε τέτοιου είδους έρευνες (εθελοντικού χαρακτήρα) προκειμένου να μην αποκαλύψουν την φορολογική τους συμπεριφορά στις αρμόδιες αρχές.

Η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε στην Αργεντινή το 1961 και έδειξε ότι το μέγεθος της φοροδιαφυγής ως ποσοστό του δηλωθέντος εισοδήματος ήταν 33%-35% για τα χαμηλά κλιμάκια εισοδήματος, 40% για τα μεσαία και 27% για τα υψηλά⁵⁰.

4.3. ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στις μέρες μας, και δεδομένης της οικονομικής κρίσης ο ιδιωτικός αλλά και ο δημόσιος τομέας τελούν υπό κατάρρευση ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντιμετωπίζουμε μια γενικευμένη κρίση δημόσιου χρέους

Στην χώρα μας η κοινή γνώμη υποστηρίζει ότι η εξάλειψη των κρατικών ελλειμμάτων και κατά συνέπεια το δημόσιο χρέος είναι από τις μεγαλύτερες απειλές που απειλούν την οικονομία. Σε μια τέτοια εποχή κρίσης που η εκάστοτε επιχείρηση, έχει χρέος να μειώνει τις δαπάνες της για δεδομένη ποσότητα και ποιότητα παραγωγής. Αυτό θα οδηγήσει σε μείωση των ζημιών και, εν καιρώ, κέρδη. Λόγω βεβαρημένου παρελθόντος τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, η Κρίση αναπτύσσει όχι την συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα αλλά την μεταξύ τους καχυποψία η οποία εντείνεται από τις σπασμωδικές αντιδράσεις του κράτους στην απέλπιδα προσπάθειά του να αντλήσει από μη έχοντες περισσότερους φόρους ώστε να καλύψει το δυσθεώρητο δημόσιο έλλειμμα/χρέος⁵¹.

⁵⁰Κιόχος,Π. (1993). *Στατιστική*. Αθήνα: εκδόσεις Interbooks

⁵¹Στο πλαίσιο στόχων για τα έσοδα που μας επεβλήθησαν από μια δανειακή συμφωνία με την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ και οι οποίοι, εκ των πραγμάτων, είναι αδύνατον να επιτευχθούν.

Στην καχυποψία μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα έρχεται να προστεθεί η καχυποψία μεταξύ όλων των θεσμικών εκπροσώπων και της κοινής γνώμης μέσα από διαμαρτυρίες για περικοπές σε μισθούς ή συντάξεις τους. Στον καιρό της Κρίσης η κρίση εξελίσσεται παράλληλα σε τρία πεδία: **κρίση του δημόσιου τομέα, κρίση του ιδιωτικού τομέα και κρίση των θεσμών**. Το μέγα λάθος είναι να εστιάζουμε στο ένα πεδίο αγνοώντας τα άλλα δύο . Οπότε προτείνεται μία νέα οπτική μέσα από την οποία ο διάλογος για την φορολόγηση των επιχειρήσεων να υπερβεί την καχυποψία, τις αγκυλώσεις και την τάση της απομόνωσης της μίας έκφανσης της κρίσης από τις άλλες δύο.

Έπειτα θα παρουσιαστούν τα προβλήματα που αφορούν την φορολόγηση και την γενικότερη επιβάρυνση των επιχειρήσεων με το εξής σύνθετο γνώμονα:

1ο Μέτρα με τα οποία το δημόσιο να αντλήσει περισσότερα έσοδα από τις επιχειρήσεις τα επόμενα πέντε κρίσιμα χρόνια

2ο Μέτρα τέτοια ώστε η αύξηση των δημόσιων εσόδων από τις επιχειρήσεις να συμπέσει με μια σημαντική μείωση της εχθρότητας που δείχνει το ελληνικό κράτος στο επιχειρείν

3ο Πως να νομιμοποιηθούν ξανά οι θεσμοί και να αποκατασταθεί η σχέση εμπιστοσύνης θεσμών-κοινωνίας, ιδιωτικού-δημόσιου τομέα

4.4. ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα πιο σημαντικά ευρήματα έχουν να κάνουν

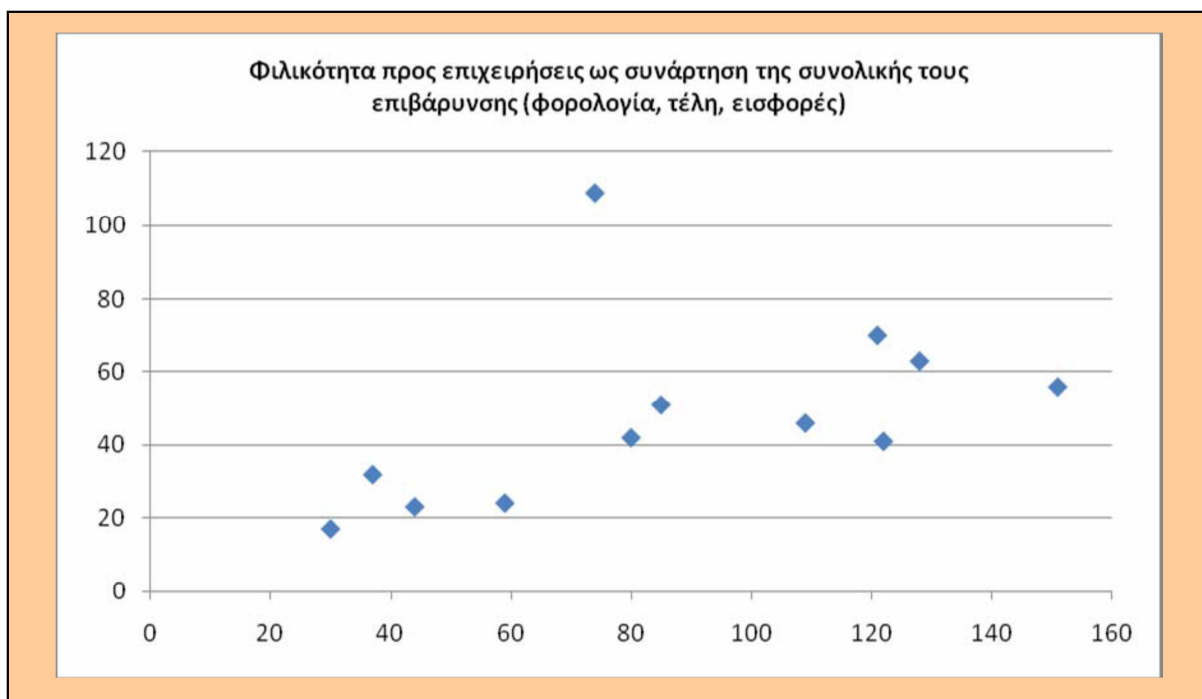
1. Με την εχθρότητα προς τις ελληνικές επιχειρήσεις σε σχέση με τις νέες χώρες της ΕΕ .
2. Επίσης η εχθρότητα προς τις ελληνικές επιχειρήσεις σε σχέση με όλες τις χώρες-μέλη της ΕΕ (νέων και παλαιών) είναι δυσανάλογη του ποσοστού του τζίρου που καταβάλουν οι επιχειρήσεις στο δημόσιο.

Σε σχέση με το πρώτο εύρημα η εχθρότητα που αντιμετωπίζει η αντιπροσωπευτική επιχείρηση στην Ελλάδα ανήκει σε μια δική της, αλγεινή, κατηγορία.

Στο παρακάτω Διάγραμμα 1, ο οριζόντιος άξονας δείχνει την κατάταξη μιας χώρας ως προς τον συντελεστή συνολικής επιβάρυνσης της αντιπροσωπευτικής επιχείρησης

(φόροι, τέλη, εισφορές κλπ) ενώ στον κάθετο άξονα βλέπουμε την κατάταξη της κάθε χώρας (σύμφωνα με δείκτη της Παγκόσμιας Τράπεζας) ως προς πόσο εχθρικό είναι το περιβάλλον προς τις επιχειρήσεις (όσο πιο ψηλά στον κάθετο άξονα τόσο πιο εχθρικό το περιβάλλον). Η επιβάρυνση των ελληνικών επιχειρήσεων δεν εξηγεί τον βαθμό στον οποίο το επιχειρείν τελεί υπό διωγμό. Χώρες όπως η Σλοβενία και η Βουλγαρία, όπου η συνολική οικονομική επιβάρυνση των επιχειρήσεων δεν διαφέρει ιδιαίτερα από την Ελλάδα, κατατάσσονται έως και 60 θέσεις πιο ψηλά από την χώρα μας ως προς την φιλικότητα προς τις επιχειρήσεις.⁵²

Διάγραμμα 1: συνολική επιβάρυνση της αντιπροσωπευτικής επιχείρησης

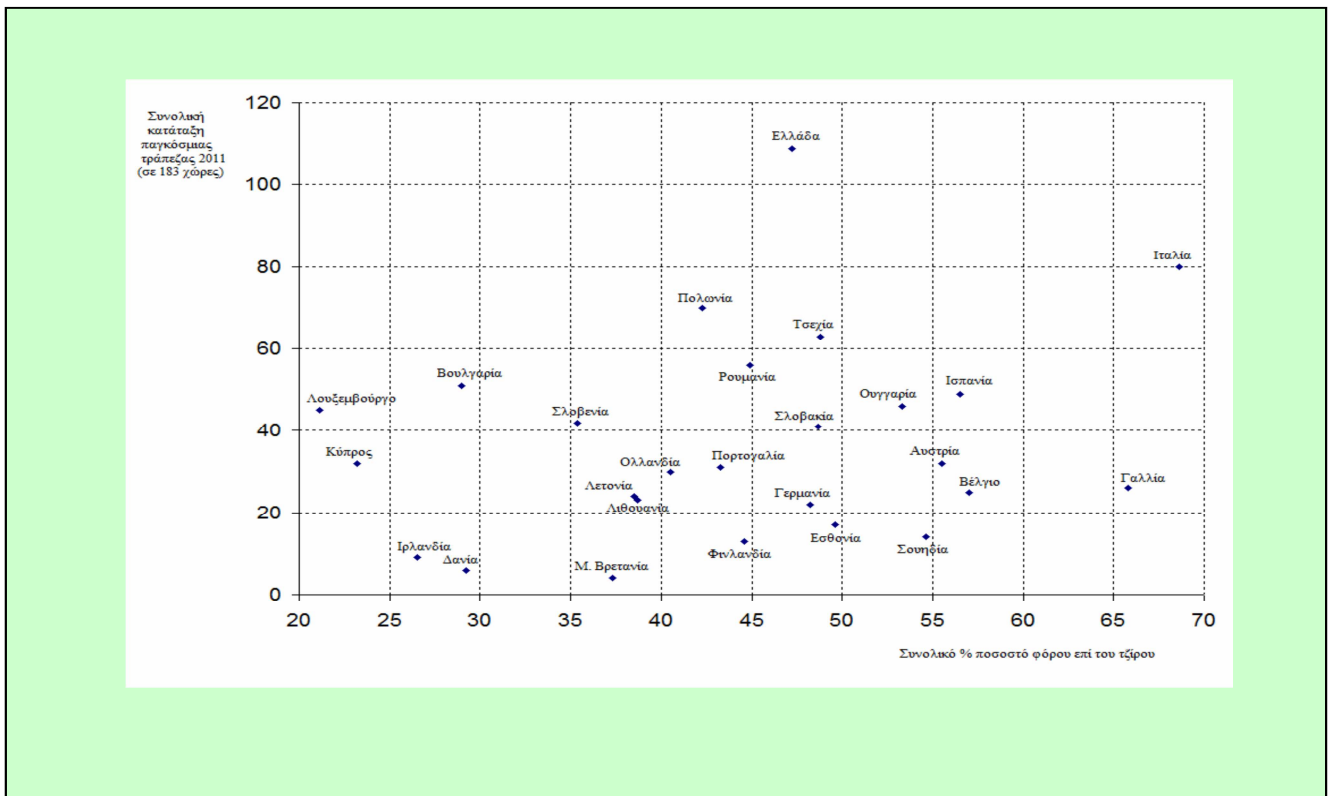

Πηγή: ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α

Όσον αφορά το δεύτερο εύρημα και σε σχέση με το Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η Ελλάδα στο πάνω μέρος του διαγράμματος μόνη της. Όσο πιο ψηλά (ως προς τον κάθετο άξονα) τόσο πιο χαμηλή κατάταξη μιας χώρας ως προς την ποιότητα του περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις

⁵² ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Διάγραμμα 2: Συνολική κατάταξη παγκόσμιας τράπεζας 2011

Πηγή: ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α

Η Ελλάδα βρίσκει τρόπους να στρέφεται εναντίον των επιχειρήσεων ανεξάρτητα από τις οικονομικές επιβαρύνσεις που τους επιβάλλει. Οι συνεχείς αλλαγές των κανόνων, η γραφειοκρατία, οι καθυστερήσεις κτλ συνιστούν το δύσκολο τοπίο στο οποίο καλείται η εκάστοτε ελληνική επιχείρηση να πράξει ανταλλακτικές και χρηστικές αξίες με αποτέλεσμα να έχει εγκλωβιστεί σε έναν φαύλο κύκλο αμοιβαίας καχυποψίας μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και του κράτους αποτέλεσμα της οποίας είναι, τα χαμηλά έσοδα του δημοσίου από τις επιχειρήσεις και, ένα ιδιαίτερα εχθρικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις⁵³

⁵³ ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.

4.5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

"Α. Προτάσεις οικονομικού χαρακτήρα:

A1. Μείωση του βασικού συντελεστή εταιρικού φόρου στο 15%

A2. Διατήρηση του συντελεστή αυτού για τουλάχιστον μια 5ετία ή έως ότου η ΕΕ συμφωνήσει να εναρμονίσει (ίσως στο πλαίσιο ενός Συμφώνου Ανταγωνιστικότητας) τους συντελεστές

A3. Άμεση μείωση του ποσοστού προβεβαίωσης από 50% σε 20%, σε περίπτωση δικαστικής προσφυγής

A4. Κατάργηση του φόρου οχημάτων και νομική δέσμευση των ΟΤΑ να περιορίσουν στο επίπεδο του πληθωρισμού τις αυξήσεις των δημοτικών τελών

A5. Σε συνδυασμό με τα A1 και A4, δέσμευση του κράτους να περιοριστεί ο συντελεστής επιβαρύνσεων των επιχειρήσεων (ως προς τον τζίρο τους) από ένα επίπεδο άνω του 50% (που ισχύει σήμερα) σε επίπεδο που να μην ξεπερνά το 40% και αντιστρόφως ανάλογο με την αύξηση των συνολικών δημόσιων εσόδων από τις επιχειρήσεις (ως ποσοστό του ΑΕΠ)"⁵⁴

Οι A1 και A2 προκύπτουν από το γεγονός ότι, σε μια περίοδο που επιχειρήσεις μεταναστεύουν στην Βουλγαρία και στην Κύπρο, ο βασικός συντελεστής εταιρικού φόρου δεν νοείται να είναι πάνω από 5% μεγαλύτερος απ' ότι σε αυτές τις ανταγωνιστικές προς την Ελλάδα χώρες. Η A3 αποτελεί βασική προϋπόθεση ώστε η επιχείρηση να μην αντιμετωπίζεται μεροληπτικά. Οι A4 και A5 έχουν σκοπό την μείωση της αδιαφανούς επιβάρυνσης των επιχειρήσεων με ντε φάκτο φόρους πέραν της βασικής φορολόγησης. Η A5 συνδέει την μακροπρόθεσμη μείωση του συντελεστή επιβάρυνσης των επιχειρήσεων με την συνολική συνεισφορά τους προς τα δημόσια έσοδα.

B. Προτάσεις διοικητικού, πειθαρχικού και θεσμικού χαρακτήρα

B1. Δημιουργία μηχανισμού που θα επιβάλει στις επιχειρήσεις τον διαχωρισμό των εισπραχθέντων ποσών του ΦΠΑ από τα υπόλοιπα έσοδα των επιχειρήσεων (sequestration) και άμεση απόδοσή του στο κράτος

⁵⁴ ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.

B2. Άμεση εφαρμογή της νέας Οδηγίας για την Καταπολέμηση των Καθυστερήσεων Πληρωμών στις Εμπορικές Συναλλαγές που προβλέπει την εντός 60 ημερών καταβολή των οφειλών του δημοσίου στις επιχειρήσεις, με επί πλέον πρόβλεψη για αυτοματοποιημένες ρήτρες εναντίον του δημοσίου σε περίπτωση υπέρβασης αυτής της προθεσμίας

B3. Εξασφάλιση της διαφάνειας κατά την διάρκεια εφοριακών ελέγχων τόσο στην έδρα μιας επιχείρησης όσο και στις εφορίες. Π.χ. νομική επιβολή υπηρεσιακής μαγνητοφώνησης όλων των συνομιλιών μεταξύ ελεγκτών και εκπροσώπων των επιχειρήσεων, με δικαίωμα του κάθε μέρους να επικαλεστούν τα μαγνητοφωνημένα αρχεία σε κάθε διοικητική/δικαστική εξέταση

B4. Κατάργηση των χρηματικών ορίων άρσης του απόρρητου ή δίωξης για παρακράτηση ΦΠΑ. Εφόσον η πολιτεία κρίνει ότι έχει αποδείξεις εναντίον μιας επιχείρησης για απόκρυψη εσόδων ή προσπάθεια φοροδιαφυγής, έστω και για €1, να δύναται να προσφύγει στα δικαστήρια

B5. Κατάργηση γραφειοκρατικών διαδικασιών μέσα από την νομική θεσμοθέτηση και τεχνική ίδρυση του θεσμού της αυτο-πληροφόρησης του Δημοσίου.

Η Β1 θα βοηθούσε στην αποφυγή ενός προβλήματος που στιγματίζει τις επιχειρήσεις και δημιουργεί τριβές μεταξύ τους, του κράτους και της κοινωνίας. Όσον αφορά τη Β2, το κράτος δεν δικαιούται να απαιτεί συμμόρφωση των οφειλετών προς αυτό όταν το ίδιο είναι ο πρώτος διδάξας στον τομέα των καθυστερήσεων. Η Β3 αφορά την θωράκιση της επιχείρησης από τους διεφθαρμένους κρατικούς λειτουργούς, η Β4 καταργεί τις 'ασυνέχειες που δίνουν την δυνατότητα να εκβιαστεί μια επιχείρηση για μερικά ευρώ πάνω από κάποιο αυθαίρετο όριο.

Η Β5 θα άλλαζε πλήρως το επιχειρηματικό τοπίο, θέτοντας ισχυρά κίνητρα για την ραγδαία βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.

4.6. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ

Κατά το 1980 αναπτύχθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής μια έντονη αντιπαράθεση ως προς τον καλύτερο τρόπο να μειωθούν τα κρατικά ελλείμματα. Οι υποστηρικτές της μείωσης της φορολογίας υποστήριζαν ότι η μείωση των συντελεστών φορολόγησης αυξάνει τα φορολογικά έσοδα του κράτους

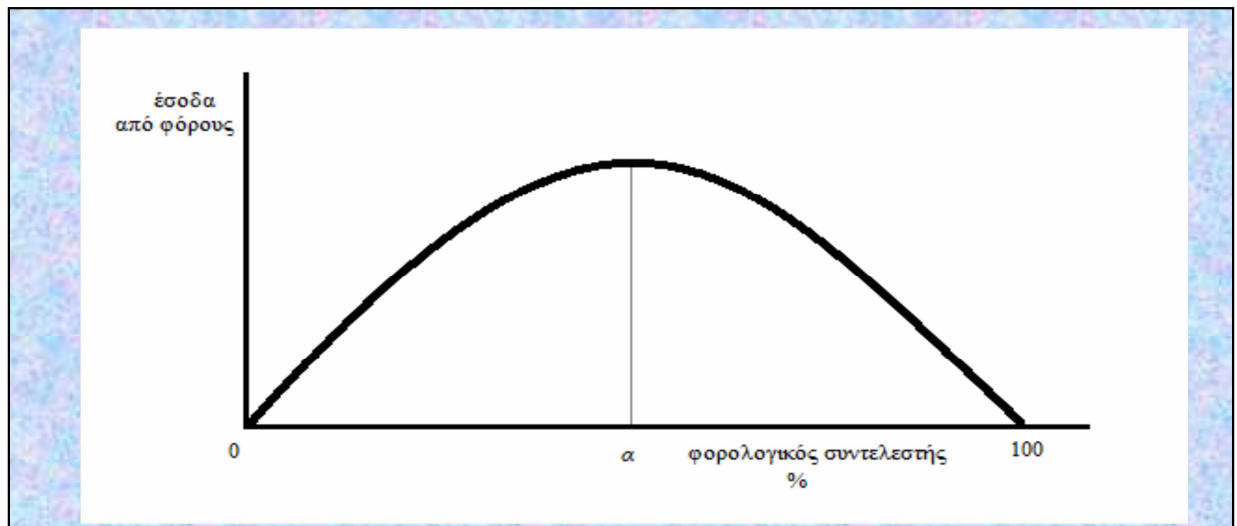
Παράδειγμα: Έστω ότι με φορολογικό συντελεστή 20% τα δηλωθέντα εισοδήματα είναι 100 χρηματικές μονάδες, ενώ με φορολογικό συντελεστή 60% τα δηλωθέντα εισοδήματα είναι 30 χρηματικές μονάδες (λόγω φοροδιαφυγής, χαμηλότερης παραγωγικότητας, ή μετανάστευσης των επιχειρήσεων σε άλλες χώρες με χαμηλότερους συντελεστές). Τότε, στην πρώτη περίπτωση, τα έσοδα από φόρους είναι 20 χρηματικές μονάδες, ενώ στη δεύτερη είναι 18 χρηματικές μονάδες. Δηλαδή, στο υποθετικό αυτό παράδειγμα, το κράτος εισπράττει περισσότερα όταν θέτει το φορολογικό συντελεστή στο 20% από ό, τι όταν θέτει το συντελεστή στο 60%.

Για το ιστορικό της υπόθεσης, οι μειώσεις των φορολογικών συντελεστών που ακολούθησαν μετά την επικράτηση αυτής της άποψης ήταν τόσο μεγάλες που η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας δεν κατάφερε να υποκαταστήσει την απώλεια φόρων, με αποτέλεσμα τα ελλείμματα του Αμερικανικού κράτους να αυξηθούν εντυπωσιακά.

Σύμφωνα με τον **Laffer** (Διάγραμμα 3) υποστηρίζεται οτιαν ο φορολογικός συντελεστής είναι μηδενικός, τότε και τα δημόσια έσοδα θα είναι μηδενικά, και αν ο φορολογικός συντελεστής είναι 100%, τα δημόσια έσοδα θα τείνουν στο μηδέν, καθώς δεν θα υπάρχει κανένα κίνητρο να εργάζεται κάποιος ή να επιχειρεί.

Εφόσον η καμπύλη δημοσίων εσόδων, επονομαζόμενη και **καμπύλη Laffer**, θα πρέπει να βρίσκεται πάνω από τον οριζόντιο άξονα, το ερώτημα τίθεται: Σε ποιο φορολογικό συντελεστή μεγιστοποιούνται τα έσοδα του κράτους; Στο Διάγραμμα 6 η απάντηση είναι: Στο επίπεδο α .⁵⁵

Διάγραμμα 3: Υπολογισμός φορολογικού συντελεστή

Πηγή: ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α

⁵⁵ ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.

4.7. ΟΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Αν θέλουμε να αναφερθούμε στις θεωρητικές αδυναμίες που, αναπόφευκτα, χαρακτηρίζουν κάθε θεωρητική προσέγγιση μπορούμε να κάνουμε δύο προτάσεις

1η. Εάν ο φορολογικός συντελεστής ήταν 10%, αντί για 24% που είναι σήμερα, τα δημόσια έσοδα θα ήταν X% μεγαλύτερα

2η. Εάν ο φορολογικός συντελεστής μειωθεί στο 10% από 24% που είναι σήμερα, τα δημόσια έσοδα θα αυξηθούν κατά X%".

Οι δύο αυτές προτάσεις μοιάζουν. Όμως δεν είναι ταυτόσημες.

Τα δεδομένα για τη χώρα μας, αφορούν ένα συγκεκριμένο ευρώς φορολογικών συντελεστών και παρά τις θεωρητικές αδυναμίες και εμπειρικές δυσκολίες εκτίμησης της καμπύλης Laffer, η βασική ιδέα είναι χρήσιμη στην προσπάθειά μας να αποφανθούμε για την σχέση φορολογικών συντελεστών και δημόσιων εσόδων, ιδίως σε μια δύσκολη καμπή για την χώρα.

4.8.Η ΣΧΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1981-2008

Ο παρακάτω πίνακας καταγράφει τους βασικούς φορολογικούς συντελεστές για τα έτη από 1981 έως 2008, καθώς και τα έσοδα από τη φορολογία των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ και ως ποσοστό των συνολικών εσόδων από φορολογία.

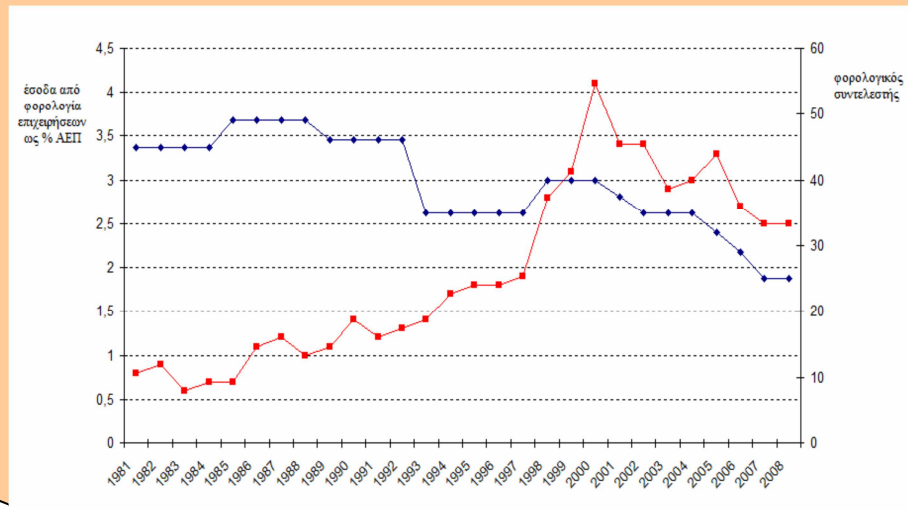
Πίνακας 2: Έσοδα από φορολογία επιχειρήσεων

Φορολογικός συντελεστής	Έσοδα από φορολογία επιχειρήσεων ως % ποσοστό του ΑΕΠ		Έσοδα από φορολογία επιχειρήσεων ως % ποσοστό των συνολικών εσόδων από φορολογία
1981	45%	0, 8	3, 8
1982	45%	0, 9	3, 8
1983	45%	0, 6	2, 4
1984	45%	0, 7	2, 6
1985	49%	0, 7	2, 7
1986	49%	1, 1	4
1987	49%	1, 2	4, 5
1988	49%	1	4, 1
1989	46%	1, 1	4, 6
1990	46%	1, 4	5, 5
1991	46%	1, 2	4, 6
1992	46%	1, 3	4, 8
1993	35%	1, 4	5, 2
1994	35%	1, 7	6
1995	35%	1, 8	6, 3
1996	35%	1, 8	5
1997	35%	1, 9	6, 2
1998	40%	2, 8	8, 7
1999	40%	3, 1	9, 6
2000	40%	4, 1	12, 1
2001	37, 5%	3, 4	10, 2
2002	35%	3, 4	10, 1
2003	35%	2, 9	9, 1
2004	35%	3	9, 6
2005	32%	3, 3	10, 3
2006	29%	2, 7	8, 5
2007	25%	2, 5	7, 8
2008	25%	2, 5	7, 5

Πηγή: ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α

Στο Διάγραμμα 4 επιβεβαιώνεται η εμπειρική υπόθεση μιας αρνητικής σχέσης μεταξύ των δύο καμπυλών: ενώ η μπλε καμπύλη χαρακτηρίζεται από μία πτωτική τάση, η κόκκινη καμπύλη (κατά μέσον όρο) έχει θετική κλίση.⁵⁶

Διάγραμμα 4: εμπειρική υπόθεση μιας αρνητικής σχέσης μεταξύ των δύο καμπυλών

- Φορολογικός συντελεστής
- Έσοδα από φορολόγηση επιχειρήσεων ως % του ΑΕΠ

Πηγή: ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α

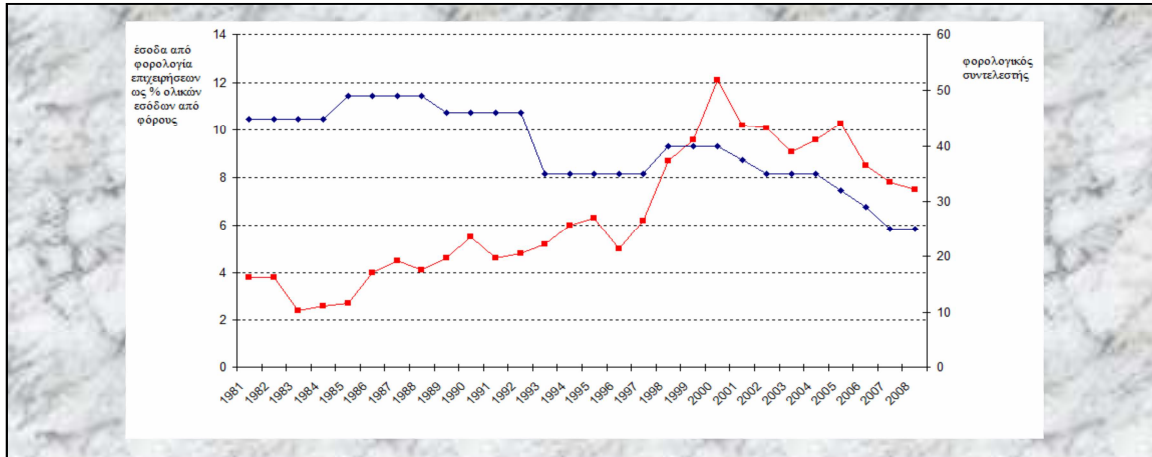
Οι συγκεκριμένες αυξήσεις στα δημόσια έσοδα, βέβαια, οφείλονται και σε μια σειρά από άλλους παράγοντες και δεν είναι αποκλειστικό επακόλουθο των μεταβολών του φορολογικού συντελεστή. Επί πλέον, θα μπορούσε κάποιος που θεωρεί ότι από τα τέλη του '90 η Ελλάδα βρίσκεται στα αριστερά του σημείου α% επί της **καμπύλης Laffer** να επισημάνει ότι στην μετά του 2000 περίοδο οι δύο καμπύλες κινούνται μαζί (και πτωτικά):

Στο Διάγραμμα 5 στο οποίο η κόκκινη καμπύλη καταδεικνύει τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό των συνολικών φόρων και όχι του ΑΕΠ. Όπως και στο Διάγραμμα 6, έτσι

⁵⁶ ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.

κι εδώ βλέπουμε ότι τα έσοδα από τη φορολόγηση των επιχειρήσεων ως ποσοστό των συνολικών δημόσιων εσόδων ακολουθούν ανοδική τάση έναντι στην πτωτική τάση του φορολογικού συντελεστή.

Διάγραμμα 5: φορολογικά έσοδα ως ποσοστό των συνολικών φόρων και όχι του ΑΕΠ

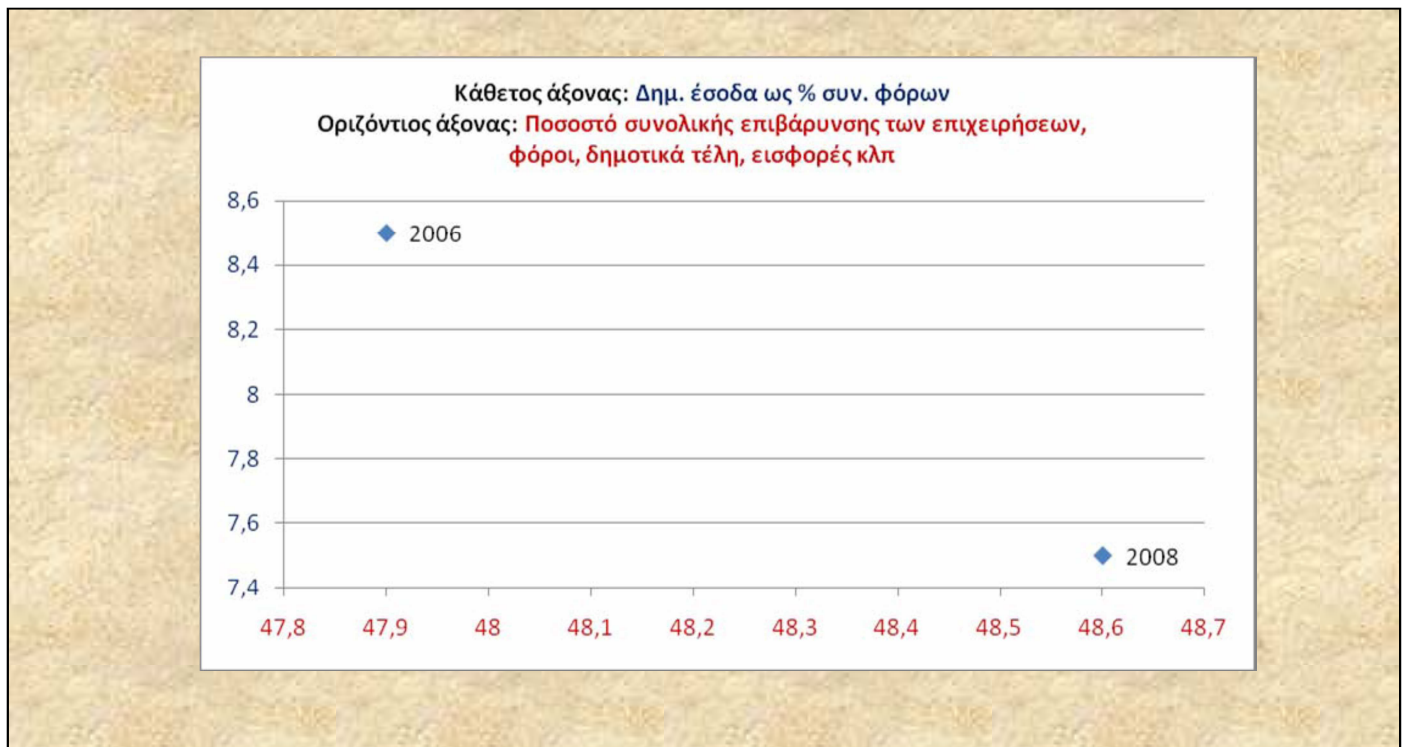
■ Φορολογικός συντελεστής

■ Έσοδα από φορολόγηση επιχειρήσεων ως % όλων των συνολικών φόρων

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα και ΟΟΣΑ

Η Παγκόσμια Τράπεζα διαθέτει δύο αξιόπιστα σημεία παρατήρησης: ένα για το 2006 και ένα για το 2008. Ενδεικτικά αναφέρουμε, ότι στο Διάγραμμα 5, ότι και αυτά τα δύο σημεία συνάδουν με την υπόθεση ότι η μεγαλύτερη ποσοστιαία επιβάρυνση των επιχειρήσεων με φόρους και εισφορές δεν αποδίδει μεγαλύτερα δημόσια έσοδα.

Διάγραμμα 6: Ποσοστό συνολικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα και ΟΟΣΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

5.1. ΑΥΣΤΡΙΑ

Η χώρα της Αυστρίας έχει ένα προοδευτικό σχέδιο φόρου ατομικού εισοδήματος όπου όλα τα πρόσωπα που κατοικούν στην Αυστρία υπόκεινται πλήρως στον αυστριακό φόρο εισοδήματος. Το εκάστοτε πρόσωπο είναι αυστριακός κάτοικος εφόσον διαμένει στην χώρα για περισσότερο από έξι διαδοχικούς μήνες. Οι σύζυγοι και τα παιδιά των εκπατριζόμενων φορολογούνται ξεχωριστά.

Η φορολογία απεικονίζεται ως εξής:

Πίνακας 3 Φορολογική κλίμακα Αυστρίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0-10 000 ⁵⁴	0%,
10.001-25.000	23%,
25.001-51.000	33.5%
Πάνω από 51.000	50%.

Πηγή: www.fita.org

Το ποσοστό Φ.Π.Α. στην Αυστρία είναι 20%. Το ανώτατο όριο για την εγγραφή Φ.Π.Α στην Αυστρία είναι ένας ετήσιος κύκλος εργασιών των 22, 000 ευρώ.

5.2. ΒΕΛΓΙΟ

Το δημοσιονομικό έτος ξεκινάει την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους⁵⁷. Τα άτομα που κατοικούν στο Βέλγιο φορολογούνται επί του παγκόσμιου εισοδήματός τους.

Το φορολογητέο εισόδημα αποτελείται από το εισόδημα ακίνητων περιουσιών, τους μισθούς και τις αμοιβές και το εισόδημα αυτοαπασχολούμενων καθώς και

⁵⁷ <http://www.fita.org/countries/belgium.html>[Accessed 4th September 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013

άλλο εισόδημα όλων των ειδών.

Οι κανονικές επαγγελματικές δαπάνες, οι ειδικές αφαιρέσιμες δαπάνες και οι προσωπικές αφαιρέσεις και τα επιδόματα μπορούν να αφαιρεθούν. Η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων ποικίλλει ανάλογα με το καθαρό φορολογήσιμο εισόδημα από 0% ως 50%.

Η φορολογία εισοδήματος παρακρατείται από την πηγή. Η φορολογική κλίμακα για το 2007 είναι:

Πίνακας 4 Φορολογική κλίμακα Βελγίου

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0-7.100	25%
7.101-10.100	30%
10,100.01-16.830	40%
16,830.01-30.840	45%
30.840 και άνω	50%

Πηγή: www.fita.org

Το τυποποιημένο ποσοστό Φ.Π.Α. είναι 21%. Τα μειωμένα τμήματα είναι τα παρακάτω. Κάποιο φορολογικό ποσοστό 12% ισχύει για την κοινωνική κατοικία και τα γεωργικά προϊόντα. Το εκάστοτε φορολογικό ποσοστό 6% ισχύει για τα βασικά τρόφιμα, το νερό, τις υπηρεσίες ξενοδοχείων, την αποκατάσταση ιδιοκτησίας, τις εφημερίδες και κάποιες άλλες προμήθειες. Οι απαλλαγές είναι διαθέσιμες για κάποιες υπηρεσίες.⁵⁸

5.3. ΓΑΛΛΙΑ

Την ιδιότητα αυτού που διαμένει στη χώρα της Γαλλίας την έχει κάποιος είτε είναι η μόνιμη κατοικία του στη Γαλλία είτε όχι. Εφόσον κάποιος φθάσει στη χώρα με πρόθεση να μείνει μόνιμα ή αόριστα, τότε θα γίνει γαλλικός κάτοικος σύμφωνα με τη φορολογία από την ημέρα μετά από την άφιξή του δηλαδή από την πρώτη πλήρη ημέρα που θα περάσει στη Γαλλία. Ακόμα και εφόσον η οικογένεια κάποιου μένει στη Γαλλία και αυτός δουλεύει στο εξωτερικό, τότε για φορολογικούς λόγους θα

⁵⁸ <http://www.fita.org/countries/belgium.html>[Accessed 4th September 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013

θεωρηθεί γαλλικός φορολογικός κάτοικος.

Το φορολογικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η φορολογική κλίμακα είναι προοδευτική και είναι ως εξής:

Πίνακας 5: Φορολογική κλίμακα Γαλλίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0-5.515	0%
5.516-11.000	5.5%
11.000-24.432	14%
24.433-65.500	30%
65.500 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Οι συναλλαγές εξωτερικού εμπορίου είναι γενικά απαλλάξιμες από Φ.Π.Α.. Επίσης, ο Φ.Π.Α. είναι ένας προοδευτικός φόρος. Το φορολογικό ποσοστό 2.1% ισχύει για ορισμένα φάρμακα που δίδονται από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Οι απαλλαγές περιλαμβάνουν τις οικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, τις ιατρικές προμήθειες, την εκπαίδευση και την κατάρτιση.⁵⁹

5.4. GERMANIA

Η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων είναι προοδευτική. Το 2005 τα φορολογικά τμήματα της Γερμανίας για το εκάστοτε άτομο είναι 15%. Ένας μόνιμος κάτοικος της Γερμανίας θα έχει φόρο στο εισόδημά του στη Γερμανία και στο εξωτερικό.

Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στη Γερμανία καταβάλλει φόρο μόνο στο εισόδημά του που κερδίζεται στη Γερμανία. Συγκεκριμένα, εάν κάποιος είναι παρών στη Γερμανία για πάνω από 183 ημέρες τον περασμένο χρόνο, μπορεί να θεωρείται γενικά κάτοικος για φορολογικούς λόγους. Ο κανόνας των 183 ημερών δεν είναι η μόνη εκτίμηση για τη φορολογία κατοικίας. Εάν κάποιος δεν είναι

⁵⁹ <http://fita.org/countries/france.html> [Accessed 5th September 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013

κάτοικος για φορολογικούς λόγους, θα είναι ακόμα υποχρεωμένος να καταβάλλει φόρο επί του εισοδήματος που αποκτήθηκε μέσα στη Γερμανία. Το ποσοστό μπορεί να ποικίλει, οι συμφωνίες φόρου και διπλής φορολογίας μπορούν να το αλλάξουν. Μια συνεργασία δεν είναι χωριστό σώμα για χάρη φορολόγησης.

Τα τμήματα φόρου εισοδήματος της Γερμανίας για τα άτομα το 2005 είναι τα εξής:

Πίνακας 6: Φορολογική κλίμακα Γερμανίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0-7.664	0%,
7.665-52.152	15%
52.153 και πάνω	42%

Πηγή: www.fita.org

Τα τμήματα είναι πριν από το φόρο αλληλεγγύης για όλα τα άτομα.

Από 1.1.2007, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο φόρος προστιθέμενης αξίας είναι 19%, έναντι 16% το 2006. Υπάρχει ένα μειωμένο ποσοστό 7% που αφορά κυρίως τα τρόφιμα και τα γεωργικά προϊόντα. Οι υπερπόντιες εξαγωγές απαλλάσσονται του φόρου προστιθέμενης αξίας. Οι εκθέσεις φόρου προστιθέμενης αξίας πρέπει να υποβληθούν μηνιαία. Υπάρχουν πρόσθετες παροχές για τις μικρές επιχειρήσεις.⁶⁰

5.5. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Όσον αφορά τη φορολογία φυσικών προσώπων, η Ολλανδία έχει ένα από τα υψηλότερα επίπεδα φόρου στην Ευρώπη, μαζί με άλλες χώρες. Το υψηλό επίπεδο φόρου εισοδήματος απεικονίζει τις μεγάλες παροχές από το κράτος. Το οικονομικό έτος αρχίζει από τη 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η φορολογική κλίμακα είναι προοδευτική για το 2007 και είναι ως εξής:

⁶⁰ <http://fita.org/countries/france.html> [Accessed 5th September 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013

Πίνακας 7: Φορολογική κλίμακα Ολλανδίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
39.500	5,48%
272.600-327.200	6%
327.200 και άνω	15%

Πηγή: www.fita.org

Το ανώτατο όριο φόρου είναι 59% για το εισόδημα του δήμου και του κράτους συνολικά. Το ποσοστό για τους εκπατριζόμενους είναι 25%.¹⁴⁰

Στην Ολλανδία, ο Φ.Π.Α είναι 25% και καταβάλλεται σε όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Ο Φ.Π.Α. εδώ είναι προοδευτικός και εφαρμόζεται σε ένα επίπεδο αντίθετα με τα δύο επίπεδα που έχουν οι άλλες χώρες.

Παραδείγματος χάριν, ο Φ.Π.Α. καταβάλλεται σε όλα τα είδη παντοπωλείου, τα ενδύματα και τα αυτοκίνητα και σε όλες τις εργασίες οικοδόμησης. Εντούτοις, μερικά αγαθά και υπηρεσίες απαλλάσσονται του Φ.Π.Α.⁶¹

5.6. ΕΛΛΑΔΑ

Ένα άτομο στην Ελλάδα είναι υπεύθυνο για το φόρο με το εισόδημά του ως υπάλληλος και του εισοδήματος ως αυτοαπασχολούμενος. Στην περίπτωση ενός ατόμου που είναι μόνιμος κάτοικος της Ελλάδας, η φορολογία θα υπολογιστεί στο εισόδημά του που κερδίζεται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ο ξένος κάτοικος που απασχολείται στην Ελλάδα καταβάλλει το φόρο μόνο του εισοδήματός του στην Ελλάδα.

Για να θεωρηθεί ελληνικός κάτοικος, πρέπει να αποδειχθεί ότι ζει στην Ελλάδα. Η κατοικία του πρέπει να είναι στην Ελλάδα και όχι σε μια άλλη χώρα. Η οικογένεια πρέπει να είναι εγκατεστημένη στην Ελλάδα και η Ελλάδα πρέπει να είναι το μέρος στο οποίο τα παιδιά εκπαιδεύονται.

Οι προκαταβολές καταβάλλονται τρεις φορές το χρόνο. Ορισμένες πληρωμές παρακρατούνται από το φορολογήσιμο εισόδημα όπως εκτίθενται λεπτομερώς κατωτέρω. Τα τμήματα του φόρου εισοδήματος της Ελλάδας το 2007 είναι τα εξής:

⁶¹ [http://www.copcap.com/media\(2895,1033\)/Taxation.pdf](http://www.copcap.com/media(2895,1033)/Taxation.pdf) [Accessed 5th September 2013]

Πίνακας 8: Φορολογική κλίμακα Ελλάδας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
12.001- 30.000	29%
30.001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. στην Ελλάδα είναι 19% και ισχύει από 1.4.2005. Το προηγούμενο ήταν 18%. Υπάρχει ένα μειωμένο ποσοστό 9% που εφαρμόζεται, κυρίως, στα τρόφιμα και τα φάρμακα. Το ποσοστό Φ.Π.Α. για τα βιβλία και τις εφημερίδες είναι 4, 5%. Τα προηγούμενα τμήματα ήταν 8% και 4%.

Σε συγκεκριμένες περιοχές στην Ελλάδα, υπάρχει μια μείωση 30% στο ανωτέρω ποσοστό του Φ.Π.Α.

Ομοίως οι ασφαλιστικές υπηρεσίες, οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες, οι νομικές υπηρεσίες, οι ιατρικές υπηρεσίες και άλλες απαλλάσσονται του Φ.Π.Α.⁶²

5.7. ΕΣΘΟΝΙΑ

Το εισόδημα ενός ατόμου είναι φορολογήσιμο το 2006 με ποσοστό 23%. Το ποσοστό αυτό είναι ενιαίο για όλα τα ποσά εισοδημάτων και όπως αναφέρεται παρακάτω είναι το ίδιο και για τις εταιρείες. Ένα φυσικό πρόσωπο είναι κάτοικος στην Εσθονία ή μένει στην Εσθονία για τουλάχιστον 183 ημέρες κατά τη διάρκεια μιας περιόδου 12 διαδοχικών ημερολογιακών μηνών. Το τυποποιημένο ποσοστό του Φ.Π.Α. στην Εσθονία είναι 18%. Υπάρχει ένα μειωμένο ποσοστό 5%. Οι εξαγωγές από την Εσθονία δεν υπόκεινται στο φόρο προστιθέμενης αξίας. Οποιαδήποτε επιχείρηση με κύκλο εργασιών παραπάνω από 250.000 ΕΕΚ υποχρεώνεται να εγγραφεί στο Φ.Π.Α.⁶³

⁶² :http://www.mnec.gr/export/sites/mnec/el/metarithmisi/forol_metarithmisi/Forologikos_nomos_30
[Accessed 12th January 2013]

⁶³ :http://www.mnec.gr/export/sites/mnec/el/metarithmisi/forol_metarithmisi/Forologikos_nomos_30
[Accessed 12th January 2013]

5.8. ΙΤΑΛΙΑ

Η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων στην Ιταλία είναι προοδευτική. Ένα φυσικό πρόσωπο είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Η φορολογία πληρωτέα βασίζεται στο εισόδημα που κερδίζεται στην Ιταλία και στο εξωτερικό από ένα άτομο που ικανοποιεί τα κριτήρια του "μόνιμου κατοίκου" της Ιταλίας. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στην Ιταλία καταβάλλει φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζεται στην Ιταλία. Ένα από τα δυο κριτήρια που πρέπει να ικανοποιηθούν για να θεωρηθεί κάποιος Ιταλός κάτοικος είναι η ζωή του να είναι στην Ιταλία, ή να έχει καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο πληθυσμού ότι ζει περισσότερο από 183 ημέρες ετησίως στην Ιταλία. Τα τμήματα φόρου εισοδήματος της Ιταλίας για τα φυσικά πρόσωπα για το 2006 είναι τα εξής:⁶⁴

Πίνακας 9 Φορολογική κλίμακα Ιταλίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
12.001- 30.000	29%
30.001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Εκτός από την άμεση φορολογία, υπάρχει επίσης ο τοπικός φόρος.

Τα αυτοαπασχολούμενα άτομα φορολογούνται μεταξύ σε 3, 25% - 5.25%. Ο τοπικός φόρος δεν είναι πληρωτέος από έναν ξένο κάτοικο που απασχολείται στην Ιταλία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. είναι 20%. Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α. 4, 5% και 10% στα βασικά προϊόντα. Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις υπηρεσίες στην Ιταλία καθώς επίσης και στις εισαγωγές στην Ιταλία. Οι δηλώσεις Φ.Π.Α. γίνονται μηνιαία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατό να γίνει μια επιστροφή μία φορά κάθε τρίμηνο. Μια ετήσια δήλωση Φ.Π.Α.

⁶⁴ http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp [Accessed 13th February 2013] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Σεπτέμβριος 2006

πρέπει να συμπληρωθεί μία φορά κάθε έτος στις 15 Μαρτίου.⁶⁵

5.9. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Η φορολογία θα είναι πληρωτέα στο εισόδημα που κερδίζεται στην Ιρλανδία και στο εξωτερικό από ένα άτομο που ικανοποιεί τα κριτήρια του "μόνιμου κατοίκου" της Ιρλανδίας. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στην Ιρλανδία πληρώνει φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζεται στην Ιρλανδία. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι όσον αφορά το φορολογήσιμο εισόδημα από έναν μισθό, ο εργοδότης υποχρεώνεται να αφαιρέσει το ποσό φόρου πληρωτέου σε μηνιαία βάση. Ένας μη μισθωτός πρέπει να προπληρώσει το φόρο εισοδήματος που θα αντισταθμιστεί με την αρχειοθέτηση μιας ετήσιας δήλωσης. Η προκαταβολή καθορίζεται βάσει της δήλωσης που γίνεται το προηγούμενο έτος. Σε περίπτωση νέας επιχείρησης, η προκαταβολή θα υπολογιστεί βάσει των εκτιμήσεων που γίνονται από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης. Τα μέρη φόρου εισοδήματος της Ιρλανδίας το 2007 για τους άγαμους είναι τα παρακάτω:⁶⁶

Πίνακας 10: Φορολογική κλίμακα Ιρλανδίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
12.001- 30.000	29%
30,001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. είναι 21%.¹⁷¹ Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α. 5, 2%, και 13.5% για το 2007 και τα προηγούμενα ήταν το 2006 4, 8% και 13, 5% . Το 5, 2% ισχύει για τις προμήθειες των ζωντανών βοοειδών, των ελαφιών, των αιγών, των κυνηγετικών σκυλιών, των αλόγων, των χοίρων και των προβάτων. Ισχύει επίσης για τις προμήθειες των γεωργικών προϊόντων.

Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις υπηρεσίες στην Ιρλανδία καθώς επίσης και στις εισαγωγές στην Ιρλανδία..⁶⁷

⁶⁵ http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp [Accessed 13th February 2013] ελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Σεπτέμβριος 2006

⁶⁶ http://www.worldwide-tax.com/ireland/ireland_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Φεβρουάριος 2013

⁶⁷ http://www.worldwide-tax.com/ireland/ireland_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Φεβρουάριος 2013

5.10. ΙΣΠΑΝΙΑ

Η φορολογία ατομικού εισοδήματος είναι ένας άμεσος φόρος που επιβάλλεται στο εισόδημα των ατόμων. Το εισόδημα του ατόμου μπορεί να έρθει είτε από την εργασία ως υπάλληλος είτε ως αυτοαπασχολούμενος. Η φορολογία εισοδήματος είναι προοδευτικός. Το οικονομικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου και τελειώνει στις 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η φορολογία εισοδήματος βασίζεται στο νόμο 14/1996 που καθιερώνει ένα τμήμα επάρκειας μεταξύ του κράτους και των αυτόνομων επαρχιών. Ο κρατικός φόρος και ο περιφερειακός φόρος συνυπάρχουν.

Πίνακας 11 Φορολογική κλίμακα Ισπανίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
0 – 4.000	15%
4.000 - 9.800	24%
12.000-13.800	28%
19.200 -25.800	37%
45.000 και άνω	45%

Πηγή: www.fita.org

Η φορολογία προστιθέμενης αξίας είναι ένας έμμεσος και γενικός φόρος κατανάλωσης που αξιολογείται από την προστιθέμενη αξία στα αγαθά και τις υπηρεσίες.

Πληρώνεται από κάθε ένα τελικό καταναλωτή και χρεώνεται ως ποσοστό επί της τιμής. Αυτός ο φόρος εφαρμόζεται για τις εμπορικές δραστηριότητες στην Ισπανία που περιλαμβάνουν την παραγωγή και τη διανομή των αγαθών, καθώς επίσης και την παροχή υπηρεσιών. Μόνο οι επιχειρήσεις και τα άτομα που είναι αυτοαπασχολούμενοι μπορούν νόμιμα να χρεώσουν το Φ.Π.Α. στις φορολογήσιμες διαδικασίες τους.

Η επιβολή του Φ.Π.Α. στις εισαγωγές μεταξύ των κρατών μελών έχει πάψει. Υπάρχει επίσης ο φόρος στα προγράμματα κατασκευής και εγκαταστάσεων και κυμαίνεται από 0% ως 4%.⁶⁸

⁶⁸ <http://fita.org/countries/spain.html> 18.08 [Accessed 5th September 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013

5.11. ΚΥΠΡΟΣ

Το φορολογικό σύστημα στην Κύπρο είναι προοδευτικό. Ένα άτομο είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Η φορολογία θα πρέπει να καταβληθεί στο εισόδημα που κερδίζεται στην Κύπρο και στο εξωτερικό εκτός του μισθού που παραλαμβάνεται στο εξωτερικό από ένα άτομο που ικανοποιεί τα κριτήρια του "μόνιμου κατοίκου" της Κύπρου. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στην Κύπρο καταβάλλει φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζεται στην Κύπρο.

Τα τμήματα φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων για την Κύπρο το 2006 είναι τα εξής:

Πίνακας 12: Φορολογική κλίμακα Κύπρου

Εισόδημα σε λίρα	Φορολογικά τμήματα %
Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
12.001- 30.000	29%
30,001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. είναι 15%. Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α., 5% και 8% που αναφέρονται κυρίως στα τρόφιμα και γεωργικά προϊόντα, βιβλία, εφημερίδες, την αγροτική μεταφορά κ.λπ. Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις υπηρεσίες στην Κύπρο καθώς επίσης και στις εισαγωγές στην Κύπρο. Οι εξαγωγές δεν υπόκεινται στο Φ.Π.Α. Υπάρχει μια ευθύνη για το Φ.Π.Α. όταν είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι παραπάνω από 9, 000 λίρες Κύπρου.⁶⁹

⁶⁹ http://www.worldwide-tax.com/cyprus/cyprus_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιούνιος 2013

5.12. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Για φορολογικούς λόγους, ένα άτομο διακρίνεται σε κάτοικος και μη κάτοικος. Η υπηκοότητα δεν είναι ένας παράγοντας στον καθορισμό της φορολογικής θέσης. Ένα άτομο θεωρείται κάτοικος στο Λουξεμβούργο εάν διατηρεί μια κατοικία εκεί όχι όμως για προσωρινά. Η παραμονή κάποιου για περισσότερο από 6 μήνες συνεπάγεται την απόκτηση της ιδιότητας του κατοίκου. Σύμφωνα με το νόμο, ένα άτομο θεωρείται κάτοικος εάν είτε η φορολογική κατοικία του, είτε η συνηθισμένη διαμονή του είναι στο Λουξεμβούργο.

Η φορολογία εισοδήματος στο Λουξεμβούργο εμπλέκεται με εννέα τύπους εισοδημάτων:

- Εισόδημα από το εμπόριο ή την επιχείρηση - επιχειρησιακό εισόδημα
- Επαγγελματικό εισόδημα
- Γεωργικό εισόδημα και εισόδημα δασονομίας
- Εισόδημα ελεύθερων επαγγελματιών
- Εισόδημα ιδιωτικών υπαλλήλων
- Συντάξεις και ετήσια επιδόματα
- Έσοδα από επενδύσεις
- Εισόδημα από ενοικίαση και χρονομίσθωση
- Άλλο εισόδημα (κεφαλαιουχικών κερδών)

Οι ζώνες και τα τμήματα φόρου εισοδήματος εξαρτώνται από την οικογενειακή θέση. Υπάρχουν 17 διαφορετικά τμήματα στη φορολογική κλίμακα, τα οποία το ποσοστό τους κυμαίνεται από 0% σε 38%. Τα τμήματα εξαρτώνται από την κατηγορία την οποία ανήκει ο φορολογούμενος για παράδειγμα παντρεμένο ζευγάρι, με ή χωρίς τα παιδιά, χήρος ή χήρα, κ.λπ.

Για παράδειγμα για ένα παντρεμένο ζευγάρι με δύο παιδιά, το φορολογήσιμο εισόδημα φορολογείται ως εξής:

Πίνακας 13: Φορολογική κλίμακα Λουξεμβούργου

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
32.000	0%
45.000	14%
75.000	25%
100.000	31%
125.000	35%
Για παραπάνω	38%

Πηγή: www.fita.org

Τα μερίσματα φορολογούνται κανονικά από την πηγή μέσω ενός φόρου παρακράτησης 20% και προστίθενται στο συνολικό εισόδημα με μια κατάλληλη φορολογική πίστωση. Το εισόδημα ιδιωτικών υπαλλήλων φορολογείται από την πηγή μέσω ενός μηνιαίου φόρου παρακράτησης που δίδεται από τον εργοδότη, ο οποίος σχετίζεται με τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Όλοι οι άλλοι τύποι εισοδημάτων δηλώνονται σε μια ετήσια φορολογική δήλωση που πρόκειται να αρχειοθετηθεί μέχρι τις 31η Μαρτίου του έτους μετά από το έτος που εξετάζεται. Οι εξαγωγές δεν έχουν Φ.Π.Α. Κάποιες οικονομικές, υγειονομικές και ιατρικές υπηρεσίες καθώς και η ενοικίαση της ακίνητης ιδιοκτησίας είναι απαλλαγμένες του Φ.Π.Α.⁷⁰

5.13. ΜΑΛΤΑ

Ένα πρόσωπο που ικανοποιεί τα κριτήρια του "μόνιμου κατοίκου", συνήθως, μια παραμονή περισσότερων των 183 ημερών ετησίως, θα φορολογείται με βάση το εισόδημά του στη Μάλτα και στο εξωτερικό. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στη Μάλτα καταβάλλει το φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζει στη Μάλτα. Ένας εργοδότης υποχρεώνεται για να αφαιρέσει από την αρχή, για κάθε μήνα το ποσό φόρου που πρέπει να καταβληθεί από το μισθό. Ορισμένες καταβολές

⁷⁰ http://www.worldwide-tax.com/cyprus/cyprus_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιούνιος 2013

είναι αφαιρέσιμες από το φορολογήσιμο εισόδημα ενός ατόμου και είναι επιτρεπτές για φορολογικούς λόγους. Χωριστοί υπολογισμοί μπορούν να γίνουν όταν σε ένα ζεύγος κάθε ένας με τις χωριστές πηγές εισοδήματος του μπορεί να υποβάλει έκθεση χωριστά σχετικά με το εισόδημά τους. Τα τμήματα φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων για το 2005 (για άγαμους) είναι ως εξής:

Πίνακας 14: Φορολογική κλίμακα Μάλτας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1-3.100	0%
3.101-4.100	15%
4.101-5.000	20%
5.001-6.000	25%
6.001-6.750	30%
6,751 και πάνω	35%

Πηγή: www.fita.org

Το τυποποιημένο ποσοστό για το φόρο προστιθέμενης αξίας είναι 18%, και το μειωμένο ποσοστό είναι 5%, εφαρμόσιμο στη στέγαση διακοπών, στην ηλεκτρική ενέργεια, στο εκτυπώσιμο υλικό, στα ιατρικά εξαρτήματα και αγαθά προοριζόμενα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Το μηδενικό ν Φ.Π.Α. περιλαμβάνει τα τρόφιμα, τα φαρμακευτικά αγαθά και τα τοπικά μέσα μαζικής μεταφοράς. Αυτά ισχύουν από 1.1.2004, το προηγούμενο ποσοστό ήταν 15%.⁷¹

5.14. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Τα φορολογικά τμήματα της Πορτογαλίας για τα φυσικά πρόσωπα είναι προοδευτικά. Ένα άτομο στην Πορτογαλία είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Ένας εργοδότης υποχρεώνεται να αφαιρέσει, άμεσα, κάθε μήνα, το ποσό φόρου και την εθνική ασφάλεια που οφείλεται από έναν μισθωτό εργαζόμενο. Ορισμένες καταβολές αφαιρούνται από το φορολογήσιμο εισόδημα όπως εκτίθενται λεπτομερώς παρακάτω. Τα τμήματα φόρου εισοδήματος της Πορτογαλίας για το 2005 είναι τα εξής:⁷²

⁷¹ http://www.worldwide-tax.com/malta/malta_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Αύγουστος 2007

⁷² : http://www.worldwide-tax.com/poland/poland_tax.asp [Accessed 28th July 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013

Πίνακας 15: Φορολογική κλίμακα Πορτογαλίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά τμήματα %
1 - 12.000	0%,
12.001- 30.000	29%
30.001-75.000	39%
75, 001 και άνω	40%

Πηγή: www.fita.org

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. στην Πορτογαλία είναι 21%. Υπάρχει ένα μειωμένο ποσοστό 12% που ισχύει, κυρίως, για τις υπηρεσίες εστιατορίων κ.λπ. Υπάρχει ένα περαιτέρω μειωμένο ποσοστό 5% που αφορά κυρίως τα βασικά τρόφιμα. Τα τμήματα Φ.Π.Α. για τις Αζόρες και τη Μαδέρα είναι 15%, 8% και 4% (βασικά τρόφιμα).⁷³

5.15. ΣΛΟΒΑΚΙΑ

Ένα άτομο στη Σλοβακία είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και ως αυτοαπασχολούμενος. Στην περίπτωση ενός ατόμου που ικανοποιεί τα κριτήρια του "μόνιμου κατοίκου" της Σλοβακίας, ο φόρος θα υπολογιστεί στο εισόδημά του που κερδίζεται στη Σλοβακία και στο εξωτερικό. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στη Σλοβακία καταβάλλει το φόρο μόνο του εισοδήματός του στη Σλοβακία.

Για να θεωρηθεί κάποιος Σλοβάκος κάτοικος, πρέπει να κατοικεί τουλάχιστον 183 ημέρες κατά τη διάρκεια οποιουδήποτε φορολογικού έτους καθιερωθεί. Ένας εργοδότης υποχρεώνεται να αφαιρέσει, αμέσως, κάθε μήνα, το ποσό φόρου και την εθνική ασφάλεια που οφείλεται από έναν μισθοδοτημένο εργαζόμενο. Το ποσοστό Φ.Π.Α. στη Σλοβακία είναι 19%. Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις υπηρεσίες που παρέχονται στη Σλοβακία καθώς επίσης και στις εισαγωγές στη Σλοβακία. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εξαγωγές δεν υπόκεινται στο φόρο προστιθέμενης αξίας. Ομοίως, οι οικονομικές υπηρεσίες και οι τραπεζικές

⁷³ : http://www.worldwide-tax.com/poland/poland_tax.asp [Accessed 28th July 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013

εργασίες, η ασφάλεια, οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες και το ενοίκιο της ακίνητης περιουσίας, εκτός από τις νέες ιδιοκτησίες απαλλάσσονται του Φ.Π.Α. Ο ιδιοκτήτης μιας επιχείρησης, της οποίας οι απολαβές υπερβαίνουν τα 1, 5 εκατομμύρια SK για μία περίοδο 12 μηνών είναι υποχρεωμένος να τα καταχωρήσει στις αρχές Φ.Π.Α.

5.16. ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Το εισόδημα ενός ατόμου είναι φορολογήσιμο το 2006 με ένα προοδευτικό ποσοστό 16% - 50%. Ένα άτομο που κατοικεί στη Σλοβενία και μια σλοβένικη επιχείρηση είναι υπεύθυνο και για το φόρο του εισοδήματός τους έξω από τη Σλοβενία. Τα προσόντα που χρειάζονται για να έχουν τα άτομα την ιδιότητα του κατοίκου είναι να έχουν μόνιμη κατοικία στη Σλοβενία.

Η ετήσια φορολογήσιμη βάση υπολογίζεται μετά από αφαίρεση των υποχρεωτικών εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και ορισμένων επιδομάτων. Η φορολογία επιβάλλεται από την κεντρική κυβέρνηση και μέρος των εισοδημάτων από το φόρο ατομικού εισοδήματος αποδίδεται στους δήμους. Υπάρχει μια φορολογική πίστωση για τις συντάξεις. Ο Φ.Π.Α. εισήχθη την 1η Ιουλίου 1999 αντικαθιστώντας τον προηγούμενο γενικό φόρο επί των πωλήσεων. Το τρέχον ποσοστό Φ.Π.Α. είναι 20%. Το μειωμένο ποσοστό 8.5% ισχύει για τα τρόφιμα, γεωργικά προϊόντα και φαρμακευτικά προϊόντα.

Η Σλοβενία έχει ζητήσει μεταβατικά μέτρα για τον τομέα της προστιθέμενης αξίας φορολογίας, δηλαδή ένα μειωμένο Φ.Π.Α. για τον ανεφοδιασμό του εστιατορίων και την οικογένεια. Οι εξαγωγές από τη Σλοβενία δεν υπόκεινται στο φόρο προστιθέμενης αξίας. Οποιαδήποτε επιχείρηση με έναν κύκλο εργασιών παραπάνω από το 5 εκατομμύρια SIT υποχρεώνεται να εγγραφεί στις αρχές Φ.Π.Α.

5.17. ΦΙΛΑΝΔΙΑ

Στη Φινλανδία η φορολογία του εισοδήματος των φυσικών προσώπων είναι προοδευτική. Εκτός από την άμεση φορολογία υπάρχει επίσης ο δημοτικός φόρος στη Φινλανδία. Αυτός ο φόρος πληρώνεται με βάση το εισόδημά του ατόμου και κυμαίνεται μεταξύ 16% - 21% ανάλογα με τη δημοτική αρχή. Υπάρχει επίσης φόρος εκκλησιών. Το συνδυασμένο κορυφαίο οριακό φορολογικό ποσοστό στη Φινλανδία είναι περίπου 60%. Τα μειωμένα τμήματα φόρου ή απαλλαγής είναι διαθέσιμα για ορισμένους εισοδηματίες (income earners). Ένα άτομο είναι υπεύθυνο για το φόρο στο εισόδημά του ως υπάλληλος και στο εισόδημά του ως αυτοαπασχολούμενος.

Η φορολογία πληρώνεται από το εισόδημα που κερδίζεται στη Φινλανδία και στο εξωτερικό από ένα άτομο που πληροί τις προϋποθέσεις του μόνιμου κατοίκου της Φινλανδίας. Ένας κάτοικος της Φινλανδίας που λαμβάνει μισθό στο εξωτερικό και ζει στο εξωτερικό συνεχώς για τουλάχιστον 6 μήνες, απαλλάσσεται του φόρου με ορισμένους όρους. Ένας ξένος κάτοικος που απασχολείται στη Φινλανδία πληρώνει φόρο μόνο του εισοδήματος που κερδίζεται στη Φινλανδία. Για να θεωρηθεί φινλανδικός κάτοικος, ο φορολογούμενος πρέπει να είναι σε θέση να δείξει ότι η ζωή του / της είναι στη Φινλανδία ή / και ότι έχει ζήσει στη Φινλανδία συνεχώς για 6 μήνες. Οι προκαταβολές καθορίζονται σύμφωνα με τα κέρδη από το προηγούμενο έτος. Τα τμήματα φόρου εισοδήματος του ατόμου (εθνική φορολογία) για το 2006 είναι:

Πίνακας 16: Φορολογική κλίμακα Φινλανδίας

Εισόδημα σε €	Φορολογικά ποσοστά %
1 – 12.200	0%
12.201- 17.000	9%
17.001- 20.000	14%
20.001- 32.800	19.5%
32.801- 58.200	25%
58.201 και πάνω	32.5%

Πηγή: www.fita.org

Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο Φ.Π.Α. είναι 22%. Υπάρχουν μειωμένα τμήματα του Φ.Π.Α. 17% στα τρόφιμα και 8%, π.χ. στις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών, τα βιβλία και τα φάρμακα. Ο Φ.Π.Α. χρεώνεται στα περιουσιακά στοιχεία και τις

υπηρεσίες στη Φινλανδία καθώς επίσης και στις εισαγωγές στη Φινλανδία. Οι δηλώσεις Φ.Π.Α. γίνονται μηνιαία, η πληρωμή γίνεται στις 15 του μήνα μετά από το μήνα της υποβολής δήλωσης. Υπάρχει μια υποχρέωση να υποβληθεί η έκθεση στις αρχές του Φ.Π.Α. όταν ο ετήσιος κύκλος εργασιών είναι παραπάνω από 8.500 ευρώ.⁷⁴

⁷⁴ http://www.worldwide-tax.com/czech/czech_tax.asp [Accessed 26th February 2013] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διαπιστώνεται ότι όσο προοδευτικότερη είναι η φορολογία, δηλαδή όσο περισσότερο ευκατάστατος είναι ο πολίτης ώστε να πληρώνει αναλογικά μεγαλύτερους φόρους, τόσο πιο αναπτυσσόμενη είναι η κοινωνία. Αντίθετα, όσο πιο «επίπεδο» είναι το φορολογικό σύστημα, όταν δηλαδή όλοι, ανεξαρτήτως εισοδήματος, πληρώνουν φόρους με τον ίδιο ή παρόμοιο συντελεστή, τόσο μεγαλύτερη δυσφορία επικρατεί.

Η διεθνοποίηση των εμπορικών συναλλαγών όπως επίσης και το αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον, κάνουν την Ελλάδα ένα προσφιλή προορισμό για τους επιχειρηματίες. Το ευέλικτο νομικό πλαίσιο και οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, δίνουν κίνητρα στις επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους μέσω Κυπριακών Εταιριών, όταν δεν υπάρχει θέμα μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα.

Κατά μέσο όρο, οι κάτοικοι των χωρών με τα πιο προοδευτικά (αναλογικά) φορολογικά συστήματα αξιολογούν τις ζωές τους πιο κοντά στο να είναι «οι καλύτερες δυνατές», αναφέρουν περισσότερες εμπειρίες χαράς και ικανοποίησης και λιγότερα αρνητικά συναισθήματα, είτε για την προσωπική ζωή τους, είτε για την κατάσταση των δημοσίων υπηρεσιών (παιδεία, υγεία, στέγαση, μεταφορές κ.α), η οποία γενικά είναι καλύτερη σε χώρες με πιο προοδευτικά-αναλογικά φορολογικά συστήματα. Σε κάθε περίπτωση, αν ο στόχος των κοινωνιών είναι να κάνουν τους πολίτες ευτυχισμένους, τότε η φορολογική πολιτική μετράει. Μερικές πολιτικές, όπως η προοδευτικότητα των συντελεστών, φαίνεται να βοηθούν περισσότερο στην ευτυχία των ανθρώπων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

1. Europa, (2008), Νομισματική Ένωση, Ανάκτηση από [http://europa.eu/\(legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125014_el.htm\)](http://europa.eu/(legislation_summaries/economic_and_monetary_affairs/institutional_and_economic_framework/125014_el.htm))
2. Europa., (2008), Δραστηριότητες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανάκτηση από http://europa.eu/agencies/index_el.htm
3. Ferry J.M., (2006), Το ζήτημα του ευρωπαϊκού κράτους, Παπαζήσης
4. Forum Training., (2008), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από <http://www.forum-training.gr/LawsList.aspx?C=60&A=51>
5. Grauwe, P., (1994), The Economics of Monetary Integration, Oxford University Press
6. http://www.pavlosnet.gr/page_1193007694500.html- ΠΟΛ 1041-08: Φορολογικοί έλεγχοι-13:35 - 26 Φεβρουάριος 2008
7. Power-Tax., (2009), Λογιστική Οργάνωση, Ανάκτηση από <http://www.power-tax.gr/printword.asp?catid=2244>
8. Richupan S., (1984), A survey of the determinants of income tax evasion : role of tax rates, shape of tax schedule, and other factors, Washington/D. C.
9. Γεωργίου Κ., (2009), Προσωπικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.pcci.gr/everimages/pros_F22797.elegxos3.7.08.pdf
10. Επαμεινώνδας Γ.Ρ., (2008), Φορολογικός Έλεγχος Συναλλαγών, Ανάκτηση στις 25-5-2009 από http://www.poedoy.gr/fe/forologies/AR_ME/%CE%91%CE%A1%CE%98%CE%A1%CE%9F_%CE%A1%CE%9F%CE%96%CE%9F%CE%A3.doc
11. Ιωακειμίδης Π., (2007), Η επιβίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Παπαζήσης
12. Ιωακειμίδης Α., (2005), Ευρωπαϊκό σύνταγμα και ευρωπαϊκή ενοποίηση Συμβολή στην κατανόηση και ερμηνεία της συνταγματικής συνθήκης, Θεμέλιο

13. Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο (2009), Προσωρινός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://elearn.elke.uoa.gr/elearn/docs/odigoi_spondon/forologikos_elegchos_1239192732.pdf
14. ΚΕ.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α (Κέντρο Μελετών & Έρευνας Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών) Πανεπιστήμιο Αθηνών.
15. Κιόχος, Π. (1993). *Στατιστική*. Αθήνα: εκδόσεις Interbooks
16. Μανεισιώτης, Β. (1990), “Παραοικονομία και Φοροδιαφυγή: Μια Πρώτη Διερεύνηση της Μεταξύ τους Σχέσης”, στο *Παραοικονομία*, Ι. Βαβούρας (επιμ.), Εκδόσεις Κριτική
17. Μούσης Ν.Σ., (2005), *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Παπαζήσης*
18. Μουτσάτσος Δ., (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση Οργάνωση και πολιτικές: 50 χρόνια, Θεμέλιο*
19. Πανταζόπουλος Ν., (1999), *Ευρωπαϊκή Ένωση - Δίκαιο και νομοθεσία Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Σάκκουλας*
20. Παπακυριάκου Θ., (2008), *Νομικά θέματα Φορολογίας, Σταμούλης*
21. Παρ.2.β άρθ. 67 ν. 2238/2004
22. ΠΟΛ.1197/28.9.2007 Προσωρινός φορολογικός έλεγχος - Όρια της ελεγκτικής αρμοδιότητας των ΔΟΥ, του ΕΘΕΚ, των ΠΕΚ και του ΣΔΟΕ
23. Σαχπεκίδου Ρ.Ε., (1999), *Ευρωπαϊκή Ένωση, Σάκκουλας*
24. ΣΔΟΕ., (2008), *Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.taxheaven.gr/show_law.php?id=2059*
25. Σπύρου Π., (2008), *Φορολογικός έλεγχος Ανάκτηση από http://www.reporter.gr/default.asp?pid=16&la=1&art_aid=209527*
26. Σπύρου Σ., (2009), *Έλεγχος Φορολογίας, Ανάκτηση από <http://www.anaconda.gr/forologia/HTM%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BB/%CE%91%CE%A1%CE%99%CE%98%CE%9C%CE%9F%CE%A3124-04.htm>*
27. Σπύρου Σ., (2009), *Ορισμός της Φορολογίας, Ανάκτηση από <http://el.wikipedia.org>*

28. Στο πλαίσιο στόχων για τα έσοδα που μας επεβλήθησαν από μια δανειακή συμφωνία με την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ και οι οποίοι, εκ των πραγμάτων, είναι αδύνατον να επιτευχθούν.
29. Τάτσος Ν., Γκάνος Γ., Μανίκα Β., Τραγάκη Αλ., και Χριστόπουλος Δ. (2001). “Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.” *IOBE*, Εκδόσεις Παπαζήση.
30. Υπ’ αρ. 1075164/ΠΟΛ.1102/20.8.2003Εγκύκλιος Υπ. Οικονομικών.
31. ΥΠΟΙΚ 1075164/6432/ΔΕ-Β'/ΠΟΛ 1102/20-08-2003, «Διενέργεια προσωρινών φορολογικών ελέγχων».
32. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (2008). *Διεξαγωγή πολυμερών ελέγχων με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. για την πάταξη της φοροδιαφυγής στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ και της απάτης τύπου Καρουζέλ*. Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων. Γενική Διεύθυνση Φορολογίας.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

33. Υπουργείο Οικονομικών., (2008), Φορολογικός Έλεγχος, Ανάκτηση από http://www.de9.gr/de9-gr/pol_05_1087.htm
34. <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> [Accessed 11thOctober2013]
35. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DU-07-001/EN/KS-DU-07-001-EN.PDF[Accessed11thOctober2007]σελ.120
36. <http://www.worldwide-tax.com/austria/austriataxes.asp> [Accessed 11thOctober2013]
37. <http://www.fita.org/countries/belgium.html>[Accessed 4thSeptember2007]Τελευταίαενημέρωσηιστοσελίδας Ιανουάριος 2013
38. <http://www.fita.org/countries/belgium.html>[Accessed 4thSeptember2007]Τελευταίαενημέρωσηιστοσελίδας Ιανουάριος 2013
39. http://www.worldwide-tax.com/bulgaria/bulgaria_tax.asp[Accessed2th

40. October 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Φεβρουάριος 2013
41. <http://fita.org/countries/france.html> [Accessed 5th September 2007]
Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013
42. <http://fita.org/countries/france.html> [Accessed 5th September 2007]
Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013
43. [http://www.copcap.com/media\(2895, 1033\)/Taxation.pdf](http://www.copcap.com/media(2895,1033)/Taxation.pdf) [Accessed 5th September 2013]
44. http://www.mnec.gr/export/sites/mnec/el/metarithmisi/forol_metarithmisi/Forologikos_nomos_30 [Accessed 12th January 2013]
45. http://www.mnec.gr/export/sites/mnec/el/metarithmisi/forol_metarithmisi/Forologikos_nomos_30 [Accessed 12th January 2013]
46. http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp [Accessed 13th February 2013]
Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Σεπτέμβριος 2006
47. http://www.worldwide-tax.com/italy/italy_tax.asp [Accessed 13th February 2013]
ελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Σεπτέμβριος 2006
48. http://www.worldwide-tax.com/ireland/ireland_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Φεβρουάριος 2013
49. http://www.worldwide-tax.com/ireland/ireland_tax.asp [Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Φεβρουάριος 2013
50. <http://fita.org/countries/spain.html> 18.08 [Accessed 5th September 2007]
Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Ιανουάριος 2013
51. http://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_the_United_Kingdom" [Accessed 8th October 2013]
52. [http://www.minfin.nl/en/subjects, taxation/income-tax](http://www.minfin.nl/en/subjects,taxation/income-tax) [Accessed 8th October 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013
53. [http://www.minfin.nl/en/subjects, taxation/income-tax](http://www.minfin.nl/en/subjects,taxation/income-tax) [Accessed 8th October 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013
54. http://www.worldwide-tax.com/cyprus/cyprus_tax.asp [Accessed 13th

55. http://www.worldwide-tax.com/malta/malta_tax.asp[Accessed 13th February 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Αύγουστος 2007
56. http://www.worldwide-tax.com/hungary/hungary_tax.asp[Accessed 30th July 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάρτιος 2006
57. http://www.worldwide-tax.com/poland/poland_tax.asp[Accessed 28th July 2007] Τελευταία ενημέρωση ιστοσελίδας Μάιος 2013